

GŁOS NAUCZYCIELSKI

ROK LXXXIII

NR 36 ● 6 IX 2000 r.

CENA 2 zł 30 gr

*Z pierwszym
dzwonkiem
— nauczycielom
spełnienia
oczekiwań
— szkołom
życzliwych
partnerów,
a uczniom
samych
szóstek
życzą
Związek
Nauczycielstwa
Polskiego
i*

„Głos Nauczycielski”

Kalwaria Zebrzydowska słynie nie tylko z religijnych misterii, ale też z wyrobu mebli. A meblarstwem trudnią się tu niemal w co drugim domu, o czym świadczą liczne szyldy. Przyszłych rzemieślników od lat kształci tutejszy **Zespół Szkół Zawodowych**. Szkoła duża, z tradycjami. Świetnie wykwalfikowana kadra nauczycielska. Nic więc dziwnego, że ściągają tu uczniowie z całej Polski. Wiadomo, że po tej szkole szanse na zdobycie dobrej pracy są bardzo duże.

Na tę markę pracują wszyscy. I jak dotąd, z powodzeniem. Tak było przynajmniej do niedawna. Od jakiegoś czasu bowiem w szkolnej maszyni zaczyna coś szwankować. W końcu czerwca „Głos” został zaalarmowany telefonem: — w naszej szkole aż wrze, prosimy, przyjdźcie...

Pojechałem. Pokoik na piętrze kawiarni przy rynku pełen ludzi. Na dwudziestu metrach kwadratowych brakuje miejsca dla tych, którzy na wieść o tym spotkaniu co chwila dochodzą. Dym tytoniowy gęstnieje z każdą chwilą, atmosfera też. Rodzice, nauczyciele, związkowcy, są wszyscy, jakby samą obecnością chcieli dowiedzieć, że to, co się dzieje w ich szkole, tak boli. Mam nieodparte wrażenie, że tworzymy coś na kształt zbuntowanej załogi spotykającej się, o ironio, w samo południe. I jeszcze ta prośba — pani redaktor, raczej bez nazwisk... Zresztą po kilku godzinach jest całkownie bez nich, bo i nie sposób inaczej.

Moi gospodarze podkreślają, że ich szkoła zawsze funkcjonowała bez zarzutu. Zespół nauczycielski zgrany, rodzice chętni do pomocy, dyrektorzy otwarci na nowe pomys-

Czy po to są konkursy, by rozbijać to, co budowało się latami? — pytają nauczyciele i rodzice młodzieży kalwaryjskiej szkoły.

STRONY LUSTRA

WIOLETTA DŁUGOSZ

ty i inicjatywę. Współpraca między nauczycielami a dyrekcją szła jak po maśle. Panowała niemal familiarna atmosfera. Bo taki był też poprzedni dyrektor **Eugeniusz Zajda**, życzliwy dla wszystkich, bez reszty zakochany w „swojej” szkole, pedagog.

— Wysłuchał każdego, kto potrzebował jego wsparcia i pomocy. Dla każdego miał mądrą radę lub choćby kilka słów otuchy. A co najważniejsze, potrafił mobilizować do pracy. Był bardziej opiekunem niż dyrektorem tej szkoły. Nauczyciele i uczniowie, to była jego rodzina — przekonuje pani **Zofia Pępek**, wiceprzewodnicząca Rady Rodziców szkoły.

Jednak wiek i kłopoty zdrowotne spowodowały, że musiał odejść w ciągu roku szkolnego. Lukę trzeba było szybko wypełnić. I tak zorganizowano konkurs na nowego szefa szkoły. Wystartowało w nim dwóch kandydatów, w tym jeden z tej szkoły. Jednak zwyciężyła **Zofia Dolańska**, nauczycielka z pobliskiego Krakowa.

— Wizja szkoły, przedstawiona przez panią Dolańską na konkursie, bardzo nam się spodobała — mówi **Józef Kozioł**, starosta Zarządu Powiatu w Wadowicach, przewodniczący konkursu. — Ponadto uważaliśmy, że czasami lepsza jest osoba z zewnątrz.

Nowa dyrektorka miała być pierwszą kobietą na tym stanowisku, a w dodatku outsiderem. Co gorsza, musiała się zmierzyć ze swoim legendarnym poprzednikiem. Zadała więc niełatwe. Objęła swoje obowiązki od stycznia 2000 roku. I nie jest tajemnicą, że jej rządów oczekiwano z pewnymi obawami. No bo dlaczego wybrano właśnie ją? Czy nie powinien to być raczej ktoś stąd, kto zna ich problemy od podszewki? Przecież w konkursie startowali też miejscowi.

— Już pierwsze tygodnie pracy nowej pani dyrektor pokazały nam, że teraz wszystko „ma być po nowemu”. Po pierwsze — skończyła się dawna zażyłość, a granice dykcji — personel zostały wyraźnie zaznaczone. Po drugie — rozpoczęło się nieustanne pokazywanie

nam, że jesteśmy tylko szeregowymi pracownikami i mamy bez szemrania wypełniać polecenia służbowe — przypomina korpulentny pan z końca sali, miejsca tego nauczycielsko-rodzicielskiego mitingu.

Padają więc jeden po drugim przykłady zachowania pani dyrektora, nacechowanego, jak słyszę, złośliwością i niechęcią. Na przykład, gdy ktoś chciał rozmawiać z dyrekcją, musiał przejść przez skomplikowaną procedurę.

— Trzeba było najpierw osobiście stawić się w sekretariacie, następnie zapisać się do specjalnego zeszytu i szczegółowo określić temat spotkania. Lecz co gorsza, czasami na tę audyencję czekało się nawet kilka dni. Nigdy wcześniej nie spotkałam się z czymś takim — mówi **Zofia Pępek**.

— Powiedźmy sobie szczerze — pani dyrektor po prostu nami pogardzała. Ile to razy słyszeliśmy jej kąśliwe uwagi o prowincjonalnej mentalności naszego środowiska? Ona jest z Krakowa, a my to prowincja, to dawała odczuć wyraźnie. Może stąd się brała ta wyniosłość? — pada z krzeselka tuż od drzwi.

— Najbardziej zdumiewające dla wszystkich było to, że pani dyrektor już na wstępie podważyła dorobek naszej szkoły — mówi **Eugeniusz Lizak**, prezes oddziału ZNP. — Zapowiedziała, że musi zrealizować tzw. program naprawczy. Ale co chciała naprawiać, nie powiedziała. To pozostało tajemnicą przynajmniej dla nas. Zresztą podczas

Nowela noweli

Jeszcze niedawno mówiło się, że Karta Nauczyciela jest nienaruszalna. Owszem, coś tam do niej dodawano, coś z niej skreślano, ale zasadniczy trzon przez lata pozostawał taki sam. Ale tylko do czasu, kiedy to koalicji udało się przełamać gruntowną zmianę tej najważniejszej nauczycielskiej ustawy. Jeśli opozycja dyskusję o tej nowelizacji rozpoczęła od wykazania licznych jej mankamentów, to autorzy byli bardzo pewni swego i wszelkie zgłaszane wątpliwości traktowali jako nieodpowiedzialne krytykanctwo.

Do środowiska zaś kierowano nieustanne zapewnienia. Na świetnych już tylko nauczycieli, bo tacy mieli się ostać w oświacie, w wyniku tej nowelizacji, spadnie manna z nieba w postaci dużo większej niż do tej pory sumy podwyżek, wypłacanych hojną ręką przez samorządy. Jeszcze w styczniowym liście do pracowników oświaty były szef resortu deklarował, że „ministerstwu bardzo zależy, aby podwyżki weszły w życie jak najszybciej, a ustalenie wynagrodzeń według znowelizowanej Karty — z wyrównaniem od 1 stycznia 2000 r. to początek maja”.

Jeszcze nie przebrzmiały armaty obwieszczające zwycięstwo, a już zaczęło mieć ono gorzki smak porażki. W MEN zabrakło bowiem rachmistrza. Co z tego wyszło, właśnie widać.

Ale nasze życie nabrało od pewnego czasu tak niesłychanego tempa, że teraz chce się znowelizować nawet te ustawy, które dopiero co uchwalono i które na dobre nie zaczęły jeszcze obowiązywać. Takie czary dzieją się właśnie ze znowelizowaną dopiero co Kartą Nauczyciela. Oto bowiem rozpoczął prace rządowo-samorządowy zespół, który ma przygotować zmiany w ustawie w celu... uniknięcia zamieszania przy naliczaniu za rok nauczycielskich podwyżek.

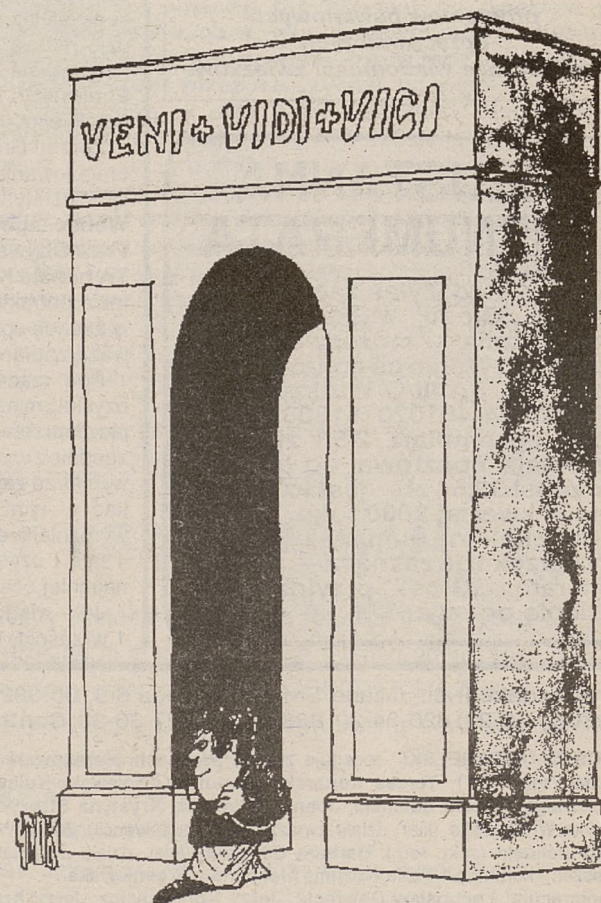
Już sama taka zapowiedź w obecnej sytuacji wywołuje pytania o czystość intencji. Pieniądzy na realizację przyjętej ustawy nie ma, więc im szybciej znowelizuje się ostatnią nowelizację, tym lepiej? A już na pewno oszczędniej. Nauczycielom znowu się to i owo przy okazji urwie.

Na przykład, według projektu ogłoszonego przez jednego z członków owego zespołu, stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli mają być odnoszone nie do wynagrodzenia nauczyciela stażysty, jak to się dziś czyni, lecz do tak zwanej kwoty bazowej ustalonej corocznie w ustawie budżetowej dla pracowników państwowej sfery budżetowej. Docelowo średnia stawka wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela stażysty stanowiłaby 70 proc. kwoty bazowej, kontraktowego — 77 proc., mianowanego — 108 proc., dyplomowanego — 138 proc. Ale przejściowo w roku 2001 stawki te byłyby niższe: dla nauczyciela kontraktowego 76 proc., mianowanego — 99 proc., dyplomowanego — 113 proc.

Takie to informacje popłynęły w świat i wraz z tym rozpoczęły się rzeczy co najmniej dziwne. Bo ministerstwo edukacji stanowczo zaprzecza, by to co powyżej było przedmiotem dyskusji specjalnego zespołu rządowo-samorządowego. Z drugiej jednak strony ten przeciek, choć nieoficjalny, w jakiś sposób potwierdzają wysocy urzędnicy ministerialni, iż wiadomą jest rzecz, że trzeba Kartę przystosować do tego, co się zdarzyło. I tak oto jednemu zamieszaniu wokół Karty zaczyna towarzyszyć kolejne.

Wszystkie znaki na niebie i ziemi wskazują, że „przystosowywanie” właśnie się zaczęło. Jakich obszarów dotknie, zapewne wkrótce się dowiemy. I z zapartym tchem śledzić będziemy ten niewątpliwie historyczny proces.

HALINA DRACHAL

W ZWIĄZKU

22 sierpnia członkowie Sekretariatu ZG ZNP spotkali się z przedstawicielami organizacji samorządowych: Związku Miast Polskich — Andrzejem Porawskim i Związku Gmin Wiejskich Markiem Olszewskim. Rozmowy dotyczyły wysokości brakujących kwot na realizację podwyżki wynagrodzeń nauczycieli oraz dalszych działań w zakresie wdrażania nowego systemu płac.

25—26 sierpnia Krajowa Sekcja Pracowników Administracji i Obsługi zorganizowała w Krakowie szkolenie przewodniczących i wiceprzewodniczących sekcji okręgowych, z udziałem prezesów okręgów ZNP. W programie znalazły się problemy: technik negocjacji, zwolnień pracowniczych, obowiązków pracodawcy, odwołań do sądów pracy, miejsca i roli regulaminów w kształtowaniu stosunków pracowniczych. Zapoznano się również z informacjami o waloryzacji płac pracowników administracji i obsługi, sporządzonej na podstawie materiałów nadesłanych z okręgów oraz pracą Sekcji Krajowej. Z uczestnikami szkolenia spotkał się prezes ZNP Sławomir Broniarz. **LB**

UWAGA

W nowym „Informatorze ZNP” nr 18/372 z 29 sierpnia 2000 r. opublikowano m.in.:

- Uchwały Prezydium ZG ZNP z 24 sierpnia 2000 r. w sprawie przekazania samorządom pełnych środków na wdrożenie systemu płac nauczycieli i akcji protestacyjnej ZNP oraz wystąpienie do prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego
- Wystąpienie ZG ZNP do premiera Jerzego Buzka w sprawie środków na płace nauczycieli i spotkania z Prezydium ZG ZNP
- Plan rozwoju zawodowego nauczyciela — propozycje rozwiązań: przykładowy plan oraz wzory wniosków o podjęcie stażu, postępowania kwalifikacyjnego i egzaminacyjnego

Koleżanki i Koledzy!

zapraszamy na stronę internetową Związku Nauczycielstwa Polskiego

Adres:

www.znp.edu.pl

Znajdziecie tu uchwały i stanowiska ZNP,

wyjaśnienia i opinie prawne, informacje dotyczące problemów oświatowych i pracowniczych oraz bieżące wiadomości związkowe

NIEUSTANNA PRENUMERATA

Jeśli nie zdążyłeś zaprenumerować „Głosu” w „Ruchu” lub na pocztę — możesz uczynić to u nas. Wpłać na konto redakcji: PBK SA III/O Warszawa nr 11101024-401020181300 za jeden egzemplarz 2,58 zł wraz z opłatą pocztową, co łącznie wynosi 33,54 zł — jest to kwota na III kwartał 2000 roku. Otrzymasz kolejne numery „Głosu”. Na przekazie zaznacz — prenumerata. „Głos” przyjdzie do Ciebie pocztą.

ZNP do Premiera

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego wielokrotnie sygnalizował Panu i rządowi, że środki finansowe zagwarantowane w budżecie państwa na rok 2000 są niewystarczające na wdrożenie nowego systemu wynagradzania nauczycieli, ustalonego przez Parlament w ustawie Karta Nauczyciela.

Już na etapie prac nad tą ustawą wyrażaliśmy swój niepokój i zwracaliśmy uwagę na fakt, że nakłady na oświatę w roku rozpoczęcia reformy systemu edukacji są nieadekwatne do zadań.

W naszym stanowisku do budżetu na oświatę w roku 2000 zawarłismy te obawy, o czym informowaliśmy Pana Premiera.

Rząd zapewniał nauczycieli i jednostki samorządów terytorialnych o tym, że wprowadzenie nowego systemu wynagradzania nauczycieli przebiegać będzie rytmicznie i bezkolizyjnie, gdyż pieniądze w pełnym zakresie otrzymają samorządy w ramach subwencji oświatowej.

Rozbudzone nadzieje nauczycieli na polepszenie sytuacji materialnej ostudzone w momencie rozpoczęcia prac związanych z przygotowaniem regulaminów wynagradzania nauczycieli przez jednostki samorządów terytorialnych i analizowania budżetów organów prowadzących pod kątem możliwości zrealizowania zapisów ustawy.

Niedobory środków finansowych zaskoczyły MEN i samorządy. Okazało się, że bardzo trudno ustalić wielkość niezbędnych środków, a Ministerstwo Edukacji Narodowej nie dysponuje wiarygodnymi wyliczeniami.

Pierwszego września nauczyciele rozpoczynają kolejny rok realizacji nowych zadań, związanych z wprowadzeniem reformy systemu edukacji. Towarzyszy im gorzka świadomość, że zostali przez rząd oszukani i odnoszą wrażenie, że tak naprawdę nikomu nie zależy na rzetelnych wyliczeniach skutków wdrożenia nowego systemu wynagradzania, a rząd szuka rozpaczyliwie rozwiązań, które złagodzą nieodpowiedzialne działania byłego ministra.

Związek Nauczycielstwa Polskiego stwierdza, że obecna sytuacja wokół płac nauczycielskich w pełni uzasadnia przypuszczenia o niechętnym stosunku rządu do szybkiego wywiązania się z obietnic składanych środowiskom oświatowym i samorządowym. Świadczy o tym fakt podważania — w toku kolejnych dyskusji z reprezentacjami gmin i miast — ich wyliczeń, chociaż właśnie to oni wiedzą najlepiej, jacy nauczyciele są zatrudnieni na ich terenie i jakie zobowiązania ustawowe winni zrealizować. W takim kontekście odnosi się wrażenie, że rząd nie był przygotowany na wdrożenie nowego systemu wynagradzania

nauczycieli i liczył na to, że samorządy terytorialne zrealizują tę operację w większości ze środków własnych.

Zarysowujący się, w prowadzonych dyskusjach nad wielkością środków niezbędnych na nauczycielskie płace, podział na gminy lepsze i gorsze nie może być akceptowany i budzi zdumienie, że w ogóle podejmuje się próbę podzielenia środowiska samorządowego, gdyż brak środków na realizację ustawowych zapisów Karty Nauczyciela odczuwają nie tylko środowiska wiejskie, lecz także gminy miejskie i powiaty.

Związek Nauczycielstwa Polskiego stwierdza, że cierpliwość nauczycieli została wyczerpana. Zbyt długo byli oni „ćwiczeni” w pokornym przyjmowaniu obietnic ministrów co do poprawy ich warunków materialnych i nakładaniu na nich coraz to nowych, niedopracowanych przez aparat urzędniczy pomysłów zmian w oświacie. Powstała sytuacja godzi w reformę, gdyż nie stwarza żadnej motywacji do podejmowania wielokrotnego wysiłku do realizacji nowych, trudnych zadań, jakie wytycza reforma, w warunkach odmiennych niż zakładano.

Powstała sytuacja z wdrożeniem nowego systemu wynagradzania nauczycieli skłania Związek Nauczycielstwa Polskiego do wyrażenia poglądu, że zawód nauczyciela wymaga zapewnienia stabilizacji i rzetelnego umotywowania, co można osiągnąć przez określenie jego pozycji jako pracownika państwowego. Umożliwia to obecny art. 30 ustawy Karta Nauczyciela, który zobowiązuje do zapewnienia przez państwo pełnych środków finansowych na wynagrodzenia nauczycieli. Wydaje się, że w toku prac porządkujących prawo oświatowe ta sprawa winna być wnikliwie rozpatrzona.

Ponadto Związek Nauczycielstwa Polskiego oczekuje, że ustawowe zapisy dotyczące wynagradzania nauczycieli będą realizowane w roku 2001, zgodnie z wcześniejszymi zapewnieniami Pana Premiera i podległego Panu ministra.

Nabrzmiących problemów w oświacie jest tak wiele, że zwracamy się do Pana Premiera o osobiste spotkanie z Prezydium Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego w możliwie krótkim czasie, gdyż skala niezadowolenia nauczycieli jest tak duża, że grozi to otwartym konfliktem.

Przekazujemy w załączeniu uchwałę Prezydium Zarządu Głównego ZNP z 24 sierpnia br. i liczymy na podjęcie działań, które będą satysfakcjonujące dla nauczycieli.

Z poważaniem
SŁAWOMIR BRONIARZ
prezes ZNP

PRZYWRÓCIĆ MIANOWANIE

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do ministra edukacji o przywrócenie starych zasad mianowania dla tych nauczycieli, którym nowa Karta przerwała tę procedurę.

Wejście w życie przepisów znówelizowanej Karty w trakcie roku szkolnego, 6 kwietnia, wielu nauczycielom niespodziewanie i wręcz brutalnie przerwało zaawansowany proces mianowania. Niektórym dosłownie zabrakło kilku tygodni, aby otrzymać ten cenzus i zyskać stopień nauczyciela mianowanego.

Wydaje się mało prawdopodobne, aby ministerstwo edukacji nie przewidziało takiej sytuacji. Mimo to, nie wydało przepisów przejściowych, które rozwiązywałyby ten problem. Ich brak spowodował, że nawet ci nauczyciele, którzy spełniali już wszystkie warunki do mianowania, dziś muszą ubiegać się o awans na stopień nauczyciela mianowanego przez co najmniej 9 miesięcy. I co nie mniej istotne, tracą — co najmniej przez rok — wyższe wynagrodzenie.

Zarząd Główny ZNP zwracał się z propozycją uregulowania tej sytuacji do ministerstwa edukacji, niestety bez żadnej reakcji ze strony MEN. Wobec tego w maju zwrócił się do Rzecznika Praw Obywatelskich z prośbą o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego, uzasadniając, że takie potraktowanie tej grupy nauczycieli godzi w zasadę sprawiedliwości społecznej oraz podważa zaufanie obywateli do państwa prawa.

Pod rządami starej Karty nauczyciel mógł uzyskać mianowanie w dwojaki sposób: wykonując nieprzerwaną pracę pedagogiczną w szkole, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, w pełnym wymiarze zajęć, co najmniej przez 3 lata i uzyskać w tym okresie dwie oceny co najmniej wyróżniające lub wykonywać tę pracę przez 4 lata i uzyskać na koniec czwartego roku co najmniej oceny dobre.

Jak wiadomo, nauczyciele są zatrudniani 1 września, tak więc do mianowania niektórym

zabrakło kilku miesięcy. Zdecydowana większość miała jednak staż, a nawet dwie lub jedną ocenę, ale z kolei ci nie zdążyli pokonać całej procedury prowadzącej do mianowania. Pamiętamy, że zaporą były także kuratoria, które nie zdążyły z potwierdzeniem mianowania.

W tej sytuacji trudno się dziwić nauczycielom, iż „odebranie mianowania poprzez zaskoczenie” traktują jako wysoce niesprawiedliwe, uniemożliwiające im zdobycie wyższego wynagrodzenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do ministra edukacji narodowej o stworzenie podstawy prawnej umożliwiającej tej grupie nauczycieli uzyskanie stopnia nauczyciela mianowanego na zasadach i w terminie określonych w przepisach Karty Nauczyciela w brzmieniu sprzed jej nowelizacji.

Zdaniem Rzecznika

„Wejście w życie nowych zasad przekreśliło dotychczasowe starania o uzyskanie mianowania. Otrzymali oni bowiem, z dniem wejścia ustawy w życie, stopień nauczyciela kontraktowego, a znówelizowana Karta Nauczyciela nie zawiera przepisów przejściowych umożliwiających tym nauczycielom uzyskanie stopnia nauczyciela mianowanego w terminie przewidzianym — zgodnie z regulacją prawną sprzed nowelizacji. Dodatkową istotną dolegliwością związaną z przesunięciem w czasie terminu uzyskania awansu na stopień nauczyciela mianowanego jest związane z tym późniejsze podwyższenie wynagrodzenia”.

W piśmie skierowanym do ministra edukacji Rzecznik zwrócił także uwagę na różne traktowanie pewnych grup nauczycieli w na-

bywaniu stopnia nauczyciela mianowanego.

„Przyjęte w znówelizowanej Karcie Nauczyciela rozwiązania prawne, nauczyciele odbierają jako szczególnie dotkliwe i niesprawiedliwe także w kontekście przepisu ust. 5 art. 10 ustawy nowelizującej Kartę Nauczyciela. Przepis ten stanowi, iż księża i diakoni zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na stanowiskach nauczycieli religii uzyskują z tym dniem — z mocy prawa — stopień nauczyciela mianowanego, jeżeli posiadają co najmniej 3-letni nieprzerwany okres pracy pedagogicznej w pełnym wymiarze zajęć, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Do 3-letniego okresu nieprzerwanej pracy pedagogicznej zalicza się okres prowadzenia nieodpłatnie nauki religii przed dniem 1 września 1997 r.

Trzeci powyższego przepisu nauczyciele porównują z przepisem ust. 4 art. 10 ustawy, który uzyskanie przez nauczycieli świeckich — z mocy prawa — stopnia nauczyciela mianowanego uzależnia, poza posiadaniem wymaganych kwalifikacji, od legitymowania się co najmniej 5-letnim okresem pracy pedagogicznej w szkole lub w innej jednostce organizacyjnej, o której mowa w art. 1 ustawy, w tym co najmniej 3-letnim nieprzerwanym okresem pracy w pełnym wymiarze zajęć, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami.

Takie różnicowanie warunków uprawniających do uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego — z mocy prawa — nauczyciele odbierają jako naruszenie konstytucyjnej zasady równości”.

Rzecznik zwracając się do ministra edukacji zaproponował ustanowienie przepisów przejściowych dotyczących mianowania. Prosił także o informację o powodach różnicowania w nabywaniu stopni nauczycieli mianowanych przez księży i diakonów — nauczycieli religii i pozostałych nauczycieli.

Nauczyciele z niecierpliwością czekają na odpowiedź ministra edukacji, mając nadzieję, że na początku września problem ten zostanie rozstrzygnięty tak, aby ta grupa nie musiała rozpoczynać stażu na stopień nauczyciela mianowanego. **TK**

Adres redakcji: ul. Juliana Smulikowskiego 6/8, 00-389 Warszawa.
Telefony: (0-22) 826-34-20, 828-13-55, 827-66-30. Centrala: 826-10-11, Fax: 826-34-20

„GŁOS NAUCZYCIELSKI” redaguje zespół: Wojciech Sierakowski (red. naczelny), Maria Aulich, Halina Drachal (sekr. red.), Teresa Konarska, Danuta Kowalewska-Kujawska, Barbara Kozarska (kier. działu technicznego), Witold Salański, Joanna Skrobisz, Krystyna Strużyńska (kier. działu edukacji i wychowania), Henryka Witalewska (kier. działu związkowego i interwencji), Anna Wojciechowska, Agnieszka Woźnicka, Alfred Zieliński (sekr. red.), Barbara Dziedziak (kier. działu administracji), Izabella Zabik (dział kolportażu i ogłoszeń), korekta — Zofia Rozum, Aleksandra Kwaśniewska.

Współpracują: Lechosław Gawrecki, Jerzy Korkozowicz, Jerzy Kraśniewski, Wojciech Łączyński, Małgorzata Pomianowska.

Nakładem Wydawnictwa ZNP „Głos Nauczycielski”. Dyrektor Wydawnictwa — Wojciech Sierakowski.

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmiany tytułów, tekstów nie zamówionych nie zwracamy. Nadesłanie tekstu bez wypełnionego wykazu PIT-8 (druk Ministerstwa Finansów o należnościach podatkowych) będzie traktowane jako rezygnacja z honorarium.

Wszystkim korespondentom przypominamy, że honoraria wypłacane mogą być tylko tym autorom publikacji zamieszczonych w „Głosie”, którzy przysłał nam swoje dane: imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, imiona rodziców, adres zamieszkania, adres właściwego Urzędu Skarbowego, numery PESEL i NIP. Nie nadesłanie powyższych danych, umożliwiających odprowadzenie zaliczki na podatek dochodowy, oznaczać będzie rezygnację z honorarium. Na listy w sprawach prawnych odpowiadamy wyłącznie na stronach prawnych „Głosu”. Porad prawnych udzielamy także telefonicznie we wtorki w godzinach 11³⁰ – 14³⁰.

Redakcja nie odpowiada za treść oraz skutki ogłoszeń i reklam.
Skład i łamanie komputerowe — redakcja. Kierownik fotostudio Włodzimierz Kozarski, Janusz Truszkowski.
Druk: Zakłady Graficzne „Tamka” SA. W-wa, ul. Tamka 3

Ogólnopolski Komitet Protestacyjny ZNP w MEN

Profesor **Edmund Wittbrodt**, minister edukacji, w odróżnieniu od poprzedniego szefa resortu przyjął kierownictwo Związku serdecznie i ciepło, wykazując od pierwszych minut tego spotkania, odbywającego się w trudnym czasie, otwartość i wolę szczerzej dyskusji. Podkreślił to szczególnie witając członków OKP. W dyskusji ze strony MEN wzięli udział także **Irena Dzierzgowska** i **Wojciech Książek**, wiceministrowie edukacji.

Sławomir Broniarz, prezes Związku, stwierdził wprost, że satysfakcjonować może spotkanie, podczas którego wreszcie nie wi-

które pozwoliłyby uniknąć dzisiejszej sytuacji. Niestety MEN pod kierownictwem ówczesnego szefa nie chciał tego uwzględnić. Do 6 października powinno być gotowych 26 rozporządzeń, jednak do dziś mamy tylko dwa, przy czym to o awansach wydano tak późno, iż nie sposób by nauczyciele zmieścili się w wyznaczonych terminach. ZNP apeluje więc — by minister mocą swego urzędu przedłużył czas składania stosownych wniosków — podkreślił wiceprezes Czarnowski.

Kuratorzy w minionych miesiącach skupiali się głównie na procesie likwidowania szkół i zwalniania nauczycieli, zaniedbując wyraż-

samorządy mówią — nie będzie regulaminów dopóty, dopóki nie przyjdą pieniądze z rządu. Stąd dodatkowe nasze obawy o gwarancje, stwierdził **Andrzej Radzikowski**. I poinformował, że w Siedleckiem na 76 samorządów tylko 26 ma już uzgodnione regulaminy, pozostałe czekają na pieniądze.

W dyskusji pytano także o awanse dyrektorów szkół, którzy wygrali konkursy i nie mają stażu dwuletniego (**Anna Zalewska**), o powiatowe ośrodki doradztwa metodycznego (**Zenon Kołodziej**), apelowano o szacunek i życzliwość dla nauczycieli, pełnienie przez ministra funkcji nie urzędnika, lecz ich rzecznika (**Marian Stróżyk**).

Minister Edmund Wittbrodt i jego zastępcy poinformowali, że do 15 września specjaliści wizytatorzy w gminach i miastach zbierają sytuację i na tej podstawie 18 września odbędzie się kolejne spotkanie w sprawie pieniędzy dla samorządów. Zarazem potwierdzili informację, że oprócz kwot, o których mowa była na ostatnim wspólnym posiedzeniu komisji samorządowo-rządowej (patrz strona 4), samorządy obecnie nie otrzymują nic więcej. Rząd i MEN nie uchylają się od obowiązków, które na siebie wzięły, będą sięgać po wszystkie posiadane rezerwy, trudno jednak liczyć by resorty oddawały pieniądze oświacie bez sprzeciwu. MEN czyni wszystko, by jak najszybciej transferować pieniądze do gmin, podkreślił minister. **Jeśli idzie o wnioski w sprawie awansów, to MEN stoi na stanowisku, że wszystkie złożone we wrześniu powinny być traktowane, jak te złożone we właściwym czasie**, poinformował profesor Wittbrodt. Stosowne dokumenty przesyłane są właśnie do szkół (publikujemy komunikat w tej sprawie). Jest tworzony raport o edukacji po roku reformy, w którym dokonana zostanie ocena przemian i ich efektów, tym niemniej trzeba jak najwcześniej podjąć dyskusję, jaki powinien być nasz standard edukacyjny w nowym wieku.

Dwugodzinne spotkanie nie rozwiązało jednak wątpliwości OKP ZNP, tym bardziej że dobra wola nowego ministra edukacji nie może niestety zastąpić decyzji premiera i całego rządu. Stosowny komunikat w tej sprawie publikujemy obok.

WOJCIECH SIERAKOWSKI

KOMUNIKAT OKP ZNP

z dnia 31 sierpnia 2000 r.

Ogólnopolski Komitet Protestacyjny Związku Nauczycielstwa Polskiego spotkał się z prof. Edmundem Wittbrodtem — ministrem edukacji narodowej.

OKP ZNP dostrzega wolę nowego ministra edukacji w realizacji zobowiązań wobec nauczycieli, jednak stwierdza, że nie zależy to jedynie od MEN. Ustawowy obowiązek w tym względzie spoczywa bowiem na rządzie, a odpowiedzialnym za jego wykonanie jest premier.

Ogólnopolski Komitet Protestacyjny Związku Nauczycielstwa Polskiego podtrzymuje swoje stanowisko z 24 sierpnia 2000 r. w sprawie wejścia z dniem 1 września 2000 r. w spór zbiorowy z rządem oraz:

1. domaga się pełnej i niezwłocznej realizacji zapisów Karty Nauczyciela dotyczących nowego systemu wynagradzania nauczycieli,
2. żąda pilnego spotkania z premerem rządu RP.

Ogólnopolski Komitet Protestacyjny Związku Nauczycielstwa Polskiego podkreśla, że jego dalsze działania uzależnione będą od konkretnych decyzji rządu.

SŁAWOMIR BRONIARZ
prezes ZNP

ILE WOLI I MOŻLIWOŚCI

dać ze strony ministra niechęci i wręcz wrogoci do ZNP.

Koniec sierpnia dowiódł, że choć ustawa regulująca płace przyjęta była na początku roku, to nadal samorządy nie otrzymały pełnych kwot umożliwiających jej realizację. Co gorsza coraz częściej pojawiają się opinie, że płace nauczycieli „zjadają” budowę autostrady, obiektów użyteczności publicznej itp. Tworzy to atmosferę niesprzyjającą środowisku nauczycielskiemu, mimo że to absolutnie nie jego wina, podkreślił prezes Broniarz. Po wtóre widać brak pomysłu co z pieniędzmi w roku przyszłym, co z inwestycjami oświatowymi. W projektowanej kolejnej wersji algorytmu subwencji nadal nie widać nauczycieli i ich kwalifikacji, nie mówiąc już o pracownikach administracji i obsługi. Grozi to przeniesieniem sytuacji tegorocznej na przyszłoroczną, zwrócił uwagę prezes Związku.

Jarosław Czarnowski, wiceprezes ZNP, przypomniał, że gdy trwały dyskusje o wynagrodzeniach, ZNP proponował rozwiązania,

nie rzeczywisty nadzór pedagogiczny, mówiła z kolei **Janina Jura**, wiceprezes ZNP. Dziś sami kuratorzy przyznają, iż gminy zainteresowane są zatrudnianiem niżej wykwalifikowanych nauczycieli tylko dlatego, że są oni tańsi. Kuratorzy nie spełniają więc roli gwaranta wysokiej jakości kształcenia i kadr nauczycielskich.

MEN deklaruje, że chce, lecz nie mówi jak zrealizuje poszczególne etapy wypłacania transz podwyżki samorządom. Nie bez powodu więc obawiamy się, czy nie jest to kolejny bluff. Jak zatem możemy ufać? — pytał **Krzysztof Baszczyński**, podkreślając, że jeżeli MEN projektuje zmniejszenie o 12 proc. bazy gwarantowanej przez rząd, to jasne jest, iż pozostała część wynagrodzeń będzie musiał wypłacić samorząd.

Jeśli rząd liczy, że do 6 października pieniądze będą wypłacone, to trzeba przypomnieć, że aby tak się stało niezbędne jest przyjęcie w gminach stosownych regulaminów. Lecz

1 września po raz pierwszy próg szkolny przekroczy ponad pół miliona uczniów. Ogółem 1 września zasiądzie w ławach prawie 7 milionów uczniów, zaś pod tablicą stanie 560 tysięcy nauczycieli.

WYJĄTKOWY ROK

Jak informuje MEN, nowy rok szkolny bez żadnych opóźnień inauguruje prawie wszystkie z ogółu 32 tysięcy szkół, jedynie w 38 szkołach ze względu na trwające remonty, konflikty spowodowane decyzją o zmianie sieci szkół czy też problemami z uruchomieniem programu „Mała szkoła”, nauka rozpocząć się może z kilkudniowym poślizgiem. W 16 gminach wystąpić również mogą kłopoty z dowożeniem, mimo że jeździ już po drogach 537 autobusów. W szybkim tempie za to komputeryzują się nasze szkoły — w tych podstawowych i gimnazjalnych jest ich już 56 tysięcy. A są to komputery nowoczesne, połączone w sieć, z dostępem do Internetu.

Z danych MEN wynika także, że podręczniki szkolne powinny pojawić się w tornistrach uczniowskich od pierwszego dnia nauki, bowiem w 80 proc. szkół już przed wakacjami poinformowano, które z nich należy zakupić. Uczniowie najbiedniejsi podręczniki wypożyczać będą mogli w bibliotekach szkolnych, które na ten cel otrzymały około 25 milionów złotych. Dodatkowo 10 mln zł ministertwo przekazało na zakup podręczników dla dzieci specjalnej troski i szkół mniejszości narodowych. Od września około 100 tysięcy młodzieży ze szkół średnich, a pochodzącej ze wsi, otrzymać ma stypendia socjalne.

O ile powyższe informacje, które przekazano dziennikarzom na konferencji zorganizowanej na Polite-

chnice Warszawskiej w przeddzień nowego roku, mogą być budujące, to większość pozostałych prowadzi do wniosku zgoła innego. **Prof. Edmund Wittbrodt**, minister edukacji, po raz kolejny wyjaśniać musiał przyczynę braku środków na podwyżki dla nauczycieli, nie odpowiadając jednocześnie wprost na pytanie przedstawicieli mediów: ile pieniędzy brakuje na podwyżki, skąd je rząd weźmie i kiedy trafią do nauczycieli. Zapowiedział, iż **odpowiedzi takiej należy się spodziewać po 18 września**.

O finansach i to w tonie alarmującym na konferencji w Politechnice Warszawskiej mówili również członkowie prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Jak poinformował prof. **Jerzy Woźnicki**, przewodniczący KRASP, w przyjętych przez prezydium 31 sierpnia uchwałach rektorskich wyższych domagają się od MEN podjęcia energicznych kroków w celu sfinalizowania prac nad ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Przedstawiciele środowiska akademickiego zaapelowali także do szefa resortu o podjęcie w trybie pilnym działań zmierzających do zasadniczych zmian w projekcie budżetu nauki i szkolnictwa wyższego na rok 2001. Wskazali również, że przyjęcie nowych ustaw o VAT i podatkach od nieruchomości w części dotyczącej szkolnictwa wyższego, grozi zapaścią finansową szkół wyższych.

Minister edukacji nawiązując do uchwał prezydium KRASP wyraził obawę, że dyskusję nad ustawą o szkolnictwie wyższym, zdominować może polityka. W sprawie odpłatności za studia stwierdził, że **każdy student powinien ponosić je w wysokości 10—15 proc., mając oczywiście zapewniony dostęp do różnego rodzaju kredytów i pożyczek**.

*

„Głos Nauczycielski” postawił rektorom jedno pytanie — czy po wprowadzeniu „Nowej Matury”, czyli za dwa lata, w 2002 roku nie będzie egzaminów wstępnych do państwowych uczelni. Prof. **Andrzej Mulak**, przewodniczący Komisji ds. Integracji Partnerstwa i Standardów Akademickich KRASP, poinformował, iż pod koniec września przyjęta zostanie deklaracja dotycząca zasad przyjęć na studia po wprowadzeniu „Nowej Matury”. Zdaniem profesora około 80 proc. uczelni zdecyduje się na przyjęcie nowych zasad rekrutacji. Czy tak się jednak stanie nikt z uczestników konferencji nie odpowiedział. Poinformowano nas natomiast, iż **o zasadach przyjęć do danej uczelni Senat informuje kandydatów na rok wcześniej. I to jest ważna informacja dla nauczycieli, rodziców i uczniów**.

A także dla tych, którzy twierdzili, że będzie inaczej.

KRYSTYNA STRUŻYNA

MEN W SPRAWIE AWANSÓW ZAWODOWYCH NAUCZYCIELI

1. **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2000 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli** opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 70, poz. 825 wchodzi w życie 1 września 2000 r.
2. Nauczyciel stażysta rozpoczyna staż automatycznie z dniem nawiązania stosunku pracy.
3. Nauczyciel kontraktowy i mianowany rozpoczyna staż z dniem 1 września na swój wniosek. Na gruncie przepisów Karty Nauczyciela wniosek o rozpoczęcie stażu powinien być składany do dyrektora szkoły. **Wnioski złożone ustnie, co w roku bieżącym mogło mieć miejsce z uwagi na napięte terminy, powinny być w możliwie najkrótszym terminie potwierdzone przez nauczyciela na piśmie**.
4. Dyrektor szkoły, który w dniu 6 kwietnia 2000 roku pracował na stanowisku dyrektora co najmniej 2 lata i posiada co najmniej dobrą ocenę pracy, nie odbywa stażu i po skompletowaniu dokumentów, o których mowa w wyżej wymienionym rozporządzeniu, może w dowolnym terminie złożyć wniosek o postępowanie kwalifikacyjne.
5. Pozostali dyrektorzy szkół powinni przepracować 2 lata i 9 miesięcy na tym stanowisku i uzyskać ocenę co najmniej dobrą, aby złożyć wniosek o postępowanie kwalifikacyjne. Dyrektorzy ci nie odbywają stażu.
6. Działacze związków zawodowych obowiązuje procedura z punktu 4 i 5 oprócz wymogu posiadania co najmniej dobrej oceny pracy.
7. Wizytatorów obowiązuje procedura opisana w punkcie 5.

Warszawa, 31 sierpnia 2000 r.

PRZYPOMINAMY

Jaki ostateczny kształt będzie miała reforma szkolnictwa ponadgimnazjalnego, a także na inne pytania dotyczące zmian w oświacie odpowiadać będzie **WOJCIECH KSIĄŻEK**, wiceminister edukacji narodowej. Zaprosiliśmy pana wiceministra do dyżuru przy redakcyjnym telefonie

13 września w godz. 12.00—14.00.

A oto numery telefonów, które oddajemy do dyspozycji naszych Czytelników:

(0-22) 826-34-20, 827-66-30, 828-13-55.

Z uzyskanych w samorządach informacji wynika, że w sierpniu na ich konta nie wpłynęła ani jedna obiecana przez ministra edukacji złotówka. A to — jak skarżyli się moi rozmówcy — ograniczało im pole manewru i w wielu przypadkach hamowało prace nad konsultowaniem i zatwierdzeniem regulaminów płacowych. Te ogromne niedobory w subwencji oświatowej zmuszały samorządy — jak tłumaczy — do bardzo powściągliwych zachowań przy ustalaniu wielkości dodatków w regulaminach płacowych, co z kolei utrudniało negocjacje ze związkami zawodowymi.

A są i takie, które postanowiły nie konsultować projektów regulaminów i poczekać z tym do czasu, aż otrzymają brakujące im pieniądze. W tej grupie jest **gmina Dłutów (pow. pabianicki)**, która czeka na swoje 180 tys. zł. — Po raz pierwszy znaleźliśmy się w takiej sytuacji — mówi wójt **Czesław Dzierżawski** — dotąd byliśmy jedną z niewielu gmin, która oficjalnie wykazywała, że starczy jej subwencji. Z własnej rezerwy na podwy-

— przynajmniej po 600 złotych na etat — mówi sekretarz. Jeśli ich nie dostaniemy, nie będzie z czego wypłacić i nauczyciele pójdą do sądu. Będziemy więc czekać na wyroki. W przesłanym związku kom zawodowym regulaminie nie proponujemy dużych dodatków. Ale wiem, że z powodu tego finansowego skandalu, część gmin w ogóle zaniechało prace nad regulaminem.

W Kartuzach radni, po konsultacjach z ZNP i nauczycielską „S”, zatwierdzili już regulamin płacowy. Zgodnie z jego zapisami, np. dyrektor z 10-letnim stażem pracy największej szkoły w mieście, może maksymalnie zarobić ponad 3200 zł brutto, gdyż znacznie został podniesiony dodatek funkcyjny. Natomiast nauczyciel z takim samym stażem, 10% dodatkiem motywacyjnym i 3% dodatkiem za wychowawstwo — otrzyma ponad 1800 zł brutto. Na podwyżki dla 425 nauczycieli potrzeba 1 mln 800 tys. zł — informuje **Jolanta Kwidzińska**, główna księgowa w Wydziale Oświaty Urzędu Gminy w Kartuzach. Radni nie wykluczają podjęcia kredytu w sytuacji, gdy MEN będzie się opóźniał z przekazaniem brakującej kwoty — podkreśla.

się liczyć. Starostwo liczyło, że MEN przyśle jakąś część w sierpniu, ale się przeliczyło. A na podwyżki tylko dla nauczycieli powiat potrzebuje 2 mln zł, zaś łącznie z podwyżkami dla pracowników administracji i obsługi ok. 3 mln zł.

Wzrost nauczycielskich wynagrodzeń w **olsztyńskiej oświacie** będzie kosztował ponad 13 mln zł, a brakuje ponad 8 mln zł. — Zarząd miasta podjął decyzję o wstrzymaniu 15 tegorocznych miejskich inwestycji, w tym kilku oświatowych. Liczy się też z możliwością podjęcia co najmniej 5 mln kredytu — informuje **Małgorzata Bogdanowicz**, naczelnik miejskiego Wydziału Oświaty i zapewnia, że do 6 października sprawa nauczycielskich podwyżek w Olsztynie będzie miała swój szczęśliwy finał. Być może już we wrześniu otrzymają oni zaliczki. Regulamin płacowy, znacznie odbiegający od propozycji związkowców, został już zatwierdzony w formie uchwały. Przewiduje m.in. dodatek motywacyjny w wysokości 100 zł na etat (związki postulowały 200 zł) i dodatek funkcyjny od 60 do 80 zł. Zarząd miasta chciałby co roku ustalać wysokość dodatku motywacyjnego, zaś związki upierają się przy stałym zapisie — 15%. Stawka za wychowawstwo klasy wynosi od 40 do 60 zł, a za zastępstwo 15 zł (związki domagały się co najmniej 18 zł).

Nauczyciele Szczecina dopiero po 20 września mogą spodziewać się wypłat nowych wynagrodzeń wraz z wyróżnieniem od 1 stycznia. — Ale przynajmniej nie muszą się martwić tym, w jaki sposób samorząd znajdzie brakujące środki — łącznie 24,5 mln zł (18,5 mln z budżetu państwa i ponad 6 mln z budżetu gminy) — mówi **Grzegorz Kołodziej**, wiceprezydent Szczecina. Oczywiście nie unikniemy zaciągnięcia dużego kredytu. Jeśli nie otrzymamy należnych nam pieniędzy, będziemy sądzić Skarb Państwa — podkreśla. Regulamin płacowy, uzgodniony ze związkami, był zatwierdzony przez radnych 14 lipca. Dodatek motywacyjny dla nauczycieli ustalono w wysokości od 3 do 5% od wynagrodzenia zasadniczego w poszczególnych grupach awansu, a motywacyjny dla dyrektorów — 10% od najniższej stawki nauczyciela mianowanego. Pozostałe dodatki liczone są od kwoty 1009 zł, w tym dodatek funkcyjny dla dyrektora — 30—200%, wicedyrektora — 25—100% i wychowawcy — 3—15%.

W Darłowie — jak informuje **Alina Bartos**, kierownik referatu miejskiego Wydziału Oświaty, dopiero w ostatniej dekadzie września odbędzie się sesja poświęcona przyjęciu regulaminu płacowego, który został przekazany związkom do zaopiniowania. Samorząd proponuje do 5% dodatku motywacyjnego dla nauczycieli i 20% dla dyrektorów. Dla doradców metodycznych — 200 zł, dla wychowawców i opiekunów stażu — 30 zł. Na podwyżki gmina potrzebuje ponad 605 tys. zł — mówi skarbnik **Ewa Sawka**. Z niecierpliwością czekamy na ruch ministerstwa edukacji. Pewne środki, które mamy na ten cel w rezerwie, są niewystarczające. A o nowym kredycie nie może być mowy, gdyż jesteśmy w trakcie spłacania 11 mln zł długu.

IZA KUJAWSKA

Z prof. dr. hab. inż. EDMUNDEM WITBRODTEM rozmawiają Krystyna Strużyna i Wojciech Sierakowski.

— **Pytanie najgorętsze z możliwych — czy satysfakcjonują Pana decyzje rządu dotyczące wielkości środków na podwyżki dla nauczycieli?**

— Decyzje, jakie rząd podjął w dniu 28 sierpnia w tej sprawie, były zgodne z przyjętymi wcześniej propozycjami zespołu roboczego rządowo-samorządowego, które przecież zostały podpisane przez stronę samorządową. Ku mojemu zdziwieniu, w parę godzin później Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego przedstawiła zupełnie inne stanowisko i kwotę, o czym wcześniej nie informowano nas. Przedstawiono kwotę 1600 mln zł. Są to wyliczenia, które budzą wątpliwości i to obu stron. Mamy przykłady naliczania kosztów, które nie powinny być pokrywane z budżetu państwa.

Najważniejsza w obecnej sytuacji jest decyzja podjęta przez rząd

szczególnych jednostkach samorządu terytorialnego płace są znacznie zróżnicowane. Obie strony przyznają, że dokładne kwoty należy dopiero policzyć. Przyjęty termin — 15 września.

— **Wszyscy twierdzą, że to, co się dzieje wokół nauczycielskich płac, wielce ich zaskakuje... Pan jednak chyba nie może tego powiedzieć, albowiem jako przewodniczący senackiej komisji edukacji przyjmował Pan zarówno projekt budżetu państwa, jak i nowelizacji Karty?**

— Brakująca kwota, dotycząca skutków finansowych Karty, stale się zmieniała. Zarówno w Sejmie jak i w Senacie w czasie dyskusji nad tą ustawą opozycja mówiła, że na jej wdrożenie brakuje 300 mln zł i poparcie dla nowej Karty uzależniła od pozyskania właśnie tej kwoty.

— **... zaś koalicja rządząca i parlamentarzyści politycznie z nią**

LICZĄ I CZEKAJĄ

żki dla nauczycieli — a średnio powinni otrzymać 400—500 zł — możemy przeznaczyć zaledwie 20—30 tys. zł, a co z resztą? Twierdzi, że żadne kredyty nie wchodzi w grę, gdyż limit został już wyczerpany. Nie jest też możliwe wstrzymanie inwestycji, w tym oddzielenia budynku gimnazjum oraz budowy kanalizacji i oczyszczalni, które są już na ukończeniu.

Nauczyciele w gminie Boronowo (pow. lubliniecki), gdzie są tylko 3 placówki oświatowe — przedszkole, podstawówka i gimnazjum — na nowelizacji Karty powinni zyskać od 50 do 350 zł. W przekazanym związku do konsultacji regulaminie samorząd proponuje zwiększenie dotychczasowego dodatku motywacyjnego dla nauczycieli do 10% wynagrodzenia zasadniczego i pozostawienie na tym samym poziomie — do 25% — dodatku funkcyjnego. Operacja ta będzie kosztowała ok. 52 tys. zł. — Mam nadzieję — mówi **Iwona Bełkot**, sekretarz gminy, że na dniach otrzymamy pieniądze z MEN i zdążymy z wypłatami do 6 października. Jeśli resort zawiedzie, trudno nam będzie wysupłać własne środki na podwyżki. W tym roku kończymy duży obiekt oświatowy z pełnowymiarową salą gimnastyczną i 6 pomieszczeniami dla gimnazjum.

Z kolei **Wiesław Koryna**, sekretarz gminy **Baborów (woj. opolskie)**, nie jest pewny, czy nauczyciele otrzymają należne im pieniądze w ustawowym terminie. Na podwyżki brakuje 400 tys. zł. Związek Gmin Śląska Opolskiego interweniował w MEN. — Liczymy na to, że resort dotrzyma obietnicy i prześle — jak zapowiadał w mediach

— Jesteśmy już po pierwszych konsultacjach z ZNP, „S” i „S 80”, które nie zgadzają się na proponowane przez samorząd dodatki — mówi **Leon Lewandowski**, z-ca naczelnika Wydziału Oświaty, Kultury, Kultury Fizycznej Urzędu Miejskiego w **Stargardzie Szczecińskim**. Kwotę 30 zł „motivacyjnego” na etat związki chcą zastąpić 5% dodatkiem od płacy zasadniczej w poszczególnych stopniach awansu. Zaś 650 zł „funkcyjnego” — 30% dodatkiem od wynagrodzenia zasadniczego. Stawkę 23 zł za wychowawstwo chcieliby podnieść o 8 zł. Na realizację podwyżek według propozycji samorządu potrzeba 3 mln 100 tys. zł — twierdzi wiceszef oświaty. Brakujące 2 mln zł radni postanowili pożyczyc w banku, co odbędzie się kosztem inwestycji. Rozumiemy stanowisko związkowców, ale spełnienie ich postulatów kosztowałoby miasto jeszcze o jeden milion zł więcej. A trzeba pamiętać, że podwyżki musimy również wypłacić pracownikom administracji i obsługi, gdyż mamy podpisany z nimi układ zbiorowy pracy.

W bardzo trudnej sytuacji finansowej jest starostwo powiatu stargardzkiego. Dlatego w swoim regulaminie postanowiło nie obniżać, a także nie podwyższać dotychczas obowiązujących dodatków. — Na razie nie ma możliwości realizacji oczekiwań trzech nauczycielskich związków, które zażądały znacznego wzrostu wszystkich elementów wynagrodzenia — mówi **Jerzy Hernet**, z-ca dyrektora powiatowego Wydziału Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki. I nie jest to zła wola Zarządu, którego członkami są także nauczyciele — tylko realia, z którymi wszyscy musimy

Fot. Wojciech Łączyński

o przekazaniu do samorządów już teraz pewnej puli środków na nauczycielskie podwyżki. I to pomimo, że z jej wielkości strona samorządowa nie jest usatysfakcjonowana. Jednocześnie zaakceptowano wspólne przeprowadzenie weryfikacji rzeczywistych kosztów wdrożenia Karty. To niestety potrwać ma do 15 września. I dopiero po tych obliczeniach zapadną ostateczne decyzje dotyczące ilości pieniędzy, które zostaną przekazane do samorządów. To, co obecnie zaproponował rząd, to pożyczkę pomostową w kwocie 220 mln zł, która uruchomiona zostanie już w sierpniu — a ponadto 344 mln zł, która daje miesięcznie średnio 50 zł na etat nauczycielski, a także 117 mln zł dla jednostek otrzymujących subwencję wyrównawczą, co daje dodatkowe 50 zł na etat miesięcznie.

Rząd zaproponował także utworzenie dodatkowej rezerwy na dofinansowanie tych gmin czy powiatów, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji. Ocena się, że będzie to kilkadziesiąt milionów złotych. Zaproponowano także, aby do gmin trafiło około 100 milionów złotych z puli środków, które zamierzano przeznaczyć na współfinansowanie programu SAPARD, który ze względów proceduralnych nie może zostać w tym roku uruchomiony.

— **Panie ministrze, z tego co Pan mówi wynika, że w dalszym ciągu nie wiadomo, ile tak naprawdę potrzeba pieniędzy na realizację Karty i kiedy trafią one do rąk nauczycieli?**

— To prawda. Również dla mnie ta sytuacja jest dość dziwna. W po-

związani twierdzili, że pieniądze są, jest ich wystarczająco wiele i nawet tych 300 mln zł się nie domagali.

— Myślę, że nie dotyczy to wszystkich parlamentarzystów. Wątpliwości były. Pamiętam, że wiceministrowi edukacji sam zadałem pytanie — czy prawdą jest, że środków na realizację Karty jest wystarczająco wiele, czy też będzie brakować około 300 mln zł? W odpowiedzi usłyszałem jednoznaczne stwierdzenie — są wystarczające. Dopiero później minister Handke przyznał, że się pomylił, a na realizację Karty brakuje 800 milionów. A dziś wymienia się kwoty 1200 mln, 1600 mln, a nawet 2500 mln zł. Przy tak dużej rozbieżności kwot, które padają, tym bardziej potrzebne są dokładne wyliczenia. Przydatne zresztą one będą nie tylko w sprawie podwyżek, ale i w podejmowaniu kolejnych decyzji.

To, o czym trzeba jednak pamiętać, to fakt, iż pierwotnie przyjęto założenie, że podwyżka ma wynosić ok. 200 złotych miesięcznie, gdy tymczasem po uwzględnieniu wszystkich zapisów Karty będzie to 300 zł, a czasem i więcej. Dlatego problemem jest pozyskanie owych 100 brakujących na etat złotych, których nie przewidziano w budżecie. Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych w oświacie nauczycieli, daje to kwotę 700—800 mln zł, o której mówił minister Handke. Stąd i wątpliwości do znacznie wyższych kwot, o których mówi strona samorządowa...

— **Obejmując urząd stwierdził Pan, że po pieniądze na podwyżki**

MEN informuje

Przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej uczestniczyli w dniu 28 sierpnia 2000 r. w posiedzeniu Rady Ministrów i Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu dotyczących problemów realizacji skutków nowelizacji Karty Nauczyciela. Strona rządowa zobowiązała się do:

1. Zrealizowania w trybie pilnym harmonogramu działań zawartych w komunikacie z dnia 18 sierpnia br. (pełna wersja znajduje się na stronie internetowej MEN), w wyniku którego samorządy otrzymają:
  - a) zaliczkę pomostową w wysokości od 10% do 20% sierpniowej raty subwencji oświatowej,
  - b) jednorazową kwotę wynikającą z przemnożenia 600 zł przez liczbę etatów nauczycielskich dla wszystkich samorządów,
  - c) jednorazową kwotę wynikającą z przemnożenia 600 zł przez liczbę etatów nauczycielskich w samorządach o najtrudniejszej sytuacji finansowej (ok. 1750 samorządów otrzymujących subwencję wyrównawczą).

WDRAŻANIE KARTY

2. Utworzona zostanie specjalna rezerwa dla dofinansowania samorządów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji finansowej.
3. Przekazana zostanie kwota 100 mln zł dla gmin korzystających ze środków przeznaczonych na współfinansowanie programu SAPARD.
4. Wyliczone zostaną koszty wdrożenia Karty Nauczyciela uwzględniając metodologię przyjętą przez stronę rządowo-samorządową w lipcu br. Wyniki te zostaną przedstawione Komisji Wspólnej Rządowo-Samorządowej ok. 15 września br. w celu wypracowania kolejnych działań, w tym rozwiązań na lata 2001—2002.

MEN zdecydowanie podtrzymuje wolę realizacji skutków wynikających z wdrażania nowelizacji Karty Nauczyciela przed 6 października br.

IRENA DZIERZGOWSKA
sekretarz stanu w MEN
WOJCIECH KSIĄŻEK
podsekretarz stanu w MEN

sięgnie do rezerw MEN. Ale przecież musiał Pan minister wiedzieć, że przesunięcie 116 milionów złotych, to pozbawienie studiujących nauczycieli dopłat do czesnego i wstrzymanie grantów dla uczelni wyższych i WOM-ów na doskonalenie. Od słynnej Pana wypowiedzi na naradzie kuratorów, o braku środków na ten cel, bezustannie jesteśmy o to pytani...

— Kwota 116 mln zł nie dotyczy finansowania tych celów, o których państwo mówicie. Mówiąc o rezerwach ministerstwa, które powinny być uruchomione, miałem na uwadze awaryjną sytuację, w której się znaleźliśmy. Jeżeli bowiem w budżecie państwa nie przewidziano 300, a jedynie 200 złotych na podwyżki, to skąd te brakujące pieniądze muszą pochodzić. W MEN była jednoprocetowa rezerwa subwencji oświatowej, wynosząca około 196 mln zł. Zostało z niej około 116 mln zł — przy czym dotychczasowe decyzje dotyczące jej wydatkowania związane były z oczywistymi błędami w obliczeniach. Natomiast są w resorcie i inne rezerwy, np. związane z realizacją reformy, w tym i na doskonalenie nauczycieli. Nie można wykluczyć, że w sytuacji awaryjnej niektóre z celów mogą nie być zrealizowane. Jednak trzeba zaznaczyć, iż pieniądze na podwyżki w większości pochodzą z budżetu MEN.

A przy okazji, to taka refleksja ogólna — czy w ogóle reformy nie należało rozpocząć od kształcenia i doskonalenia nauczycieli?

— To retoryczne pytanie Pana ministra często pojawiało się w dyskusjach poprzedzających wprowadzenie reformy...

— Często jednak nie można sobie pozwolić ze względów czasowych na szeregową realizację zadań, częstokroć. Szczególnie w zmiennej sytuacji politycznej, jaką mamy w kraju. Mogłoby to spowodować, że pewnych rzeczy w ogóle nie dałoby się wprowadzić. Dlatego przypuszczam, zdecydowano się na wprowadzanie rozwiązania równoległego, mimo że ma ono też swoje wady. Dla mnie jednak, co wielokrotnie podkreślam, najistotniejszym czynnikiem decydującym o powodzeniu reformy są relacje międzyludzkie — to, co dzieje się między nauczycielem i uczniem. To zależy od właściwego wykształcenia nauczycieli.

Mając to na uwadze, mam nadzieję, że jakieś pieniądze pozostaną i na doskonalenie. Chociaż, czy stanie się tak na pewno, tego obiecać nie mogę. Aby gminom można było już teraz przekazać 560 milionów złotych, trzeba obecnie uruchomić wszystkie rezerwy. Proszę sobie jednak wyobrazić problemy w innych resortach, skąd pochodzić będzie większość środków potrzebnych na realizację Karty.

— Skoro jesteśmy przy pieniądzach. Panie ministrze, nie jest żadną tajemnicą, że nauczyciele mają pretensje do MEN o tak późne wydanie rozporządzenia o awansach. Pytamy zatem wprost — czy w interesie MEN i rządu leżało przesunięcie o dwa lata terminu wypłaty większych wynagrodzeń?

— Wydanie rozporządzeń i to w odpowiednim czasie jest bardzo ważne. Jako senator wiele razy domagałem się, aby ustawy, nad którymi dyskutuje się w parlamencie, przychodziły do nas w komplecie, z projektami rozporządzeń. Po to, aby wiadomo było, jakie rozwiązania wykonawcze towarzyszyć będą danej ustawie. W tej konkretnej sprawie, o którą mnie państwo pyta, nie podejrzewam, aby było to świadome i celowe działanie, mające opóźnić czy ograniczyć szanse ubiegających się o awans nauczycieli. Być może stało się tak, ponieważ zbyt wielkie było zamieszanie

wokół finansowania Karty i do tej sprawy po prostu nie było głowy. Przyznać jednak muszę, że nie jest to żadne usprawiedliwienie.

— Zainaugurował Pan swe urzędowanie w MEN stwierdzeniem o konieczności zmiany dopiero co znulizowanej Karty. Od miesiąca próbujemy się dowiedzieć, w jakim kierunku mają one pójść. Ci, którym je zadaliśmy, stracili już pracę, liczymy więc, że Pan wreszcie powie nam co zamierzacie w Karcie zmienić?

— Powołaliśmy zespół, który od pewnego czasu już pracuje nad zmianami w Karcie. Z mojego rozważania wynika, że zmiany objąć powinny nie tyle może samą ustawę, co towarzyszące jej rozporządze-

Nie wiem jeszcze, jak problem ten należy rozwiązać, ale dostrzegam związane z nim niebezpieczeństwa. W tej sytuacji należałoby zdefiniować standardy kadrowe — określić, jaka powinna być struktura kadry do prowadzenia zajęć w danej szkole, na dobrym poziomie, na przykład ilu potrzeba nauczycieli dyplomowanych, mianowanych, kontraktowych i stażystów. Problemy takie dostrzegam również i w szkolnictwie wyższym. Pytaniem jest — czy indywidualne uzyskiwanie stopni i tytułów naukowych ma być jednocześnie gwarantem etatowego zatrudnienia? Nie pasuje to do gospodarki rynkowej.

— Panie ministrze, czy tak projektowane standardy kadrowe mają doprowadzić do limitowania liczby nauczycieli dyplomo-

du. Część z nich może nie nadawać się do zatrudnienia w szkole, chociażby ze względu na brak odpowiednich predyspozycji. Przestrzeganie minimalnych wymagań standardu byłoby kontrolowane przez organ nadzoru. Natomiast mam nadzieję, że kiedy place w oświacie staną się atrakcyjne — może jeszcze nie teraz, po podwyżce wzrosną z ok. 80 do ponad 90 proc. średniej krajowej — to pracą w szkole zainteresowani będą najlepsi absolwenci szkół wyższych.

— Panie ministrze, jednak za poziom edukacji odpowiada państwo i to jemu powinno przede wszystkim zależeć na tym, aby w szkołach zatrudniani byli nauczyciele z najwyższymi kwalifikacjami.

— To fakt, że państwo odpowiada za edukację. Ale ta odpowiedzia-

czyć ich kreatywności i ukształtowania w nich problemowego pobudzenia. To wszystko wymaga innego podejścia.

— Panie ministrze, przecież to przede wszystkim klasy powinny być mniej liczne, gdy tymczasem wszyscy monitorujący reformę zwracają uwagę na ich zagęszczenie.

— Owszem. Powinny być niezbyt liczne. Ale problemem jest także znalezienie kompromisu pomiędzy ilością i jakością. W standardzie, o którym ja myślę, powinny się one znaleźć.

— Czy nie uważa Pan, że w standardzie powinien się znaleźć także zapis dotyczący sposobu traktowania zwalnianych ze szkół nauczycieli? Dla nikogo nie jest bowiem tajemnicą, że drugi etap reformy przyniesie dalsze zwolnienia w oświacie. Panie ministrze, czy i kiedy wreszcie nauczyciele objęci zostaną osłonami socjalnymi, o co ZNP zabiega od czerwca 1998 roku?

— Dziś trudno ocenić, jaka będzie skala zwolnień w związku z drugim etapem reformy. Wydaje się, że wprowadzenie obligatoryjnego 9-letniej szkoły powinno złagodzić problem nadmiaru kadry w szkołach średnich. Część nauczycieli z tych szkół będzie musiała przejść do gimnazjów.

— Ależ Panie ministrze, przecież już gimnazja nie były w stanie przyjąć setki nauczycieli zwalnianych z podstawówek. I to nawet tych, którzy są jedynymi żywicielami rodziny...

— Przysięgam, że nie wiem, jaka jest skala tego zjawiska, i czy w sprawie ewentualnych osłon socjalnych mój poprzednik podjął jakieś zobowiązania. Jeśli tak, to będę je honorował. Jeśli zjawisko to miało by charakter grupowy, należy się nad tym zastanowić. Natomiast jeśli się okaże, że mamy do czynienia z jednostkowymi przypadkami zwolnień, to nauczyciele ci — tak jak w każdej innej grupie zawodowej — będą musieli się przekwalifikować, aby znaleźć zatrudnienie poza oświatą.

— Panie ministrze, widać, że problemów z każdym rokiem zamiast ubywać — przybywa. Jakież zatem słowa chciałby Pan skierować do czytelników „Głosu” — nauczycieli przed inauguracją kolejnego trudnego roku szkolnego?

— Chciałbym przede wszystkim wyrazić swoje szczerze uznanie dla nauczycielskiej pracy. Chciałbym podziękować za dotychczasową współpracę we wdrażaniu trudnej, ale koniecznej reformy. I chociaż z takimi kłopotami przebiegają wprowadzane zmiany, dotyczące chociażby poprawy sytuacji materialnej nauczycieli, to chciałbym, aby uwierzyli oni, że robimy wszystko, by podwyżki, na które w pełni zasłużyli i od dawna na nie czekają — w wysokości zapisanej w Karcie — otrzymali. Dlatego też apeluję do nauczycieli o jeszcze odrobinę cierpliwości.

Jednocześnie chciałbym prosić nauczycieli, aby włączyli się i dalej aktywnie wspierali realizację reformy. Pragnę także zapewnić wszystkim, że w podejmowanych decyzjach będę chciał bardzo mocno korzystać z nauczycielskich doświadczeń. Chciałbym bowiem, aby reforma była dziełem wszystkich, całego środowiska nauczycielskiego, a nie tylko ministerstwa. Dlatego wsłuchiwać będę się we wszystkie głosy, bez względu na podziały. Dla mnie najistotniejsze jest, aby podejmowane decyzje były jasne i czytelne dla wszystkich, a w ślad za nimi szły konkretne działania.

Zyczę wszelkiej pomyślności i wielu satysfakcji w nowym roku szkolnym 2000/2001.

— Dziękujemy za rozmowę.

MIĘDZY KARTĄ A KASĄ

nia. Zmiany są konieczne, aby sytuacja, którą obecnie mamy, już się nie powtórzyła. Ponadto podwyżki miały być realizowane w trzech etapach, a już w pierwszym są one wyższe niż planowano. To trzeba skorygować. Kolejne etapy Karty powinny być tak realizowane, aby do rozdysponowania były z góry określone środki.

Inną sprawą, nad którą warto podyskutować, jest relacja pomiędzy płacą zasadniczą nauczyciela i wszystkimi dodatkami, które obecnie w sposób dość sztywny są z nią związane.

— Czy proponuje Pan zmniejszenie procentowego udziału płacy zasadniczej w nauczycielskich wynagrodzeniach?

— Niekoniecznie. Obecnie nauczyciele wraz z płacą zasadniczą niejako obligatoryjnie otrzymują także 23 z 25-procentowej puli środków na różnego rodzaju dodatki. Jednak gdyby — nie zmniejszając globalnie środków na wynagrodzenia — można było odejść od tego automatyzmu, dałoby to swobodę w premiowaniu najlepszych. I w ten sposób bardziej elastycznie szefowie placówek oświatowych mogliby operować środkami na wynagrodzenia.

— Panie ministrze, w rozmowie telewizyjnej powiedział Pan, iż wraz z nową Kartą 400 tysięcy nauczycieli awansowało. Proszę powiedzieć, co Pan miał na myśli, bo przecież owe 400 tysięcy już było nauczycielami mianowanymi?

— O ile pamiętam, to nie wymieniłem liczby 400 tysięcy, informowałem natomiast o tym, iż już 80 proc. nauczycieli jest mianowanych. Nieistotne jest dla mnie to, czy stali się nimi z mocy zapisów starej czy nowej Karty. Takie są fakty. Natomiast mam wątpliwości, czy to dobrze, że aż tak wielu nauczycieli jest mianowanych. Karta ma bowiem stwarzać możliwości awansowe i zachęcać do podjęcia pracy w szkole. Rodzi się więc pytanie — co będzie za dwa, trzy lata, kiedy niemal wszyscy nauczyciele mianowani staną się dyplomowanymi, czy nie zablokuje to całej 4-stopniowej drogi awansu? Oba skrajne przypadki, gdy wszyscy są dyplomowani lub gdy są sami stażyści, są nie do przyjęcia.

wanych i mianowanych w poszczególnych szkołach — czy o to Panu chodzi?

— Wskazałem problem, który dostrzegam i głośno się nad nim zastanawiam. Jeżeli w szkole pracuje iluś tam nauczycieli, to czy standardem powinno być, że wszyscy oni są mianowani lub dyplomowani? Czy w danej szkole nie powinno być miejsca dla nauczycieli kontraktowych i stażystów? W moim przekonaniu miejsce powinno być i dla jednych, i dla drugich. Nie wyobrażam sobie armii złożonej z samych generałów lub z samych szeregowców.

Z pewnością standard zatrudnienia uwzględniać powinien zarówno liczbę uczniów przypadających na jednego nauczyciela, a także właściwą strukturę kadry gwarantującą standardową jakość. Środki w ramach subwencji powinny pokrywać standardowe potrzeby. Jednak to, ilu ostatecznie nauczycieli i o jakich kwalifikacjach zatrudni dana szkoła, decydować powinien samorząd, jednak ze swoich środków. Jest to możliwe, dla przykładu w województwie pomorskim w strategii rozwoju na pierwsze miejsce wpisana jest edukacja, na podstawie której podjęta może być decyzja o podwyższeniu standardu kadrowego.

— Tylko skąd to województwo weźmie pieniądze dla wyżej opłacanych nauczycieli, jeśli na jego terenie jest tak wiele popegeerowskiej biedy...

— Województwo pomorskie jest zróżnicowane i są rzeczywiście tereny, na których nie brakuje biedy. Jest to jednak zadanie dla samorządu. W strategii woj. pomorskiego jest też zadanie związane z wyrównywaniem szans edukacyjnych, będące zresztą komplementarne do jednego z celów MEN.

— ... ale na to także potrzebne są pieniądze, których w budżetach gmin brakuje. I z tych powodów mogą one bardziej być zainteresowane zatrudnianiem stażystów, którzy są mniej kosztowni, aniżeli nauczycieli dyplomowanych. A to rodzi obawy o poziom kształcenia, o czym już mówili niedawno nauczyciele i dyrektorzy szkół wiejskich.

— To byłoby nieporozumieniem i niedopuszczalne. Są to bowiem osoby wchodzące dopiero do zawo-

lność polega m.in. na uruchamianiu mechanizmów weryfikowania i selekcji do tego zawodu. Nie ulega bowiem wątpliwości, że obecnie musimy kształcić naszą młodzież na poziomie europejskim i światowym. Dlatego też w szeroko rozumianym pojęciu standardu edukacyjnego mieści się także to wszystko, co dotyczy infrastruktury edukacyjnej — budynki, wyposażenie, komputery itp. W standardzie tym mieszczą się także odpowiednio przygotowanie do swej pracy nauczyciele oraz treści programowe. Uważam, że standardy te powinny być jak najszybciej, nawet jeśli na ich pełną realizację nie ma obecnie wystarczających środków. To po to, aby wiadomy był cel naszych działań realizowanych w kolejnych latach.

— Nawijając do bazy, o której Pan minister wspominał, to tak jak w przeszłości realizowane było hasło 1000 szkół na tysiąclecie. Dziś mówi się o 3000 w nowym tysiącleciu... ale do likwidacji. Panie profesorze, czy dla ministra edukacji, to nie gorzki żart?

— Nie można nie dostrzegać zmian w otoczeniu, zmieniających się potrzeb, także demograficznych. Nie wiadomo, ile dokładnie trzeba zamknąć szkół. Jeżeli maleje liczba uczniów i następują zmiany strukturalne w szkolnictwie, to konsekwencje tego, jeśli chodzi o liczbę placówek oświatowych, muszą być. Przy okazji pragnę zauważyć, iż wszędzie na świecie mówi się o tym, aby kształcić lepiej i taniej. Oczywiście, jeżeli jedno nie jest sprzeczne z drugim.

— ... ale zwykle jest.

— W pewnym zakresie nie. W szkolnictwie wyższym dziesięć lat temu na jednego nauczyciela przypadało czterech studentów. Dzisiaj okazało się, że może ich być kilkunastu. Mieliśmy rezerwy kadrowe, które nie w pełni wykorzystywano. Dopiero po przekroczeniu pewnej liczby studentów pojawiły się inne bariery, np. bazy laboratoryjne. W zachodzącym procesie trzeba uwzględnić, że odchodzimy od mozaikowego uczenia, z którym mieliśmy dotąd do czynienia i które polegało na jednostronnym przekazywaniu informacji. Chcemy wyposażać uczniów w umiejętności, nau-

tych sześciu miesięcy jej urzędowania nic nie zostało naprawione. Na pewno natomiast udało jej się skutecznie zepsuć atmosferę w szkole.

— Trudno w to uwierzyć, ale pani dyrektor krzyczała na wszystkich: od sprzątaczk po wicedyrektora. Potrafiła krzyżeć na nauczycieli także w obecności uczniów! I absolutnie nie przeszkadzało jej to wyrzucać braku kultury innym. Podczas rozmowy telefonicznej z przewodniczącą Rady Rodziców potrafiła rzucić słuchawkę. A jednej z mam oświadczyć, że to właśnie... kultura osobista nie pozwala jej zniżyć się do poziomu rodziców. Zresztą nikt nie jest dla pani dyrektor partnerem — mówi jedna z rozgoryczonych matek.

Prezes Lizak opowiada, jak podczas pracy Komisji Zdawczo-Odbiorczej, po zwolnieniu z pracy głównej księgowej **Grażyny Orłowskiej**, nowa dyrektor właśnie krzykiem gasiła każdą próbę obrony racji księgowej, gdy zaś zabrakło jej argumentów, powiedziała księgowej

STRONY LUSTRA

— „pani nie jest dla mnie partnerem do rozmów”, po czym wyszła.

W maju, zaledwie po kilku miesiącach kadencji pani Dolańskiej, odwołani zostali wicedyrektorzy szkoły. „Poleciała” wspomnianą wyżej główną księgową. Potem pojawiły się przeszkody w dostępie do telefonów podczas drugiej zmiany. Dokumentacja wicedyrektorów zaczęła wędrować po różnych miejscach w szkole, ale gdy była potrzebna, nie sposób było znaleźć tego, czego szukano.

Nieprzejmna atmosfera, jak podkreślają wszyscy zgromadzeni w przykwaterianym pokoiku, zaczęła się zagęszczać. Co gorzej, doszedł dodatkowy element — strach. W szkole zapanowała atmosfera lęku.

— To była jakaś psychoza. Bali się wszyscy. Z lękiem przychodzili do szkoły pracownicy administracji, n. kadra kierownicza, sprzątaczk i woźni. Zaczęła się też rotacja nauczycieli. Odeszli młodzi. Jeden z nich powiedział mi otwarcie, w zafaniu, że atmosfera w tej szkole jest nie do wytrzymania. Nie dziwnie, to była przecież wieczna nerwówka — mówi **Józef Lasek**, prezes ogniska ZNP.

Nadal nie lepiej układały się też relacje z rodzicami.

— Miało się odbyć spotkanie mam przed studniówką. Wszystkie mamy już czekały na mnie w szkolnej sali. Postanowiłam, że zaparz kawę. Ledwo zdążyłam zalać kubki wrzątkiem, kiedy do klasy wpadła pani dyrektor z krzykiem, że nikt nie będzie organizował za jej plecami, na terenie szkoły, jakichś schadzek. Dosłownie mnie zatkało. Przecież nasze spotkania nie są żadną tajemnicą. Jeszcze przed chwilą mówiłam jej „dzień dobry” i było wszystko w porządku. Nie zdołałam nie wytłumaczyć, a pani dyrektor już nie było. Wyszła, trzaskając drzwiami. Za dyrektora Zajdy taki afront nigdy mnie nie spotkał — relacjonuje Zofia Pępek.

— Syn chciał zmienić przedmiot na maturze — opowiada inna z matek. — Na ogół nie ma z tym żadnych problemów. W tym przypadku było jednak inaczej. Dlatego stwierdziłam, że bezpośrednio poproszę o to panią dyrektor. Poszłam do

sekretariatu. Powiedziano mi, że mam czekać. Czekalam godzinę, potem półtorę. Wreszcie pani dyrektor wyszła z gabinetu i powiedziała, że nie ma dla mnie czasu. Więc po co kazała mi czekać?

— Poszłam wtedy do wicedyrektora i w okamgnieniu załatwiłam całą sprawę — dodaje mama maturzysty.

Sytuacja dojrzała do tego, by ją przedstawić komuś z zewnątrz. Nauczyciele i rodzice wystali zatem dwa pisma — do Starostwa Powiatowego w Wadowicach oraz do kuratorium w Krakowie. 16 czerwca w szkole odbyło się spotkanie ze starostwem i przedstawicielami kuratorium. Była obecna cała rada pedagogiczna. Padło pytanie, czy rada pedagogiczna ma zaufanie do dyrektorki, czy też jest za jej odwołaniem? I wtedy większość nauczycieli wyraziła votum nieufności wobec Zofii Dolańskiej.

Jednak ze starostwa przyszła odpowiedź całkowicie sprzeczna z ich oczekiwaniami. „Brak jest uzasadnionych i merytorycznych przesłanek, które mogłyby stanowić pod-

stawę do odwołania dyrektora z zajmowanego stanowiska”.

— My wiemy, że postępowanie pani dyrektor nie koliduje z literą prawa, ale czy można pobrażliwie patrzeć na permanentne znieważanie nie pracownika? Czy to nie jest powód do interwencji? — wciąż pytały nauczyciele i rodzice.

Starosta Józef Kozioł zajmuje **jednoznaczne stanowisko — każdy zna swoje miejsce, dyrektorka jest dyrektorką i nie musi się spoufałać z pracownikami.** Zaś dyrektor Zofia Dolańska, po dwóch miesiącach przesuwania terminu rozmowy z dziennikarzem, zdecydowanie odrzuciła wszystkie zarzuty pod swoim adresem.

Jak podkreśla, objęła stanowisko dyrektorka tej szkoły z dużymi nadziejami. Miała bardzo dużo zapału. Planowała modernizację sali gimnastycznej, budowę szatni, wymianę instalacji. Zaczęła opracowywać program dydaktyczny szkoły, w którym szczególny nacisk został położony na współpracę ze środowiskiem lokalnym, walkę z patologiami, edukację ekologiczną, itp. Co prawda, na początku nie potrafiła znaleźć z nowymi pracownikami wspólnego języka, ale chyba każdy ma prawo do okresu aklimatyzacji. A tu upłynęło zaledwie kilka miesięcy i już zarzuty, że nie ma żadnych spektakularnych osiągnięć. I absolutnie nie zależało jej na tworzeniu sztucznego dystansu.

— Jestem osobą skromną i pokorną. Nikomu nie pokazuję swojej wyższości, nikogo nie chcę też „zaserwować”. Te zarzuty boją. Są nie wyważone i niesprawiedliwe — mówi.

Zdarzało się, owszem, że ktoś musiał na nią czekać, ale na pewno nie kilka dni. Nowy dyrektor ma tyle spraw na głowie, że czasami jest mu trudno od razu rozstrząsać wszystkie sprawy. Od ręki załatwia więc te priorytetowe. Inne muszą trochę poczekać. Dlatego — jej zdaniem — określanie tematu spotkania było bardzo wskazane i usprawniające pracę.

Zarzut, że pogardza mieszkańcami prowincji, odbiera jako szczególnie subiektywny. Miałaby pogardzać kims, bo pochodzi z małego miasteczka? To absurd. To co odbierano jako wyniosłość, było po

prostu służbową powściągliwością, niczym wyrazem — uważa. A skąd ta wersja o terrorze i atmosferze stresu w szkole? Pani dyrektor bezradnie rozkłada ręce. To chyba jakaś pomyłka. O żadnym strachu nie ma mowy. Przecież nie jestem żadną despotką — konsekwentnie odrzuca zarzuty.

Podnoszenie głosu i upokarzanie pracowników? To niedorzeczność. Jest przecież osobą wykształconą, na poziomie, dlaczego więc miałaby zachowywać się w taki sposób? Fakt, zdenerwowanie rzeczywiście wywołało spotkanie na terenie szkoły bez jej wiedzy. Ale przecież dyrektor powinien wiedzieć, co się dzieje w szkole...

Jej program naprawczy, to żadne widzimisie, tylko realizowane zalecenia pięciu komisji pokontrolnych Starostwa Wadowickiego — tłumaczy. Co do zwolnienia wicedyrektorów uważa, że miała całkowitą rację. Po prostu przez te kilka miesięcy współpracę zupełnie nie się układała, a więc musiała to zmienić.

— Powód tej decyzji nie jest żadną tajemnicą. Zdecydowało o tym przede wszystkim nieprawidłowe prowadzenie spraw administracyj-

no-kadrowych. Nauczyciele tego nie rozumieją i bojkotują jej decyzje.

To bardzo łała rzec — mówi **Teresa Kucińska**, dyrektor Wydziału Szkolnictwa Ponadgimnazjalnego i Edukacji Ustawicznej kuratorium w Krakowie.

Co dalej? Jak potoczą się losy tej szkoły?

— To bardzo delikatna sprawa. Dochodzą do głosu silne emocje. Ale przecież pani dyrektor nie uczyniła nic, co by kwalifikowało ją do natychmiastowego zwolnienia. Próbowaliśmy rozmawiać z nauczycielami, przekonać ich. Niestety, bez rezultatu. Musimy więc po prostu czekać, aż wzburzone wody opadną. Wierzymy, że atmosfera w tej szkole jeszcze da się naprawić. I to bez uciekania się do drastycznych metod — mówi **Grzegorz Opyrchal**, zastępca starosty z Zarządu Powiatu w Wadowicach.

— Nie ma żadnych uchybień w sprawach administracyjno-finan-sowych, a jedynie zderzenie różnych opcji. Być może współpraca z nauczycielami szwankowała, ale przy tej mnogości spraw, jakie ma na głowie nowy dyrektor, kontakty z ciałem pedagogicznym automatycznie schodzą na plan dalszy.

Instytut Problemów Jądrowych, ul. Hoża 69. — **Akceleracja i akceleratorzy: Spojrzenie do wnętrza akceleratora** — A. Korman, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Akceleracja i akceleratorzy: Do czego są nam potrzebne akceleratory** — S. Kulinski Akceleracja i akceleratorzy: Badanie materiałów przy użyciu akceleratora — L. Nowicki, A. Stonert, R. Ratajczak, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Czy można przejść przez ścianę?** — J. Rozynek, P, 21 i 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat.

Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, Wydział Fizyki UW, ul. Hoża 69. — **Dobroczynne promieniowanie, Czarnobyl i wojna jądrowa** — Z. Jaworowski, W, 22 IX g. 10 do 15 lat.

Instytut Geofizyki PAN, ul. Ks. Tereski Kucińska. — **Zaleciliśmy jej porozumiewać się z nauczycielami i rodzicami tak, by było to satysfakcjonujące dla obu stron. A jeśli nadal będzie źle, chyba sama zrozumie, że powinna się stąd wycofać.**

„Nauka jest ważna dla przyszłości Polski. Pokażemy jej możliwości i ograniczenia. Odpowiemy na Państwa pytania. Postaramy się to zrobić ciekawie i zrozumiale”. — Tak organizatorzy IV Festiwalu Nauki w Warszawie zachęcają wszystkich potencjalnych widzów do uczestnictwa w spotkaniach, dyskusjach, wycieczkach.

Przypominamy, że inicjatywa organizacji Festiwalu Nauki w Warszawie narodziła się w interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM) UW we wrześniu 1996 roku. Sygnatariuszami porozumienia o organizacji Festiwalu są: rektorzy Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej oraz Prezes Polskiej Akademii Nauk.

W tym roku pracami programowymi festiwalu kieruje rada programowa w składzie: Lucjan Dąbrowski, Krzysztof Dolowy, Magdalena Fikus (przewodnicząca, wicedyrektor Festiwalu), Maciej Geller (dyrektor Festiwalu), Andrzej Gorzym, Wiesław Jędrzejczak, Ireneusz Krzemieński, Marek Niezgodka, Marek Nowicki, Andrzej Paczkowski, David Shugar, Janusz Siedlecki, Tomasz Szapiro, Magdalena Środa, Zuzanna Toplitz, Kazimierz Lech Wierchowski, Sławomir Zagórski, Włodzimierz Zielicz.

Dla szkół, nauczycieli i uczniów szczególnie ważne są festiwalowe lekcje, które, podobnie jak wszystkie inne imprezy, będą się odbywały między 15 a 24 września. Lekcje będzie tym razem więcej niż przed rokiem, co zapewni każdemu nauczycielowi i młodzieży bogaty wybór. Niżej prezentujemy propozycje.

LEKCJE FESTIWALOWE

FIZYKA

Wydział Fizyki PW, ul. Koszykowa 75, Gmach Fizyki. — **Inteligentne materiały** — A. Adamczyk, W, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 12, 10 do 10 lat. — **STAR i ALICE — wielkie eksperymenty fizyczne na przełomie wieków** — J. Pluta, W, 19 i 21 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Komputery i petabajty w wielkich eksperymentach fizycznych** — J. Pluta, W, 19 i 21 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Komputery i petabajty w wielkich eksperymentach fizycznych** — J. Pluta, W, 19 i 21 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Komputery i petabajty w wielkich eksperymentach fizycznych** — J. Pluta, W, 19 i 21 IX g. 10, 10 do 14 lat.

Wydział Fizyki UW, ul. Hoża 69. — **Zabawki i fizyka** — M. Staszal, A. Gołębiowski, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10, 11, 12 i 13, 10 do 13 lat. — **Fizyka dla wszystkich** — A. Gołębiowski, W, P, 19 i 20 IX g. 10, 10 do 13 lat. — **Z zółwiami przez mechanikę** — J. Jasiak, W, P, 18 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Fizyka budowy makrocząstek biologicznych** — M. Geller, W, P, 21 IX g. 10, 10 do 16 lat. — **Pogoda w Internecie**, P, 21 i 22 IX g. 10, 12, 10 do 18 lat.

Instytut Problemów Jądrowych, ul. Hoża 69. — **Akceleracja i akceleratorzy: Spojrzenie do wnętrza akceleratora** — A. Korman, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Akceleracja i akceleratorzy: Do czego są nam potrzebne akceleratory** — S. Kulinski Akceleracja i akceleratorzy: Badanie materiałów przy użyciu akceleratora — L. Nowicki, A. Stonert, R. Ratajczak, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Czy można przejść przez ścianę?** — J. Rozynek, P, 21 i 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat.

Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, Wydział Fizyki UW, ul. Hoża 69. — **Dobroczynne promieniowanie, Czarnobyl i wojna jądrowa** — Z. Jaworowski, W, 22 IX g. 10 do 15 lat.

Instytut Geofizyki PAN, ul. Ks. Tereski Kucińska. — **Zaleciliśmy jej porozumiewać się z nauczycielami i rodzicami tak, by było to satysfakcjonujące dla obu stron. A jeśli nadal będzie źle, chyba sama zrozumie, że powinna się stąd wycofać.**

CHEMIA

Wydział Inżynierii Chemicznej i Procesowej PW, ul. Waryńskiego 1. — **Jak wyprodukować enzymy i za-**

robić — K. Szewczyk, P, 19, 20, 21 IX g. 9, 10 do 12 lat. — **Przewidywanie przebiegu złożonych reakcji chemicznych** — M. Henczka, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10 — **Superfiltry — czysta woda i powietrze dla biotechnologii, elektroniki i medycyny** — A. Kaczynski, P, 19 IX g. 11, 10 do 14 lat.

Wydział Chemii UW, ul. Pasteura 1, sala 520 p. III. — **Chemia kwantowa w piguлке** — L. Piela, W, 18 IX g. 10, 10 do 15 lat.

Instytut Chemii Fizycznej PAN, ul. Kasprzaka 44/52. — **Jak można dzielić cząsteczki chemiczne?** — J. Lipkowski, W, 18 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Wysokie ciśnienia — dzieła natury, osiągnięcia nauki** — S. Filipek, W, 19 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Chemia a światło** — J. Herbich, W, P, 20 IX g. 9, 10 do 14 lat. — **Czy można zobaczyć cząsteczki chemiczne?** — K. Suwinski, P, 18, 19, 21, 22 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Popłatane cząsteczki** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 11, 10 do 16 lat. — **Czy to jest cząsteczka nowa czy to piłka futbolowa** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 12, 10 do 16 lat.

BIOLOGIA

Koło Naukowe Biologii Molekularnej UW, IBB PAN ul. Pawińskiego 5a. — **Klonujemy gen** — J. Bryk, T. Rygiel, P, 19 i 20 IX g. 8:30 i 12:30, 10 do 13 lat; P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12 i 12:30, 10 do 14 lat.

Instytut Fizjologii i Żywnienia Zwierząt PAN im. J. Kielanowskiego, Jabłonna. — **Zdrowe zwierzęta to zdrowy człowiek** — M. Snochow-ski, P, 20, 21 i 22 IX g. 10 i 12, 10 do 15 lat.

Katedra Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin SGGW, ul. Nowoursynowska 166. — **Majstrowanie w genach roślin** — M. Filipek, W, P, 21 i 22 IX g. 10, 12, 10 do 15 lat.

Kampinoski Park Narodowy, ul. Tetmajera 38, Izabelin — **Las** — G. Okołów, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10 i 12, 10 do 7 lat.

Wydział Fizyki UW, ul. Hoża 69. — **Zabawki i fizyka** — M. Staszal, A. Gołębiowski, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10, 11, 12 i 13, 10 do 13 lat. — **Fizyka dla wszystkich** — A. Gołębiowski, W, P, 19 i 20 IX g. 10, 10 do 13 lat. — **Z zółwiami przez mechanikę** — J. Jasiak, W, P, 18 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Fizyka budowy makrocząstek biologicznych** — M. Geller, W, P, 21 IX g. 10, 10 do 16 lat. — **Pogoda w Internecie**, P, 21 i 22 IX g. 10, 12, 10 do 18 lat.

Instytut Problemów Jądrowych, ul. Hoża 69. — **Akceleracja i akceleratorzy: Spojrzenie do wnętrza akceleratora** — A. Korman, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Akceleracja i akceleratorzy: Do czego są nam potrzebne akceleratory** — S. Kulinski Akceleracja i akceleratorzy: Badanie materiałów przy użyciu akceleratora — L. Nowicki, A. Stonert, R. Ratajczak, P, W, 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat. — **Czy można przejść przez ścianę?** — J. Rozynek, P, 21 i 22 IX g. 10, 10:30, 11, 11:30, 12, 12:30, 14 lat.

Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt, Jastrzębiec gm. Mroków. — **Klonować czy nie klonować, oto jest pytanie** — J. Modliński, W, 19, 20 i 21 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Pies obrońca czy detektyw** — T. Jeziorski, W, 19, 20 i 21 IX g. 10, 10 do 15 lat.

Państwowy Zakład Higieny, ul. Chocimska 24. — **Prezentacja mikroskopu elektronowego** — W. Kurzątkowski, P, 19 IX g. 9:30 i 11, 12—14 lat. — **Szkodniki naszych domów** — A. Krzemińska, P, W, 19 IX g. 10, 7—13 lat. — **Meble szkolne** — M. Gajewska, P, W, 19 IX g. 11, 10—13 lat. — **Zwierzę a człowiek — radości i smutki towarzyszące posiadaniu zwierzęcia** — D. Seroka, P, W, 19 IX g. 12, 10 do 13 lat. — **Higiena życia codziennego — co kryje się na naszych rekach, w naszej pościeli** — B. Tadeusiak, W, 19 IX g. 11:30, 10 do 7 lat. — **Czy nasz kraj musi być zaśmiecony?** — K. Kanc-

lerski, W, 19 IX g. 12, 10 do 7 lat. — **Gruźlica na przestrzeni wieków** — M. Miller, W, 19 IX g. 12:45 do 13 lat. — **Narodowy Program Zdrowia** — P. Goryński, W, 20 IX g. 9:30, 16—19 lat. — **Wampir a człowiek — choroby zakaźne poprzez krew** — K. Kuszewski, W, 20 IX g. 10:30, 16—19 lat. — **Co młodzi ludzie czują i jakie są z tego korzyści dla ich zdrowia?** — P. Supranowicz, W, 20 IX g. 12, 10 do 16 lat. — **Czy pies i kot są dobrymi przyjaciółmi człowieka** — M. Waloch, W, 20 IX g. 9:30, 16—19 lat. — **Stolik Wirusologiczny** — T. Szkoda, P, 20 IX g. 10:15, 16—19 lat. — **Stolik Higieny Komunalnej** — J. Świątaczak, P, 20 IX g. 10:15, 16—19 lat. — **Stolik Zakładu Badań i Surowic** — J. Ślusarczyk, P, 20 IX g. 10:15, 16—19 lat. — **Promieniowce i grzyby niedoskonałe** — W. Kurzątkowski, P, 20 IX g. 10:15, 16—19 lat. — **Co warto wiedzieć**

IV FESTIWAL NAUKI

Warszawa 15 — 24 września

o wirusowym zapaleniu wątroby — A. Nowosławski, P, 20 IX g. 11:15, 16—19 lat.

Instytut Chemii Fizycznej PAN, ul. Kasprzaka 44/52. — **Jak można dzielić cząsteczki chemiczne?** — J. Lipkowski, W, 18 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Wysokie ciśnienia — dzieła natury, osiągnięcia nauki** — S. Filipek, W, 19 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Chemia a światło** — J. Herbich, W, P, 20 IX g. 9, 10 do 14 lat. — **Czy można zobaczyć cząsteczki chemiczne?** — K. Suwinski, P, 18, 19, 21, 22 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Popłatane cząsteczki** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 11, 10 do 16 lat. — **Czy to jest cząsteczka nowa czy to piłka futbolowa** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 12, 10 do 16 lat.

Instytut Chemii Fizycznej PAN, ul. Kasprzaka 44/52. — **Jak można dzielić cząsteczki chemiczne?** — J. Lipkowski, W, 18 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Wysokie ciśnienia — dzieła natury, osiągnięcia nauki** — S. Filipek, W, 19 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Chemia a światło** — J. Herbich, W, P, 20 IX g. 9, 10 do 14 lat. — **Czy można zobaczyć cząsteczki chemiczne?** — K. Suwinski, P, 18, 19, 21, 22 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Popłatane cząsteczki** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 11, 10 do 16 lat. — **Czy to jest cząsteczka nowa czy to piłka futbolowa** — H. Doziuk, W, 20 IX g. 12, 10 do 16 lat.

o wirusowym zapaleniu wątroby — A. Nowosławski, P, 20 IX g. 11:15, 16—19 lat.

NAUKI O ZIEMI

Instytut Geografii i Przestrzenne-go Zagospodarowania PAN, ul. Twarda 51/55. — **Podglądanie przyrody** — K. Błażejczyk, W, P, 18 i 19 IX g. 9, 12—15 lat. — **Człowiek w mieście — gdzie łatwiej żyć?** — K. Błażejczyk, W, 18 i 19 IX g. 10:30, 10 do 15 lat.

Czy istnieją prawidłowości w rozmieszczeniu organizmów na kuli ziemskiej? — B. Grabinska, W, 18 i 19 IX g. 12, 12—15 lat.

Muzeum Ziemi PAN, Al. Na Skarpie 27. — **Kiedy w Polsce rosły palmy** — A. Kohlman-Adamska, P, W, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10, 10 do 12 lat.

Muzeum Geologiczne Państwowego Instytutu Geologicznego, ul. Rakowiecka 4. — **Ślady dinozaurów dookoła świata** — G. Gierliński, Wys., 19, 20, 21 i 22 IX g. 10—14, 10 do 12 lat.

TECHNIKA

Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, ul. Świętokrzyska 21. — **Czy materiały konstrukcyjne wysyłają dźwięki?** — Z. Ranachowski, P, 18, 19, 20, 21 i 22 IX g. 10, 10 do 12 lat. — **Tarcie jako zjawisko tłumienia i wzbudzenia oscylacji** — R. Bogacz, B. Ryczek, W, W, 18, 19 IX g. 9, 10, 11, 10 do 8 lat. — **Niekonwencjonalne zastosowania profilometrii skaningowej** — A. Bartoszewicz, P, 19, 21 IX g. 10, 14—18 lat. — **Pokaz robotów mobilnych** — B. Siemiątkowska, P, 21 IX g. 10, 11, 10 do 8 lat. — **Jak „w komputerze” mogą rosnąć kości** — T. Lekszczyk, W, P, 21, 22 IX g. 10, 10 do 14 lat. — **Widzenie i rozpoznawanie cyfrowe** — L. Chmielewski, W, P, 18, 19 i 20 IX g. 10, 10 do 7 lat.

Państwowe Wydawnictwo Naukowe PWN, ul. Miodowa 10, Pałac Morsztynów. — **Co słowa znaczą i z czym się kojarzą. Korpus tekstów jako źródło wiedzy o języku** — M. Bańko, M. Łaziński, W, P, 18 i 22 IX g. 10, 15—19 lat.

Polska Akcja Humanitarna, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, Auditorium Maximum UW. Zajęcia warsztatowe prowadzone przez trenerów Akcji — **Uchodźcy — ludzie tak jak my**, 19 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Rasizm — problem codzienny**, 20 IX g. 10, 10 do 15 lat. — **Prawa człowieka dla początkujących**, 21 IX g. 10, 10 do 15 lat.

MUZEJA I WYSTAWY

Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, Rynek St. Miasta 28/42. — (zgodzenia tel. 635-16-25 w. 123).

Pocztówki jako źródło do poznania Warszawy — A. Topolska, P, 12 lat. — **Od zagłady do odbudowy** — R. Morawski W, F, Wys., 7 lat. — **Adam Jarzębski i Warszawa jego czasów** — R. Morawski, P, 10 lat. — **Wnętrze kamienicy mieszczańskiej** — R. Morawski, P, 7 lat. — **Bizuteria patriotyczna** — E. Piwocka, P, 7 lat. — **Różwó przestrzenny Warszawy** — T. Krogulec, P, W, 10 do 15 lat. — **Galaktyka Gutenberga**, Muzeum Drukarstwa ul. Łucka 1/3/5 — J. Makuch-Folwarska, W, 10 do 7 lat (zgodzenia tel. 620-60-42).

Instytut Mechaniki i Konstrukcji PW, ul. Narbutta 85. — **Wirtualne i szybkie prototypowanie** — H. Korołowska, P, 20 IX g. 9, 10 do 15 lat.

Instytut Technologii Materiałowych PW, ul. Narbutta 85. — **Jak**

powstaje produkt — W. Presz, P, 19 i 20 IX g. 9, 10 do 12 lat.

Instytut Łączności, ul. Szachowa 1. — **Łączność u progu XXI wieku**, P, W, 18 IX g. 10, 10 do 16 lat. — **Internet dziś i jutro**, P, W, 22 IX g. 10, 10 do 16 lat.

NAUKI HUMANISTYCZNE

Instytut Filozofii UW, ul. Krakowskie Przedmieście 3. — **Czym zajmują się filozofowie?** — A. Bialecka, W, 20 IX g. 10, 10 do 16 lat.

Wydział Polonistyki UW, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28. — **Kali w puszczy Gutenberga**, — G. Leszczynski, W, 18 IX g. 10,

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA

(studia licencjackie i magisterskie
stacjonarne i zaoczne,
indywidualne i eksternistyczne oraz studia podyplomowe)

informuje, że w roku 2000 wprowadziła
— obok dotychczasowych kilkudziesięciu specjalności
realizowanych na sześciu kierunkach studiów:

**ADMINISTRACJA — FILOLOGIA POLSKA — HISTORIA —
OCHRONA ŚRODOWISKA — PEDAGOGIKA — POLITOLOGIA**

— nowe, atrakcyjne, następujące możliwości specjalizacji:

Administracja turystyczno-hotelarska
Afrykanistyka
Andragogika geriatryczna
Dziennikarstwo i public relations
Edukacja europejska
Edukacyjne zastosowanie komputerów i sieci teleinformatycznych
Europejska promocja kultury (kultura i sztuka Europy)
Historia dyplomacji
Historia krajów pozaeuropejskich
Historia wojskowości i wojen
Komunikacja medialna

Kultura żywienia
Menedżerstwo kulturowe
Oświata zdrowotna
Pomiar osiągnięć szkolnych (egzaminatorzy szkolni)
Religia w epoce nowożytnej i najnowszej
Rozwój zrównoważony
Rozwój obszarów wiejskich
Stosunki międzynarodowe w XX w.
Strategiczne zarządzanie jednostką terytorialną
Wiedza o społeczeństwie
Zarządzanie środowiskiem

Jednocześnie informujemy, że na Wydziale Ochrony Środowiska, w Instytucie Marketingu i Reklamy oraz w Instytucie Edukacji Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zajęcia odbywają się w Ciechanowie.

Na wszystkich pozostałych specjalnościach, cieszących się nadal dużą popularnością (m.in. takich jak: administracja publiczna, doradztwo pracy i rehabilitacyjne dla niepełnosprawnych, dydaktyka języków obcych, edukacja ekologiczna, logopedia, profilaktyka społeczna i resocjalizacja, promocja regionu i dóbr kultury, studia amerykańskie, studia archeologiczne, studia europejskie, współczesne stosunki międzynarodowe oraz zarządzanie edukacją), zajęcia odbywają się w Pułtusku — w nowoczesnym, ostatnio oddanym do użytku Centrum Akademickim.

STUDIA PODYPLOMOWE

Wyższa Szkoła Humanistyczna

ogłasza zapisy na rok akademicki 2000/2001
na studia podyplomowe na kierunkach:

Administracja

studium podyplomowe: kontrola administracji publicznej

Filologia polska

studia podyplomowe filologii polskiej, studia podyplomowe w zakresie logopedii

Historia

studia podyplomowe historii — obejmują głównie historię współczesną ze szczególnym uwzględnieniem europeistyki i dziejów krajów pozaeuropejskich, studia podyplomowe informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, studia podyplomowe wiedzy o społeczeństwie

Politologia

administracja obronna, bezpieczeństwo i integracja euroatlantycka, dziennikarstwo i public relations, europejska administracja samorządowa i rządowa, integracja i bezpieczeństwo europejskie, służba cywilna, służba dyplomatyczna, strategiczne zarządzanie jednostką terytorialną, marketingowe zarządzanie firmą

Ochrona środowiska

edukacja przyrodnicza na II etapie kształcenia ogólnego, ekologia i ochrona środowiska

Pedagogika

edukacja zintegrowana w klasach I—III, edukacyjne zastosowanie komputerów i sieci teleinformatycznych, integracja edukacji europejskiej (pedagogika pogranicza kultur), kształcenie i usprawnianie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, kultura żywienia, liderzy oświaty i kultury, pedagogiczne i organizacyjne problemy opieki (opieka paliatywna i domy opieki), pedagogika wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną, pomiar osiągnięć szkolnych (egzaminatorzy szkolni), reedukacja z elementami logopedii, zarządzanie edukacją.

studium podyplomowe: oświata zdrowotna

WYDZIAŁ FILOLOGII POLSKIEJ

Wyższej Szkoły Humanistycznej
w Pułtusku

oferuje

w roku akademickim 2000/2001

— obok tradycyjnych —
trzy nowe specjalności:

europejska promocja kultury
(kultura i sztuka Europy)
komunikacja medialna
menedżerstwo kulturowe

WYDZIAŁ HISTORYCZNY

Wyższej Szkoły Humanistycznej
w Pułtusku

oferuje

w roku akademickim 2000/2001
— obok tradycyjnych —
następujące możliwości specjalizacji:

afrykanistyka
europeistyka
historia dyplomacji
historia krajów pozaeuropejskich
historia wojskowości i wojen
religia w epoce nowożytnej i najnowszej
stosunki międzynarodowe w XX wieku

Informacje i zapisy na rok akademicki 2000/2001:

Biuro Rektora, ul. Daszyńskiego 17, 06-100 Pułtusk

tel./fax (0-23) 692-50-82, 692-16-87, 692-53-98; e-mail: rektorat@wsh.edu.pl

www.wsh.edu.pl

* Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku zajmuje czołowe miejsca w rankingach szkół wyższych:

1. W latach 1998, 1999, 2000 I miejsce w rankingach szkół wyższych tygodnika „Wprost” w kategorii niepaństwowych szkół niebiznesowych („Wprost” nr 20 z dnia 14 maja 2000 r.).
2. W pierwszym rankingu edukacyjnego miesięcznika „Perspektywy” w roku 2000 Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku uznana została za „najlepszą niepaństwową uczelnię uniwersytecką o profilu humanistycznym” („Perspektywy”, nr 4, kwiecień 2000 r.), a Rektor Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku za osiągnięcia tej Uczelni otrzymał NAGRODĘ EDUKACYJNĄ 2000 („Perspektywy”, nr 3, marzec 2000 r.).

PLAN LEKCJI NA ROK SZKOLNY 2000/2001

Ucz się z nami !

Wydawnictwo Szkolne PWN dysponuje siecią reprezentantów ds. promocji i sprzedaży. Za ich pośrednictwem każdy nauczyciel zainteresowany naszą ofertą może zapoznać się z tytułami bezpośrednio w szkole, jak również złożyć zamówienie.

PONIEDZIAŁEK	Kształcenie zintegrowane
	Mój Świat. Liczę... Część 1-2
	Mój Świat. Piszę... Część 1-3
	Mój Świat. Obserwuję... Część 1-2
	Mój Świat. Czytam... Część 1-2

WTOREK	Język niemiecki w klasach I-III, IV-VI i gimnazjum
	eins, zwei, drei. Podręcznik, zeszyt ćwiczeń, kaseta audio dla klasy I
	eins, zwei, drei. Podręcznik, zeszyt ćwiczeń, kaseta audio dla klasy II
	eins, zwei, drei. Podręcznik, zeszyt ćwiczeń, kaseta audio dla klasy III
	der, die, das neu. Podręcznik, zeszyt ćwiczeń z kasetą dla klasy IV
	der, die, das neu. Podręcznik, zeszyt ćwiczeń z kasetą dla klasy V
	Was ist los? Podręcznik do języka niemieckiego dla I klasy gimnazjum

ŚRODA	Przyroda i technika dla klas IV-VI
	Podróże przyrodnicze. Podręcznik do przyrody dla klasy IV
	Wielka podróż. Podręcznik do przyrody dla klasy V
	Jestem rowerzystą. Wychowanie komunikacyjne dla klas IV-VI
	Jestem projektantem. Technika dla klas IV-VI szkoły podstawowej

CZWARTEK	Język polski, historia w gimnazjum
	Świat starożytny. Język polski i historia dla klasy I gimnazjum. Cz. I
	Świat średniowieczny. Język polski i historia dla klasy I gimnazjum. Cz. II
	Świat nowożytny – renesans, barok. Język polski i historia dla klasy II. Cz. I
	Świat języka. Wiadomości i ćwiczenia dla klasy I gimnazjum
	Świat języka. Wiadomości i ćwiczenia dla klasy II gimnazjum

PIĄTEK	Biologia, Fizyka, Matematyka
	M. Roberts. Biologia. Tom I
	M. Roberts. Biologia. Tom II
	K. Dobson. Fizyka. Tom I
	K. Dobson. Fizyka. Tom II
	M. Zakrzewski, T. Żak. Matematyka. Podręcznik dla I klasy gimnazjum

WYDAWNICTWO SZKOLNE PWN

00-236 Warszawa, ul. Świętojerska 5/7, tel. (0-22) 69 54 568, fax (0-22) 831 26 16, e-mail: wszpwn@wszpwn.com.pl

Kamil Marciniak
Tel. kom. 0 501 454 286,
0 604 922 546
e-mail: Kamil.Marciniak@wszpwn.com.pl

Norbert Sieradzki
Tel. kom. 0 604 629 406
e-mail: Norbert.Sieradzki@wszpwn.com.pl

Igor Soczewiński
Tel. kom 0 603 612 089

Dagmara Więcek
Tel. kom. 0 501 701 201

Jan Rychlicki
Tel. kom. 0 605 259 159

Krzysztof Kobiłka
Tel. kom. 0 606 391 409

Bogusław Szpytma
Tel. kom. 0 601 874 694
e-mail: Boguslaw.Szpytma@wszpwn.com.pl

Aleksander Sokołowski
Tel. kom. 0 501 733 975

Krzysztof Zych
Tel. kom. 0 603 594 893
e-mail: Zych@CKZETO.com.pl

Tomasz Krakowski
Tel. kom. 0 603 594 908
e-mail: Tomasz.Krakowski@wszpwn.com.pl

Zbigniew Korepta
Tel. kom. 0 603 648 171

Maciej Nowowiejski
Tel. kom. 0 604 530 120
e-mail: Maciej.Nowowiejski@wszpwn.com.pl

Zamówienia można także składać za pośrednictwem bezpłatnej infolinii:

bezpłatna infolinia o 800 22 33 44

Infolinia udziela wszelkich informacji merytorycznych i handlowych

**Instytut Edukacji Ustawicznej
Wyższej Szkoły Kupieckiej
ogłasza nabór na studia podyplomowe:**

• dla dyrektorów i pracowników placówek oświatowych

Zarządzanie Oświatą

- 2 semestry
- 292 godziny zajęć z praktyką
- postępowanie kwalifikacyjne
- 7 zjazdów - (PLN 350 - za zjazd)
- wpisowe - PLN 100

• dla nauczycieli, dyrektorów szkół, pracowników oświaty:

Kształcenie moderatorów wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli

- 2 semestry
- 270 godzin zajęć z praktyką
- 7 zjazdów - (PLN 350 - za zjazd)
- postępowanie kwalifikacyjne - PLN 250

• dla nauczycieli języków obcych:

Metodyka - dydaktyka nauczania języków obcych

- 2 semestry
- 248 godzin zajęć z praktyką
- 9 zjazdów - (PLN 350 - za zjazd)
- wpisowe - PLN 100

• dla dyrektorów, nauczycieli i pedagogów szkolnych

Zarządzanie innowacjami pedagogicznymi w tym planowanie własnego rozwoju zawodowego

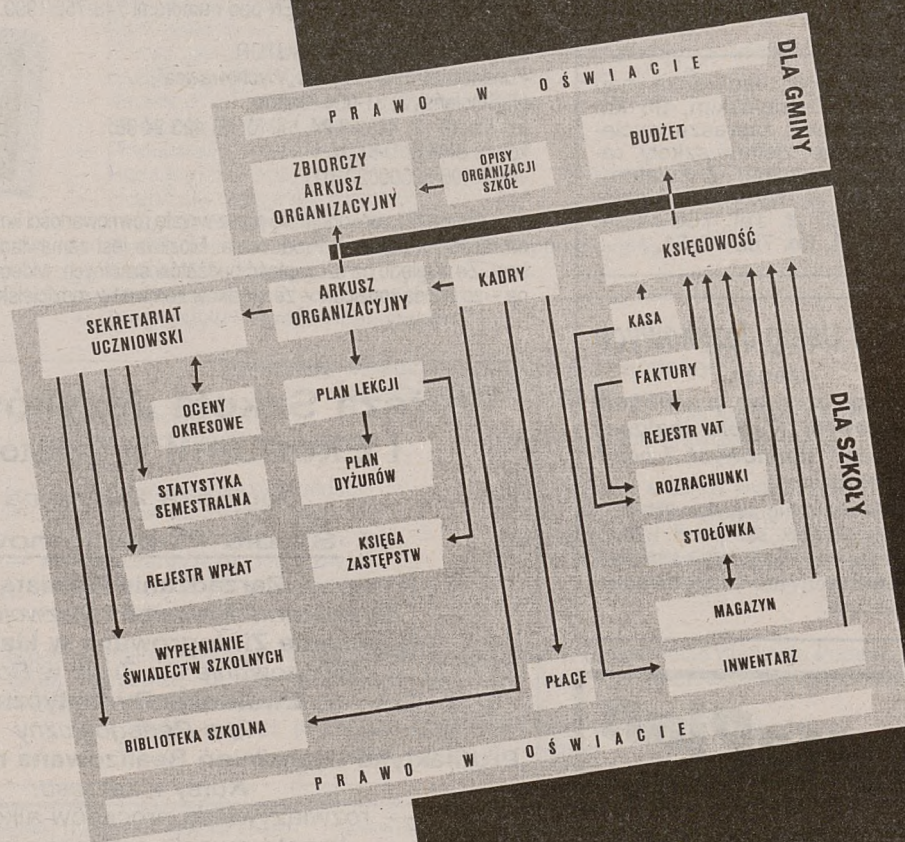
- 2 semestry
- 284 godzin zajęć z praktyką
- 3 spotkania w grupach interwizyjnych
- 7 zjazdów - (PLN 350 - za zjazd)
- wpisowe - PLN 100

Wszystkie zajęcia będą realizowane w formie zjazdów weekendowych.

Zapraszamy
Instytut Edukacji Ustawicznej WSzK
91-341 Łódź, ul. Pojezierska 97b
tel. (0-42) 654-90-95 wew. 37, 36 tel./fax (0-42) 654-91-27 wew. 37

VULCAN PLAN
system kompleksowego
zarządzania szkołami

ul. Kazimierska 15
51-657 Wrocław
tel. (0-71) 348 01 01
fax (0-71) 348 01 03
www.vulcan.edu.pl
vulcan@vulcan.edu.pl

VULCAN
ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

Krótką historię nauczycielskich szachów korespondencyjnych (4)

NARODZINY KLUBU

Prezydium Krajowej Rady Kultury Fizycznej i Turystyki ZNP biorąc pod uwagę duże zainteresowanie szachami korespondencyjnymi w naszym nauczycielskim środowisku i aby ułatwić szybszą możliwość zdobywania kategorii szachowych (centralnych) postanowiło równolegle z III finałem wprowadzić ćwierćfinały, w których graliby zawodnicy posiadający kategorię szachową do czwartej włącznie. Pierwsze ćwierćfinały IV turnieju z udziałem 117(!) zawodników odbyły się w terminie 1 IX 1977 — 30 VIII 1978. W ćwierćfinałach 30 uczestników podwyższyło swoje kategorie szachowe.

21 maja 1978 roku w ZG ZNP odbył się Założycielski Zjazd Delegatów, który powołał do życia Centralny Klub Szachowy ZNP. Pierwszym prezesem C.K.Sz. ZNP został wybrany wiceprezes ZG ZNP Tadeusz Toczek, wiceprezesem został Benedykt Przybylski z Krotoszyń, a sekretarzem niżej podpisany Bogdan Kusiński z Celestynowa.

Jedną z pierwszych decyzji zarządu C.K.Sz. było postanowienie, że uczestnicy turniejów korespondencyjnych będą otrzymywali 50% zwrotu kosztów opłat pocztowych i bezpłatnie specjalne karty do gry korespondencyjnej, uznawane przez pocztę jako druk, a więc tańsze w opłatach niż zwykłe karty pocztowe.

W tych czasach zawsze był problem z otrzymaniem przydziału papieru na drukowanie kart do gry, który był reglamentowany. Problem rozwiązał wiceprezes Benedykt Przybylski, który u siebie w Krotoszynie załatwił przydział papieru i wydrukowanie kart. Zamówiliśmy kilkadziesiąt tysięcy kart, po które osobiście jeździłem z Rysiem Młotem (kierowca prezesów ZG ZNP) do Krotoszyń. Te karty starczyły na długie lata. Jeszcze teraz w XIII finale niektórzy koledzy grają nimi.

IV finał — poprzedzony półfinałami (1 XII 1978 — 30 VIII 1980) — odbył się w terminie: 1 X 1980 — 31 XII 1981. Trzy pierwsze miejsca zajęli: Stanisław Mierzejewski, Stanisław Świerczyński, Jerzy Krupiński.

Zwycięzca tego finału Stanisław Mierzejewski rozpoczął swoją „erę” w nauczycielskich turniejach korespondencyjnych.

Komisja Szachowa Gry Korespondencyjnej Polskiego Związku Szachowego przyznała prawo startu pięciu pierwszym zawodnikom z każdego naszego kolejnego finału w półfinałach korespondencyjnych mistrzostw Polski bez wstępnych eliminacji niższego szczebla. Ta decyzja to jeszcze jedno potwierdzenie uznania dla naszej działalności przez polskie władze szachowe.

BOGDAN KUSIŃSKI

Ośrodek ZNP Jachranka nad Zalewem Zegrzyńskim, 36 km od Warszawy, zaprasza wycieczki szkolne, zielone szkoły, rady pedagogiczne. Zakwaterowanie 17 zł, wyżywienie całodzienne 25 zł. Tel. 768-10-54, 768-11-54, fax 782-73-61.

Market Usług Językowych

oferuje obsługę językową placówkom oświatowym w celu realizacji ich zadań statutowych i poza-programowych.

Market Usług Językowych
76-215 Słupsk, skr. poczt. 210,
tel. (0-59) 814-5641; 0605 138 104.
Uwaga: Oferty dla nauczycieli języków obcych.

DeltaPlan

program układający plan zajęć

od 360,- pln !!!

ul. W. Rutkiewicz 1/4
50-571 Wrocław
tel. 0501 65-93-44

OPROGRAMOWANIE KOMPUTEROWE DLA OŚWIATY

⇒ SAMSON
⇒ FIKSAM
⇒ ARKUS
⇒ KLARUS
⇒ VERSUS
⇒ BIBLOS
⇒ PUBLOS
⇒ INDEKS

Kadry i płace
Księgowość
Arkusze organizacyjny
Plan lekcji
Sekretariat
Biblioteka
Zamówienia publiczne
Inwentarz

✓ BIEŻĄCA AKTUALIZACJA WYNIKAJĄCA Z PRZEPISÓW
✓ BEZPŁATNE INSTALACJE I SZKOLENIA WDRAŻAJĄCE
✓ PEŁNA OPIĘKA SERWISOWA
✓ MOŻLIWOŚĆ POKAZU U KLIENTA

Ka-2
sp. z o. o.

✉ ul. Jarochońskiego 53 60-248 Poznań
☎ (061) 8-660-948 lub 8-660-949
http://www.ka-2.poznan.pl.
e-mail: ka-2@ka-2.poznan.pl.

KOMPLEKSOWE WYPOSAŻENIE SZKÓŁ I BIUR

43-300 Bielsko-Biała
ul. Cyniarska 38
tel. 0-33/81-50-416
81-50-417
tel./fax 81-50-420

40-062 Katowice
ul. Andrzeja 21
tel. 0-32/25-70-740
25-70-750
tel./fax 25-17-722

„Człowiek – miłość – rodzina”

PAKIET DZIESIĘCIU WIDEOKASET Z FILMAMI EDUKACYJNYMI – POMOCAMI DYDAKTYCZNYMI DO „WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE”

1. „Człowiek od poczęcia”; 2. „Do progu dojrzewania”; 3. „Tajemnice kobiecości”; 4. „Tajemnice męskości”; 5. „Człowiek – istota płciowa”; 6. „Etyka seksualności”; 7. „Dramat aborcji”; 8. „Naturalne planowanie rodziny”; 9. „Czas oczekiwania”; 10. „Miłość”

Filmy integrują treści biologiczne z informacjami z pogranicza psychologii i etyki. Skierowane są do nauczycieli i pedagogów, z przeznaczeniem do wykorzystania na lekcjach dla młodzieży w wieku od 12 do 19 lat. Autorzy pragną przygotować młodzież do dokonywania właściwych wyborów, szczególnie w sferze zachowań seksualnych. Autorem scenariuszy i reżyserem jest Izabela Drobotowicz-Orkisz, laureatka I nagrody na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym Niepokalanów '98.

Filmy zalecane przez MEN do nauczania przedmiotu szkolnego „Wychowanie do życia w rodzinie” w gimnazjach i szkołach ponadpodstawowych, wpisane do wykazu środków dydaktycznych MEN pod numerami 743-752/1999.

PRODUCENT I DYSTRYBUTOR:

Fundacja „Źródło”, Zakład „Wychowawca”,
ul. Smoleńsk 2, 31-004 Kraków;
tel./fax (0 12) 423 23 24, tel. (0 12) 423 24 36;
konto: BPH III O/Kraków
10601406-320000221017

Zamówienia dokonuje się przez wpłatę równowartości kompletu wideokaset (380 zł) na rachunek bankowy Producenta. Możliwe jest zamawianie kaset listownie lub faksem. Ze względu na szczupłość budżetów szkolnych, wideokasety mogą być nabywane – za zgodą rodziców – ze środków komitetów rodzicielskich.

Wyższa Szkoła Języków Obcych i Ekonomii w Częstochowie

ogłasza zapisy na

Studia Podyplomowe:

Zarządzanie Oświatą

Zarządzanie Procesem Rozwoju Oświaty

Nauczanie Zintegrowane w klasach I—III

Wychowanie Do Życia w Rodzinie

Ewaluacja Dydaktyczna

Kurs Pedagogiczny

Profilaktyka Uzależnień Realizowana na Terenie Gminy

Kursy z zakresu:

- rozwiązywania procesów alkoholowych
- konstruowania gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych
- przeprowadzania wywiadów środowiskowych
- subkultur młodzieżowych

Blizsze Informacje:

Instytut Studiów Podyplomowych
42-200 Częstochowa, ul. Pułaskiego 4/6
tel. (0-34) 368-09-21 wew. 49, 63, 67.
Fax (0-34) 324-96-62

OGÓLNOPOLSKA DYSTRYBUCJA PODRĘCZNIKÓW KOMPLEKSOWE ZAOPATRZENIE SZKÓŁ

Posiadamy pełną ofertę podręczników szkolnych

oraz programów nauczania i poradników metodycznych.

Oferujemy również zaopatrzenie bibliotek szkolnych w najnowsze pozycje literatury krajowej i światowej. Przez cały rok dostarczamy encyklopedie, słowniki, lektury szkolne, literaturę młodzieżową, mapy ściennę, globusy oraz wszelkie pomoce naukowe zarówno dla nauczycieli jak i uczniów.

Realizujemy również indywidualne zamówienia od nauczycieli. Swoim klientom proponujemy dogodne warunki spłaty i korzystne upusty cenowe.

Zapewniamy bezpłatny transport.

Świadczymy profesjonalną pomoc w organizacji kiermaszów książkowych.

Przedsiębiorstwo Handlowe „FAMA”
ul. M. Skłodowskiej-Curie paw. 38
41-949 Piekary Śl.
Dział handlowy:
ul. Ks. P. Ściegiennego 7
40-950 Katowice

tel.(0-32) 204-18-73; 587-580
tel./fax (0-32) 589-092
http://www.fama.pl
e-mail: opinie@fama.pl

PORADNIK DYREKTORA I KSIĘGOWEGO SZKOŁY BOHDANA ORŁOWSKIEGO

Kompletna wiedza prawna dotycząca zarządzania placówką oświatowo-wychowawczą

Opracowanie zawiera:

- 380 jednolitych tekstów obowiązujących ustaw, rozporządzeń, zarządzeń,
- wykładnie MEN, komentarze autorskie,
- 450 haseł tak dobranych, że obejmują całość zagadnień związanych z zarządzaniem oświatą,
- 150 wzorów druków, umów, regulaminów,

całość uzupełniona obszernym indeksem, spisem druków, indeksem aktów prawnych...

KSIAŻKA

jedyna na polskim rynku tak obszerna i zawsze aktualna, 3 tomy, ponad 900 luźnych kartek pozwalających na okresową aktualizację treści.

PROGRAM KOMPUTEROWY

wersja Windows NT/95/98 na CD.

Użytkownicy programu płacą tylko za aktualizację.

Książkę lub program wykorzystuje 12 000 placówek. Baza danych od ponad 8 lat jest systematycznie aktualizowana. *Wkrótce w sprzedaży IX wydanie książki ze stanem prawnym na dzień 1 stycznia 2000 r.* Program i książkę można kupić po uprzednim zamówieniu pisemnym lub telefonicznym u wydawcy do wyczerpania nakładu.

Następne X wydanie dopiero w 2001 roku!

Autorzy publikacji odpowiadają swoim klientom na każde szczegółowe pytanie dotyczące zarządzania placówką oświatowo-wychowawczą.

Wydawnictwo

05-510 Konstancin-Jeziorna
ul. Batorego 16 P.O.BOX 43,
tel.(0-22) 756 42 73 fax: (0-22) 754 03 93

Instytut Inżynierii Zarządzania Politechniki Poznańskiej w porozumieniu ze Studium Doskonalenia Kompetencji Nauczycielskich „MARKUS” prowadzi studia podyplomowe przygotowujące do kierowania placówkami oświatowymi:

STUDIUM ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA INSTYTUCJAMI OŚWIATOWYMI

Informujemy, że są jeszcze wolne miejsca na kolejnej edycji Studium organizowanego w roku akademickim 2000/2001.

Informacji udziela i zapisy przyjmuje Sekretariat SDKN „MARKUS” 60-760 Poznań, ul. Kossaka 13/4, tel. 0-61 865-81-51, 866-66-45 (godz. 10—14).

**ATLASY SZKOLNE DO:
PRZYRODY, GEOGRAFII, HISTORII**

**SZKOLNA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA PPWK**

bezpłatna infolinia:

(zapraszamy w godz. 9.00 - 17.00)

0 800 11 22 00

insGraf
Manufacturing & Trading Company

**PRODUCENT MEBLI SZKOLNYCH
I BIUROWYCH**

"INSGRAF" Sp. z o.o.

01-231 Warszawa

ul. Płocka 25

tel.: (22) 862 04 24

862 02 73

fax: (22) 862 02 72

44-100 Gliwice

ul. Lotników 54

tel.: (32) 230 04 51

232 80 65

fax: (32) 230 04 51

78-400 Szczecinek

ul. Wodociągowa 17

tel.: (94) 374 29 90

374 29 22

fax: (94) 374 01 75

DZWONKI SZKOLNE

sterowniki programowalne

zegary korytarzowe, melodie przez radiowęzeł itp.

TABLICE WYNIKÓW

sportowych na każdą halę

Wymiary od 107x82 do 732x312 cm.

Profesjonalna obsługa wszystkich gier

halowych, rewelacyjna niezawodność!

Największe instalacje: SPODEK

w Katowicach i ARENA w Poznaniu

na ME'99 w koszykówce kobiet.

Ponad 300 instalacji w tym w 9 klubach

I ligi koszykówki mężczyzn.

ESK mgr inż. Stanisław Gardynik,

05-090 Raszyn, Olszowa 68.

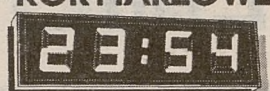
Tel./Fax (022) 720-22-20

TABLICE WYNIKÓW SPORTOWYCH

cena od 2990 zł + VAT

**ZEGARY
KORYTARZOWE**

cena od 700 zł + VAT

Producent wizualnych
systemów informacyjnych:

W.P. "3D" sp. z o.o. ul. Kościuszki 27 A 85-079 BYDGOSZCZ
tel.(0-52) 3210277 tel/fax. (0-52) 3211512 <http://www.3d.com.pl>

**OFERUJEMY RÓWNIEŻ TANIE I NIEZAWODNE
SYSTEMY DO ZAWIESZANIA SPRZĘTU R T V NA ŚCIANIE**

**WYŻSZA
SZKOŁA EKONOMICZNA**

w Warszawie ul. Białobrzaska 32

ogłasza

przyjęcia na podyplomowe studia „Zarządzanie w oświe-
cie”. Studium trwa dwa semestry — zajęcia rozpoczynają
się w październiku 2000 r. Zgłoszenia przyjmuje sek-
retariat tel. 822-82-76/77, fax 822-36-51.

**WYTWÓRNIĄ MEBLI
SZKOLNYCH**

oferuje po niskich cenach:

• **meble szkolne**

Zapewniamy transport. Większe
zamówienia dostarczamy bezpłatnie.
Zamówienia kierować

Wytwórnia Mebli Szkolnych
62-300 Września, ul. Słowackiego 48
tel. (0-61) 436-13-50

**POSIADAMY WYMAGANE
CERTYFIKATY**

OGŁOSZENIA DROBNE

Anglista, matematyk, nauczyciel emerytowany szuka
pracy. Tel. (0-44) 648-28-57.

Nauczycielka z wykształceniem wyższym i kilkuletnim
stażem pracy, kierunek: nauczanie początkowe, wy-
chowanie przedszkolne, szuka pracy (w dowolnym
mieście lub na wsi). Oczekuje mieszkania służbowego.
Tel. (0-13) 43-258-59, 0-604-863-751.

Tegoroczna absolwentka filologii polskiej (UMCS) po-
szukuje pracy w Lublinie i okolicach. Ukończony kurs
komputerowy oraz kurs wychowawców kolonijnych.
Tel. (0-81) 741-16-24 GSM/SMS 605-754-033.

- Litwa (Wilno—Troki—Kowno) 13—15 paździer-
nik 2000, autokar, hotel, 2 posiłki, pilot, zwiedzanie
z przewodnikiem, wieczór polski, ubezpieczenie
(0-22) 823-23-16 — „Prima”
- Wycieczki szkolne. Atrakcyjne trasy i programy.
Zapraszamy do współpracy nauczycieli! (0-22) 823-
23-16 — „Prima”

OFERTA HANDLOWA

WŁOŚC NA NAS W CENACH ZBĄŻENIA

dla szkół

1. **STOLIKI I KRZESŁKA UCZNIOWSKIE**
2. **RADIOLA SZER-233**
3. **MIKSER-WZMACNIACZ MWS-203**
4. **GŁOŚNIK RADIOWĘZŁOWY GR-5**
5. **SZAFKI METALOWE**

ZAKŁAD DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
35-959 Rzeszów, ul. Piłsudskiego 2
tel. (0-17) 8628-093 fax (0-17) 8625-798

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA ZNP

w Warszawie

**ogłasza zapisy na studia pedagogiczne
rozpoczynające się od października 2000 roku**

3-letnie zaoczne studia zawodowe (licencjat) na specjalizacjach:

- pedagogika wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną,
- pedagogika przedszkolna z terapią pedagogiczną,
- terapia zajęciowa z rewalidacją indywidualną,
- diagnostyka i terapia pedagogiczna,
- pedagogika opiekuńcza z ustawodawstwem rodzinnym,
- pedagogika pracy socjalnej i organizacji pomocy społecznej,
- pedagogika pracy,
- edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień,
- pedagogika turystyki i rekreacji,
- pedagogika kulturoznawcza — menedżer i animator kultury.

3-letnie stacjonarne studia zawodowe (licencjat) na specjalizacjach:

- pedagogika pracy socjalnej i organizacji pomocy społecznej,
- diagnostyka i terapia pedagogiczna.

Roczne podyplomowe studia:

- Zarządzania Oświatą i Marketingu,
- Bibliotekarstwa i Technologii Informacyjnych w Oświecie,
- Pedagogiki — dla nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego,
- Kształcenia Blokowego — Humanistycznego w kl. IV—VI,
- Kształcenia Blokowego — Przyrodniczego w kl. IV—VI,
- Menedżer Kultury i Oświaty,
- Modułowej Organizacji Kształcenia,
- Pedagogiki Pracy,
- Oceniania Osiągnięć Szkolnych,
- Integracji Europejskiej,
- Reeducacji i Gimnastyki Korekcyjno-Kompensacyjnej,
- Terapii Zajęciowej,
- Rozwiązywania Problemów Rodziny,
- Diagnostyki i Terapii Pedagogicznej.

**Kandydaci składają następujące dokumenty:
(w białej wiązanej teczce)**

(na studia licencjackie):

- podanie, życiorys, kwestionariusz osobowy;
- oryginał świadectwa dojrzałości,
- ksero z dowodu osobistego,
- 4 fotografie o wymiarze 37x52 mm,
- zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia studiów i wybranego zawodu.

(na studia podyplomowe):

- podanie, życiorys, kwestionariusz osobowy,
- odpis dyplomu studiów wyższych,
- 2 fotografie 37x52 mm (bez nakrycia głowy),
- ksero z dowodu osobistego.

Studia są płatne. Dokumenty należy składać osobiście w Dziekanacie Wydziału Pedagogicz-
nego: Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8, I p., pok. 104 poniedziałek, wtorek, środa
— 9.00—17.00; czwartek, piątek — 9.00—15.30

**Dziekanat tel. (0-22) 828-70-01; Kwestura tel. (0-22) 828-99-10
email: wsp@wsp.edu.pl**

WARUNKI PRENUMERATY

1. Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy kwartalne.
2. Cena prenumeraty krajowej na IV kwartał 2000 r. wynosi 29,90 zł.
3. Wpłaty na prenumeratę przyjmują:
a) jednostki kolportażowe „RUCH” SA właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.
Dostawa egzemplarzy następuje w uzgodniony sposób;
b) od osób lub instytucji zamieszkałych lub mających siedzibę w miejscowościach, w których nie ma jednostek kolportażowych „RUCH”, wpłaty należy wnieść na konto „RUCH” SA Oddział Warszawa w PBK S.A. XIII O/Warszawa 11101053-16551-2700-1-67 lub w kasach Oddziału Warszawa, ul. Towarowa 28, czynnych codziennie od poniedziałku do piątku w godz. 8.00—14.00, jeżeli cena czasopisma w prenumeracie przewyższa kwotę 1,50 zł/egz. Dostawa w takim przypadku odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, tzn. pod opaską.
4. Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100 proc. wyższa od krajowej.

Wpłaty przyjmuje „RUCH” SA Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy na konto w kasach Oddziału. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zamawiający.

5. Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną ze zleceniem dostawy za granicę od osób zamieszkałych w kraju: do 20.09 — na IV kwartał 2000 r.

6. Zlecenia na prenumeratę dewizową przyjmowane od osób zamieszkałych za granicą realizowane są od dowolnego numeru w danym roku kalendarzowym. Informacje o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, tel. 620-10-39, 620-10-19, 620-12-71 w. 2442, 2366.

Prenumerata pocztowa jest prowadzona na terenie całego kraju.

Przedpłaty na prenumeratę są przyjmowane we wszystkich urzędach pocztowych na

terenie całego kraju oraz przez listonoszy (od osób niepełnosprawnych w miastach) od wszystkich mieszkańców wsi i małych miasteczek, gdzie dostęp do urzędu pocztowego jest utrudniony, w terminach:
— do 30 listopada — odnośnie prenumeraty realizowanej od 1 stycznia następnego roku
— do końca lutego — odnośnie prenumeraty realizowanej od 1 kwietnia
— do 31 maja — odnośnie prenumeraty realizowanej od 1 lipca
— do 31 sierpnia — odnośnie prenumeraty realizowanej od 1 października.
Wszystkie urzędy pocztowe bez względu na miejsce zamieszkania (siedzibę) prenumeratora przyjmują przedpłaty do 25 listopada, lutego, maja, sierpnia z uwzględnieniem okresów przedpłat podanych wyżej.
Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat i bez obowiązku wypełniania blankietów wpłat.
Prenumerata prasy obejmuje pełne okresy kalendarzowe bieżącego roku: kwartał, półrocze, trzy kwartały, rok.
Zaprenumerowane egzemplarze są doręczane do miejsca zamieszkania prenumeratora lub jego siedziby bez pobierania dodatkowych opłat.

TREMA PRZED PREMIERĄ

Tytuł może trochę na wyrost. Bo jeśli trema — to twórców filmu, a do premiery „Przedwiośnia” pozostaje jeszcze jakieś siedem, osiem miesięcy. Skoro jednak od lipca filmowane są ważne sceny tej powieści Stefana Żeromskiego, to i czas do kalendarzowego przedwiośnia 2001 roku nie będzie się dłużył. Wtedy film ma wejść na ekrany.

Ekipa „Przedwiośnia”, kierowana przez Filipa Bajona, zakończyła już pracę na Kielecczyźnie. Scena przyjazdu do Nawłoci dwóch zaprzyjaźnionych na froncie dwudziestolatków, Hipolita Wielosławskiego i Cezarego Baryki, była pierwszym kłapsem filmu. Zrealizowano ją w takim dworku, w Ludyni koło Kielc. Pałac w Chrobrzu użyczył swoich pomieszczeń na wielki bal w Odolanach. Obłęgorek natomiast grał rolę Leńca, siedziby Laury Kościenieckiej.

Potem zespół „Przedwiośnia” przeniósł się w okolice Warszawy, aby 15 sierpnia, w rocznicę wielkiego zwycięstwa, nakręcić sceny na pobojuwisku. Na poligonie w Zielonce pojawili się żołnierze (dwustu statystów), także od twórcy niektórych ról, a wśród zgłiszcz, dymów i mgły można było dostrzec postać wojennego korespondenta, Stefana Żeromskiego. Rozmawiał z jednym z ochotników — Cezarym Baryką.

Co dalej? Jesienią ekipa wyjedzie do Azerbejdżanu. W Baku m.in. przedstawiona zostanie cała groza rewolucji i czystek etnicznych, godnych porównania z tymi w Kosowie. Na kilka dni akcja przeniesie się do Moskwy, a już w listopadzie reżyser przystąpi do ekranizacji marszu na Belweder. Do niedawna jeszcze nie wiedział, jak ująć ten akt determinacji bohatera książki, przypadkowego czy świadomego uczestnika rewolucyjnych zająć. O wahaniach Filipa Bajona dowiadujemy się z jego wywiadu udzielonego „Polityce” (nr 31/2000).

Od kilku miesięcy film ma już rzeczownika prasowego. Jest nim pani Iza Wójcik, której uprzejmości zawdzięczałem te informacje. Otrzymałem od niej także dwa kolejne numery gazety „Przedwiośnie”, wydawanej od lipca br. Ze szpalt pisma można się m.in. dowiedzieć, że film kosztuje około pięciu milionów dolarów, a główni jego

producenci, to Message Film i Telewizja Polska.

Publikacja podaje również obsadę najważniejszych ról filmu. Odtwórcy znanych postaci „Przedwiośnia” wezmą na siebie dużą odpowiedzialność wobec widza i czytelnika. Bo przecież właśnie czytelnik tej i innych powieści tworzy w swojej wyobraźni własny wizerunek bohaterów utworu. Nie są to pełne portrety, może zaledwie sylwetki. Za to sfera ich myśli i uczuć, temperamentów i zachowań przenika naszą świadomość i z rezerwą odnosimy się do kogoś, kto chce w niej gospodarować. Nawet gdy chodzi o wybitnego reżysera czy znakomitych aktorów. Ale trudno. Tak jest przy każdej ekranizacji literackiego dzieła.

Filip Bajon zaangażował do „Przedwiośnia” prawdziwe znakomitości polskiego filmu, a także aktorów młodych, prawie nieznaną rolę Cezarego Baryki powierzył Mateuszowi Damięckiemu. Młodzieniec (żeby nie powiedzieć: chłopak) ma 19 lat i w tym roku zdał maturę. Podzielał przedtem niechęć kolegów do „Ludzi bezdomnych” i „Przedwiośnia”, ale po kilku lekturach — jak mówi w ciekawym wywiadzie — zupełnie zmienił swój stosunek do tej ostatniej powieści. Jako licealista zdążył już zagrać w poważnym rosyjskim filmie i w trzech polskich serialach telewizyjnych. Kreacje postaci Karusi, Wandy i Laury tworzyć będą także młode absolwentki szkół teatralnych. Bajonowi chodziło o to, żeby młodość była autentyczna, nie zagrana.

W książce i w filmie są też starsi. Może najpierw kilka słów o nich, a o osobie najważniejszej, o Cezarym, na końcu. Więcej Seweryn Baryka — ojciec. Jego rolę gra Janusz Gajos. Jako matkę Czarka oglądać będziemy Krystynę Jandę, a w roli Szymona Gajowca wystąpi Daniel Olbrychski. Czy tacy mistrzowie przyjmą uwagi, a nawet ostrzeżenia od licealnego belfra, który z „Przedwiośnią” żył się bardzo blisko i pamięta sądy swoich uczniów o tej książce?

Gajos ma przed sobą rolę — jak to powiedzieć? — uczciwego karierowicza. Polaka w służbie carskiej, w końcu aż menedżera przemysłu naftowego w Baku. W czasie wojny ten oficer

rezerwy rosyjskiej armii porzucił jej szeregi (zdezerceruje!) i przejdzie za linię frontu do Legionów Piłsudskiego. W głębi serca nigdy nie wyrzekł się tradycji swego dziada, powstańca z 1830 roku. Później ten sam Seweryn w łachmanach włóczędzy szuka syna wśród grabarzy zwłok pomordowanych Ormian. Wszystko to są przeżycia na miarę możliwości wielkiego aktora.

Matka Cezarego, jak czytamy w powieści, była „niewidoczna, samoswoja, najwyczajniejsza Jadwiga Dąbrowska z Siedlec”. I nigdzie w Rosji nie umiała się wyrzec wspomnień o tym „najpiękniejszym mieście świata”. Pani Jadwiga, pokorna matka uwielbianego syna, który nieoczekiwanie „nawrócił się na bolszewizm”. Potem ofiara terroru, zamęczona na śmierć przy sowieckich robotach przymusowych — to postać godna talentu Krystyny Jandy i — jak wolno mi przypuszczać — trudna dla niej rola.

Z postacią Szymona Gajowca zmierzy się aktor, który, jeśli wiem, nie grał dotąd żarliwych pozytywistów. A przecież Gajowiec to jeden z przyszłych Kwiatkowskich czy Starzyńskich Drugiej Rzeczypospolitej. Zwolennik umiarkowanych reform i trwałej wartości złotego. Wyznawca zasad — używając dzisiejszego języka — równowagi budżetowej i... równowagi ducha, którą daremnie stara się wpoić Baryce.

Mateusz Damięcki jest tak samo „strasliwie młody” (słowa reżysera) jak bohater powieści. Filip Bajon we wspomnianym wywiadzie tak mówi o Baryce: „Znalazłem w «Przedwiośniu» opowieść o zbuntowanym młodym człowieku, który bez przerwy się nie zgadza (...) Jest mu w zastanym świecie niewygodnie”. I nie o politykę chodzi. Ta będzie w filmie na drugim planie — uprzedza reżyser.

Bajon słusznie zwraca uwagę na fakt, że Baryka się zmienia, dojrzewa w miarę upływu tak bardzo znaczących lat. Z bezmyślnego uczestnika wieców i uczniaka, który szpicrutą wychował dyrektora własnej szkoły, przeobraża się w cichego opiekuna matki, „burżujki”. Później w słuchacza opowieści o szklanych domach, które snuje umierający ojciec. Przybywa do nieznanej sobie Polski i staje się jej oddanym żołnierzem, obrońcą przed bolszewikami. Będzie z kolei bezlitosnym krytykiem tej nowej Rzeczypospolitej, popełniającej stare błędy.

Cezary, pod koniec powieści 22-letni gniewny Hamlet, widział dramat wielu światów. Filipa Bajona (a nie tylko jego) urzeka „Przedwiośnią” jako powieść epicka właśnie o tych „wielu światach”. Baryka przez nie przeszedł. Przeszedł błędząc. Jak przeszliśmy i błędzili my sami.

I taka jest wielkość książki. Czy osiągnie jej film? Czekamy.

Być może jestem w błędzie, ale mam nieodparte wrażenie, iż w drugiej połowie sierpnia, miesiąca jakby nie patrzeć już historycznego, na naszych oczach odegrał się akt ironii dziejów, jakiego nawet największy komediopisarz by nie obmyślił.

Oto w czasie gdy obóz solidarnościowy obchodził święto dwudziestej rocznicy przełomu, działacz rolniczej „S” za czyny na wzór tych sprzed lat posłany został za kratki, zaś były członek byłej partii, choć oskarżany o podobne, właśnie wypuszczony na wolność. Czy nie wygląda to na anegdotę wymyśloną przez parodystę? Czy nie stało się tak, że wielkości chwili towarzyszyć zaczął złośliwy chichot historii?

Wiele wskazuje, że mimo wzniosłych haseł o solidarności, w dwadzieścia lat „po” nawet ślepy i głuchy bez trudu zorientuje się, że z rzeczy jednoczących został tylko

DRESZCZ I CHICHOT

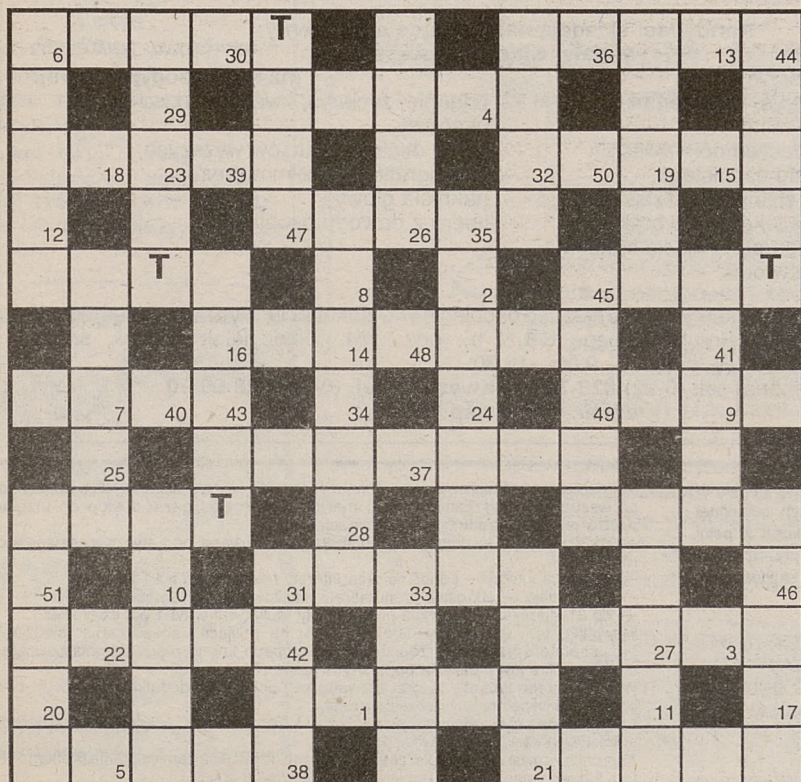
tamten kawałek historii, tudzież wspólnie narastający do niej żal, iż dla tak wielu okazała się jedynie zimną macochą. Bo gdy idzie o przeskakiwane mury, nie mówiąc już o innych zasługach, to też jakby więcej wątpliwości niż pewności. Gdy zatem słucha się dzisiejszych wspomnień i refleksji wczorajszych bohaterów, to częściej miast odczuwać dreszcz wielkości chwili, wręcz namacalnie odbiera się ów niespodziewany chichot. Facet, który twierdził, że żyje w śnie wariata, u nas zdaje się wiele mógłby się jeszcze nauczyć...

Wszystko mi zatem mówi, że gdy skończą się okolicznościowe fety, zgasną reflektory i opustoszeją sale, w społecznej pamięci zostanie z jednej strony nie zaproszony do towarzystwa Jurczyk, z drugiej zaś nie wymieniony w pasterskich listach Wałęsa. I oficjalnie nie wypowiedziana, lecz dla kilkunastu milionów telewizorów dostatecznie jasna, uwaga tego drugiego odnośnie rocznicowego, rzymskiego dostrzegania lub nie, uczestników dawnych wydarzeń i dzisiejszych obchodów. Nie tylko prowadzących telewizyjne wywiady musiała ona zaskoczyć. Przecież nad Wisłą jeszcze nie zdarzyło się, by ktoś tak otwarcie podważył słuszność papieskiego stanowiska. Kto wie, czy dla byłego przewodniczącego i prezydenta zarazem nie był to więc prawdziwy Rubikon, wagi przekroczenia którego dziś jeszcze ocenić nie sposób.

Po gorących dyskusjach i sporach o autorstwo planu tak zwanego cudu nad Wisłą, które okazały się mocno bolesne dla pewnej grupy miłośników Marszałka, tegoroczny sierpień okazał się nie mniej kłopotliwy dla depozytariuszy legendy „S”. Żal patrzeć, jak te mury już nie pną się do góry, bo w przyspieszonym tempie kruszeją. Co gorsza nie pod wpływem czasu, a ludzkich ułomności. No cóż, u nas to tak już bywa... Za każdym razem!

WOJCIECH SIERAKOWSKI

KRZYŻÓWKA zwana Jolką nr 18

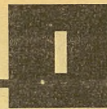
Objaśnienia haseł podane są w przypadkowej kolejności. W diagramie ujawniono wszystkie litery T. Litery z pól ponumerowanych w prawych dolnych rogach od 1 do 51 utworzą hasło będące rozwiązaniem krzyżówki.

Rozwiązanie — samo hasło — prosimy nadsyłać na kartach pocztowych lub widokówkach pod adresem redakcji w ciągu 14 dni od daty ukazania się numeru. Wśród Czytelników, którzy nadesłają poprawne odpowiedzi, rozlosujemy nagrody książkowe.

- sarmacka pobudka,
- 36 cali,
- zimny prysznic,
- kochanka Nerona,
- informacyjny nietąd,
- król Krety, po śmierci był sędzią zmarłych przebywających w Hadesie,
- ptaszek w kontroli,
- męska stanowcza,
- przystąpienie do czegoś,
- słusznna porcja,
- tłusta gleba,
- chwast zbożowy,
- uchodzi do morza Arafura,
- równość w zawodach,
- słynny drukarz i księgarz warszawski,

- kwiatostan w laboratorium,
- komendant powstańczej reduty znany z utworu Mickiewicza,
- drapieżny ptak z rodziny sokołów,
- rozróżba, chryja,
- zakończenie rurki irygatora,
- pieczywo do kitu,
- oszustwo na krawędzi,
- przepływa przez Florencję,
- kotara dla Gołoty,
- zjawisko optyczne w słuchawce telefonicznej,
- stop oporowy miedzi,
- rekrutacja,
- rewolwer 7-strzałowy kalibru 7,62 mm,
- miasto nad Dnieprem,
- pretensja, żal,
- ziewanie nie przez niewyspanie,
- brzeg,
- chrząszcz, którego larwy żyją w mące i otrębach,
- węzeł w gwarze marynarskiej,
- rozporządzenie w starożytnym Rzymie,
- nad nią Gryfice i Trzebiatów,
- tajemne dogadanie,
- salwy honorowe,
- przecinka, ścieżka leśna.

Z WOKANDY SĄDU NAJWYŻSZEGO

Uczestniczenia w wykładach lub zajęciach szkolnych w czasie choroby, jeżeli nie jest to sprzeczne z zaleceniami lekarza, nie można traktować jako ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych.

NA ZWOLNIENIU MOŻNA STUDIOWAĆ

Nauczyciele są pracownikami permanentnie podnoszącymi swoje kwalifikacje, ale i inni pracownicy oświaty starają się nadać za postępem, więc kształcą się. Dziś już nikogo nie trzeba przekonywać o tym, że z dyplomem znacznie łatwiej jest odnaleźć się na rynku pracy.

Znam kilka osób, które twierdzą, że są już uzależnione od ciągłego dokształcania się. Sobotę i niedzielę bez zajęć na studiach podyplomowych uważają za czas nieefektywnie wykorzystany. Zajęcia lub egzaminy przeprowadzane są także w ciągu tygodnia i wówczas najczęściej pracodawcy idą pracownikom na rękę, ale bywa i odwrotnie. Zdarza się, na szczęście nie często, że pracodawcy szukają pretekstu do tego, aby zniechęcić pracowników do studiowania.

Pani Maria była tuż przed egzaminem dyplomowym, o czym wszyscy w szkole wiedzieli łącznie z dyrektorem, którego notabene była sekretarką, dodajmy — niezbyt przez szefa lubianą. Akurat był to sezon grypowy, która to choroba nie ominęła pani Marii. Mimo że otrzymała zwolnienie na 10 dni, w ciągu tego okresu dwukrotnie była na zajęciach konsultacyjnych, a potem stanęła przed wysoką komisją egzaminacyjną. Zdała świetnie i oczywiście pochwaliła się tym sukcesem w szkole. Jakież było jej zdumienie, gdy dowiedziała się, że przebywając na zwolnieniu lekarskim nie powinna była zjawiać się na uczelni, a skoro to uczyniła, uchybiła w sposób ciężki swoim obowiązkom i w związku z tym dyrektor uznał, że musi z nią rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia, czyli z art. 52 kodeksu pracy.

G. początkowo rozmawiał z pracownikiem sekretariatu, a następnie z kadrami. Cztery dni później sekretarka około godziny 8.00 poszła na badania laboratoryjne, a następnie **od 8.50 do 10.25 brała udział w zajęciach szkolnych, podczas których odbywał się egzamin sprawdzający, od wyniku którego uzależnione było kontynuowanie nauki.**

Dyrektor najwyraźniej nie był tym zachwycony i zamiast gratulacji w tymże dniu 14 czerwca, zlecił dwóm pracownikom kadrowym „kontrolę prawidłowości wykorzystywania zwolnienia lekarskiego”. Małgorzata S. i Sylwia S. przystąpiły więc do czynności sprawdzających. Stwierdziły, że Agnieszki G. nie ma w domu, a jej brat oświadczył, że poszła do lekarza. Panie jednak nie dały wiary i skontaktowały się z sekretariatem studium, gdzie uzyskały informację, że sekretarka uczestniczyła w zajęciach.

Kiedy zwolnienie lekarskie się skończyło, Agnieszka G. stawiała się do pracy, ale około godziny 11.00 poczuła się źle i została odwieziona do szpitala. W tym samym dniu pracodawca **przesłał jej pismo o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia. Uznał on bowiem, że pracownica wykryła zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego celem i w ten sposób ciężko uchybiła swoim obowiązkom.** A właśnie to ciężkie uchybienie może stanowić podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika zgodnie z art. 52 kodeksu pracy.

Agnieszka G. zwolnienie, i to w dodatku w takim trybie, uznała za krzywdzące i sprze-

ROZWIĄZANIE UMOWY O PRACĘ Z WINY PRACOWNIKA BEZ WYPowiedzenia

Art. 52 par. 1.⁴⁵⁾ Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie:

1. Ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych,
2. Popęnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnienie go na zajmowanym stanowisku, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem,
3. Zawinionej przez pracownika utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

Par. 2.⁴⁵⁾ Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie może nastąpić po upływie 1 miesiąca od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy.

Par. 3.⁴⁵⁾ Pracodawca podejmuje decyzję w sprawie rozwiązania umowy po zasięgnięciu opinii reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, którą zawiadamia o przyczynie uzasadniającej rozwiązanie umowy. W razie zastrzeżeń co do zasadności rozwiązania umowy zakładowa organizacja związkowa wyraża swoją opinię niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni.

Par. 4.(uchylony)⁴⁶⁾

Mimo zachęty z mojej strony pani Maria nie chciała się „włóczyć po sądach” i przyjęła to rozwiązanie umowy z art. 52, które notabene nie wystawia pracownikowi najlepszego świadectwa. Nie wiem, co się teraz dzieje z była sekretarką, ale to jej dedykuję ten wyrok Sądu Najwyższego, albowiem sprawa, którą rozpatrywał SN, jest analogiczna.

Agnieszka G. pracowała jako sekretarka, najpierw na okres próby, a potem od 1 maja 1997 r. na czas nieokreślony. Rok wcześniej rozpoczęła studia w Policealnym Studium Zawodowym. W tym czasie zaszła w ciążę. 10 czerwca 1997 roku poczuła się źle i otrzymała **zwolnienie lekarskie** do 20 czerwca, co istotne, z adnotacją, że **może chodzić**. Została ponadto skierowana na badania, które potwierdziły, że jej **stan zdrowia zezwala na czterogodzinne wykonywanie prostych czynności**, natomiast dłuższe zajmowanie się pracą, na przykład przez 8 godzin, mogłoby stanowić zagrożenie dla ciąży. Już 10 czerwca, a więc w dniu, w którym Agnieszka otrzymała zwolnienie, jej mąż dwukrotnie dzwonił do pracy, aby powiadomić dyrektora, że sekretarka udała się do lekarza, a następnie, że otrzymała zwolnienie. Mąż Agnieszki

czne z prawem i wniosła pozew do sądu o przywrócenie jej do pracy.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia Śródmieścia — Sąd Pracy wyrokiem z 19 stycznia 1998 roku przywrócił powódkę do pracy uznając, że jej uczestnictwo w zajęciach szkolnych w dniu 14 czerwca 1997 roku przez dwie godziny, mimo że korzystała ze zwolnienia lekarskiego, nie oznacza, że pracownica niewłaściwie wykorzystwała to zwolnienie. Sąd uznał, że **trudno tu mówić o ciężkim naruszeniu przez pracownika podstawowych obowiązków**, a więc nie można zastosować rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z art. 52 kodeksu pracy.

Pracodawca Agnieszki G. nadal jednak uważał, że pracownica „ciężko uchybiła swoim obowiązkom” i wystąpił z apelacją od wyroku Sądu Rejonowego do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Sąd II instancji uznał, że Sąd Rejonowy właściwie ustalił fakty i zgodnie z zebrany materiałem dowodowym, wydał wyrok odpowiadający prawu i w sposób odpowiedni go uzasadnił.

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu przede wszystkim wskazał, że w myśl art. 52 par. 2 pkt 1 kodeksu pracy

ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków zachodzi wówczas, gdy jego działanie przez zaniechanie cechuje wina umyślna lub co najmniej rażące niedbalstwo (i tu powołał się na wyrok SN z 9 grudnia 1996 r. I PRN 111/76).

Sąd podkreślał ponadto, że działanie lub zaniechanie pracownika musi być przez niego zawinione, oczywiście musi być także (przedmiotowo) bezprawne, a **ponadto musi stwarzać istotne zagrożenie dla interesu zakładu pracy.**

Jeszcze raz sąd wracając do oceny stanu faktycznego wykazał, że Agnieszka G. w okresie zwolnienia mogła chodzić i że stan zdrowia zezwalał jej na wykonywanie prostych czynności w ograniczonym czasie pracy. Ponadto jej udział w dwugodzinnych zajęciach szkolnych nie kolidował z celem wydanego zwolnienia od pracy.

Okazało się, że strona pozwana powoływała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące wykonywania przez pracownika pracy w okresie zwolnienia lekarskiego na rzecz innego pracodawcy i to był błąd, stwierdził Sąd Najwyższy. Nie można dokonywać analogii między sytuacją, w której pracownik korzystając ze zwolnienia pracuje gdzie indziej a wzięciem udziału w zajęciach.

Pracodawca Agnieszki G. nie został przekonany przez sąd drugiej instancji i w kasacji zarzucił sądowi, iż błędnie interpretuje art. 52 kodeksu pracy, przyjmując, że zachowanie się sekretarki, będącej przyczyną rozwiązania z nią stosunku pracy bez wypowiedzenia, nie stanowiło ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Sąd Najwyższy uznał jednakże, że sądy pierwszej i drugiej instancji nie popełniły błędów, zwracając przy tym uwagę, że strona pozwana, czyli dyrektor nie wyjaśnił na czym polega błędna wykładnia art. 52 kodeksu pracy. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wskazał, jak pojmuje „ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków” i uznał, że w postępowaniu Agnieszki G. nie było ani zawinienia, ani bezprawności działania. Powódce nie można też zarzucić rażącego niedbalstwa. Brak bowiem w zachowaniu pracownika choćby jednego z elementów, które zawarte są w formule ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. **To oznacza, zdaniem SN, że dokonane przez pracodawcę rozwiązanie stosunku pracy z art. 52 par. 1 pkt 2 jest wadliwe, co więcej, pracownik ma prawo do odszkodowania.**

W czasie całego przewodu sądowego pracodawca często powoływał się na „cel zwolnienia lekarskiego”, który jego zdaniem został przez pracownicę zniweczony. Sąd Najwyższy odniósł się i do tego. Celem zwolnienia lekarskiego jest doprowadzenie do możliwie jak najszybszej poprawy stanu zdrowia pracownika, ale to nie oznacza, że na tej podstawie można przekreślać **znacznie zaleceń lekarskich** — twierdzi SN. Jeżeli wynika z nich, że wykonywanie pewnych czynności, przez pewien czas, nie ma wpływu na poprawę stanu zdrowia pracownika — to nie ma podstaw by twierdzić, że pracownik narusza jakiś obowiązek pracowniczy. Skoro więc sąd drugiej instancji po ustaleniu faktów przyjął, że powódka zachowywała się zgodnie z zaleceniami lekarskimi, a zalecenia te nie zostały zakwestionowane, to znaczy że czynności, które wykonywała powódka, a więc udział w egzaminie, nie opóźnia jej powrotu do zdrowia — należy przyjąć, że czyn ten nie jest bezprawny w kontekście art. 52.

Według pracodawcy „cel zwolnienia przesądza o tym, że pracownik zobowiązany jest uczynić w miarę możliwości wszystko dla poprawy stanu swego zdrowia”. Dodajmy, że dbanie o stan swojego zdrowia jest obowiązkiem pracownika, gdyż od tego zależy jego wydajność lub chociażby częstotliwość korzystania ze zwolnień lekarskich.

Sąd Najwyższy przypomina jednak, że o wspomnianym zobowiązaniu można mówić jedynie w kategoriach moralnych. Zakres prawnych powinności pracownika jako strony stosunku pracy — jeżeli pominąć przypadki symulowania choroby i wprowadzenia w błąd lekarza, czy też zmywy między pracownikiem i lekarzem wystawiającym zaświadczenia lekarskie — nie sięga poza to, co wynika z zaleceń lekarskich, a to oznacza, że jeżeli pracownik postępuje zgodnie z tymi zaleceniami — takie zaś ustalenie zostało przyjęte przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w niniejszej sprawie — to jego zachowanie nie może być kwalifikowane jako naruszenie obowiązków pracowniczych, a tym bardziej jako naruszenie „podstawowych” obowiązków pracowniczych, niezależnie od tego, czy pracodawca uważa, że pracownik nie uczynił wszystkiego, co w konkretnej sytuacji było możliwe dla jak najszybszego wyzdrowienia i powrotu do pracy.

JESZCZE O ŚWIADCZENIU URLOPOWYM

Do 31 sierpnia nauczyciele czynni powinni otrzymać świadczenie urlopowe do wysokości 561,85 złotych. W dalszym ciągu pojawia się jednak wiele pytań i wątpliwości związanych zarówno z ustaleniem, jak i wypłatą świadczenia.

Emeryci bez świadczenia

W czasie wakacji otrzymaliśmy bardzo dużo listów od nauczycieli emerytów, którzy uważają, że pozbawienie ich świadczenia urlopowego jest działaniem sprzecznym z prawem. Według nich z zapisu art. 53 Karty traktującego o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, w tym o świadczeniu urlopowym nie wynika, że nauczyciele będący na emeryturze lub na rencie nie mają prawa do tego świadczenia.

O funduszu świadczeń socjalnych dla nauczycieli czynnych mówi art. 53 ust. 1, a o świadczeniu urlopowym dla nauczycieli — ust. 1a. Natomiast o funduszu świadczeń socjalnych dla emerytów i rencistów ust. 2. **Z hierarchii i treści tych zapisów wynika, że świadczenie urlopowe przysługuje tylko i wyłącznie nauczycielom czynnym.**

Z odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wynoszący 8 proc. planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe, wypłacane **jest nauczycielowi do końca sierpnia każdego roku świadczenie urlopowe w wysokości odpisu podstawowego, o którym mowa w przepisach o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.**

Proporcjonalnie

Zgodnie z art. 53 ust. 1a świadczenie urlopowe ustalane jest proporcjonalnie **do wymiaru czasu pracy i okresu zatrudnienia nauczyciela** w danym roku szkolnym, np. nauczyciel, który pracuje w połowie wymiaru zajęć przez cały rok szkolny, otrzymuje 1/2 kwoty świadczenia.

Prawo do świadczenia mają także nauczyciele, którzy przebywają na urloпах wychowawczych oraz płatnych urloпах dla poratowania zdrowia.

Etat bez godzin ponadwymiarowych

Określając wysokość świadczenia urlopowego bierze się pod uwagę wymiar czasu pracy określony w umowie o pracę lub akcie mianowania. Godziny ponadwymiarowe nie są uwzględniane, czyli nie stanowią podstawy do podwyższenia tego świadczenia.

Bez składki ZUS

W myśl aktualnie obowiązujących przepisów od świadczenia urlopowego płaci się podatek dochodowy, natomiast nie opłaca się składki na ZUS.

Zgodnie ze stanowiskiem ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 22.05.2000 r. Nr U.520-150/2000 świadczenie urlopowe dla nauczycieli, o którym mowa w art. 53 ust. 1a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 z późn. zm.) nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Stosownie do przepisów z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) — podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracownika stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągnięty z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Podstawy wymiaru składek nie stanowią tytuły przychodów wymienione w par. 2 ust. 1 pkt 1—32 rozporządzenia ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.) — w tym świadczenia finansowe ze środków przewidzianych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu socjalnego, a także świadczenia urlopowe wypłacane na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.).

EMERYTURA

Pracowałam w szkole 19 lat. Wcześniej przez 9 lat pracowałam także w szkole, ale jako sekretarka. Przez okres 3 lat przebywałam na rencie z tytułu niezdolności do pracy. Po powrocie do szkoły w 1998 r. krótko pracowałam, ponieważ szkoła została zlikwidowana. Od maja 1999 r. pobierałam zasiłek dla bezrobotnych. Mam ukończone 50 lat życia. Kiedy będę mogła ubiegać się o emeryturę. (B.C. Kielce)

W świetle przepisów Karty Nauczyciela nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. do 31 grudnia 2006 r. mogą skorzystać z prawa przejścia na emeryturę bez względu na wiek po spełnieniu warunków, a mianowicie:

- będą mieli 30-letni ogólny staż pracy (w placówkach specjalnych 25-letni staż pracy),
- będą posiadali okres zatrudnienia w szczególnym charakterze wynoszący 20 lat,
- ostatnim miejscem pracy, z którego przejdą na emeryturę, będzie szkoła lub inna placówka oświatowa,
- rozwiążą stosunek pracy na swój wniosek w związku z przejściem na emeryturę.

Z uprawnień tych mogą skorzystać również nauczyciele, których stosunek pracy został rozwiązany lub wygasł z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy.

Z przedstawionego stanu faktycznego wynika, że ogólny staż Czytelniczki wynosi 29 lat, w tym w szczególnym charakterze 19 lat. Tak więc, aby Czytelniczka mogła skorzystać z uprawnienia do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, powinna podjąć zatrudnienie w szkole lub innej placówce oświatowej, dopracować do wymaganego stażu emerytalnego zarówno ogólnego, jak i w szczególnym charakterze, a następnie na swój wniosek rozwiązać stosunek pracy w związku z przejściem na emeryturę.

Jak wynika z ogólnie obowiązujących przepisów emerytalno-rentowych, pracownicy urodzeni w przedziale czasowym, o którym mowa wyżej, mogą przejść na emeryturę przy skróconym wieku emerytalnym po spełnieniu następujących warunków:

- ukończone 55 lat życia dla kobiety,
- osiągnięciu tzw. stażu emerytalnego wynoszącego 30 lat,
- rozwiązaniu stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę,
- nieprzystąpieniu do otwartego funduszu emerytalnego.

Nauczyciele mogą także skorzystać z uprawnień emerytalnych określonych w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem kobieta po ukończeniu 55. roku życia oraz posiadająca 20-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze, nabywa prawo do emerytury.

Wskazując na powyższe, Czytelniczka nie spełnia żadnego z powyższych warunków umożliwiających Jej przejście na emeryturę. Tak więc prawo do emerytury nabędzie dopiero po osiągnięciu wieku wynoszącego 55 lat.

WYNAGRODZENIE ZA URLOP

Jestem dyrektorem. W mojej placówce na stanowisku sekretarki była zatrudniona osoba przez 5 miesięcy, po którym to okresie umowa z nią nie została przedłużona. Pracownica ta posiadała 6-letni staż pracy. Proszę mi odpowiedzieć, jaki przysługiwał jej wymiar urlopu wypoczynkowego i jak należało za ten okres obliczyć wynagrodzenie? (H.M. Krosno)

Jak już wielokrotnie pisano na łamach „Głosu”, pracownik ma prawo do corocznego, nieprzerwanego, płatnego urlopu wypoczynkowego. W przypadku podjęcia pierwszej pracy zawodowej w życiu, pracownik nabywa prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego po upływie 6 miesięcy pracy w połowie wymiaru przysługującego temu pracownikowi po przepracowaniu roku. Prawo do kolejnych urlopów nabywa się z początkiem każdego roku kalendarzowego (1 stycznia).

Do okresu zatrudnienia, od którego zależy prawo do urlopu i jego wymiar, wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia bez względu na przerwy w zatrudnieniu i sposób ustania stosunku pracy oraz okresy nauki odpowiedniego stopnia wymienione w przepisach kodeksu pracy.

W roku kalendarzowym, w którym ustaje stosunek pracy z pracownikiem uprawnionym do urlopu, pracownikowi temu przysługuje

urlop w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego u tego pracodawcy w roku ustania stosunku pracy, chyba że przed ustaniem tego stosunku pracownik wykorzystał urlop w przysługującym mu lub wyższym wymiarze. Pracownik, o którym mowa w przedstawionym stanie faktycznym, posiadał ponad 6-letni staż pracy, a więc jego pełny wymiar urlopu wynosił 20 dni kalendarzowych. Z uwagi na to, że w roku kalendarzowym pracownik ten przepracował tylko 5 miesięcy, wymiar jego urlopu będzie proporcjonalny do przepracowanego okresu i wynosi 9 dni ($20/12 \times 5 = 8,3$, ale zaokrąglamy do pełnych dni w górę = 9 dni).

W świetle przepisów kodeksu pracy za czas urlopu wypoczynkowego pracownikowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował. Zmienne składniki wynagrodzenia pracownika oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia pracownika z okresu 3 miesięcy poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu.

Szczegółowe zasady obliczania wynagrodzenia urlopowego określa rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 8 stycznia 1997 roku (Dz.U. Nr 2, poz. 14).

Zgodnie z § 6 rozporządzenia wynagrodzenie urlopowe ustala się z uwzględnieniem wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy z wyłączeniem:

- jednorazowych wypłat za spełnienie określonego zadania albo za określone osiągnięcia,
- wynagrodzenia za czas gotowości do pracy oraz za czas przestoju nie zawinionego przez pracownika,
- nagród jubileuszowych,
- wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego i innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy,
- ekwiwalentu pieniężnego za urlop,
- wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy,
- nagród z zakładowego funduszu nagród,
- należności z tytułu udziału w zysku lub nadwyżce bilansowej,
- odpraw pieniężnych,
- wynagrodzenia i odszkodowania w razie rozwiązania stosunku pracy.

PRAWO DO URLOPU WYPOCZYNKOWEGO

W roku 1993 ukończyłem zasadniczą szkołę zawodową, po której rozpocząłem naukę w 3-letnim technikum. Naukę w technikum ukończyłem w roku 1996. W roku 1995 podjąłem pracę i pracuję do chwili obecnej. Proszę mi odpowiedzieć, w jakim wymiarze powinna być mi zaliczona szkoła do ustalenia wymiaru urlopu wypoczynkowego? (G.H. Szczecinek)

W świetle przepisów kodeksu pracy wymiar urlopu wypoczynkowego uzależniony jest od tzw. stażu urlopowego, do którego zaliczamy okres zatrudnienia oraz okres nauki.

Do okresu zatrudnienia, od którego zależy prawo do urlopu i wymiar urlopu, wlicza się okresy poprzedniego zatrudnienia, bez względu na przerwy w zatrudnieniu oraz sposób ustania stosunku pracy, jak też z tytułu ukończenia:

- zasadniczej lub innej równorzędnej szkoły zawodowej — przewidziany programem nauczania czas trwania nauki, nie więcej jednak niż 3 lata,
- średniej szkoły zawodowej — przewidziany programem nauczania czas trwania nauki, nie więcej jednak niż 5 lat,
- średniej szkoły zawodowej dla absolwentów zasadniczych (równorzędnych) szkół zawodowych — 5 lat,
- średniej szkoły ogólnokształcącej — 4 lata,
- szkoły policealnej — 6 lat,
- szkoły wyższej (licencjackiej) — 8 lat.

Należy pamiętać, że okresy nauki nie podlegają sumowaniu. W przypadku, gdy pracownik pobierał naukę w czasie zatrudnienia, do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu wypoczynkowego, wlicza się bądź okres zatrudnienia, w którym była pobierana nauka, bądź okres nauki, zależnie od tego, co jest korzystniejsze dla pracownika.

Wskazując na powyższe z tytułu ukończenia średniej szkoły zawodowej dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych pracodawca powinien zaliczyć Czytelnikowi okres w wymiarze 5 lat.

Jednocześnie przypominamy, że wymiar urlopu wynosi:

- 18 dni roboczych — po roku pracy,
- 20 dni roboczych — po 6 latach pracy,
- 26 dni roboczych — po 10 latach pracy.

PYTAJ! NA TEJ STRONIE ZNAJDZIESZ ODPOWIEDŹ

STAŁY DYŻUR — WTOREK, GODZ. 11³⁰-14³⁰, TEL. (0-22) 827-66-30

EKWIVALENT PIENIĘŻNY

Nauczycielka, która w ubiegłym roku nie wykorzystała urlopu wypoczynkowego w okresie ferii letnich z powodu choroby, zwróciła się do mnie jako dyrektora szkoły podstawowej o wypłacenie jej ekwiwalentu pieniężnego za 6 tygodni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego. Ja odmówiłam twierdząc, że nie ma podstaw prawnych do wypłacenia tego świadczenia. Wówczas nauczycielka poinformowała mnie, że swoich praw będzie dochodzić na drodze sądowej. Chciałabym się dowiedzieć, czy postąpiłam słusznie odmawiając tej nauczycielce wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy? (F.L. Konin)

Czytelniczka postąpiła zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, a mianowicie Kartą Nauczyciela.

Problem poruszony w liście Czytelniczki był wielokrotnie omawiany na łamach „Głosu Nauczycielskiego”. Z uwagi jednak na liczne telefony w tej sprawie i to zarówno od pracodawców, jak też i pracowników, postanowiliśmy ponownie omówić to zagadnienie.

Otóż każdemu pracownikowi, w tym także nauczycielowi, przysługuje prawo do corocznego, nieprzerwanego płatnego urlopu wypoczynkowego. Nauczyciele zatrudnieni w placówkach, w organizacji których przewidziane są ferie zimowe i letnie, urlop wypoczynkowy wykorzystują w czasie tych ferii, a wymiar tego urlopu odpowiada okresowi ferii. Natomiast nauczyciele zatrudnieni w placówkach, w których w organizacji pracy nie są przewidziane ferie zimowe i letnie oraz pracownicy nie będący nauczycielami, urlop wykorzystują w terminach określonych w planie urlopów. Pracodawca obowiązany jest udzielić pracownikowi urlopu w tym roku kalendarzowym, w którym pracownik uzyskał do niego prawo. Na wniosek pracownika urlop może być podzielony na części, z tym, że co najmniej jedna część urlopu powinna obejmować nie mniej niż 14 dni kalendarzowych. Tak więc jedną z podstawowych zasad prawa pracy jest wykorzystanie urlopu wypoczynkowego w naturze. Dopiero po zaistnieniu przesłanek określonych przepisami prawa pracy pracodawca może wypłacić pracownikowi ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Przepisem takim dla nauczycieli jest art. 66 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela, a dla pracowników nie będących nauczycielami art. 171 § 1 kodeksu pracy.

Tak więc, jeżeli nauczyciel nie wykorzysta przysługującego mu urlopu wypoczynkowego z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, powołania do zasadniczej służby wojskowej albo do odbywania zastępczo obowiązku tej służby, do okresowej służby wojskowej lub do odbywania długotrwałego przeszkolenia wojskowego — przysługuje mu wówczas ekwiwalent pieniężny za okres niewykorzystanego urlopu, nie więcej jednak niż za 8 tygodni w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych w placówkach feryjnych, a w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych w placówkach nieferyjnych nie więcej niż za 7 tygodni (od 1 stycznia 2001 r. za 35 dni roboczych).

Podobne zasady obowiązują w stosunku do pracowników nie będących nauczycielami, a mianowicie w razie niewykorzystania przysługującego urlopu w całości lub części z powodu:

- rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy,
- powołania pracownika do zasadniczej, okresowej lub zawodowej służby wojskowej, do służby wojskowej w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego albo do odbycia przeszkolenia wojskowego trwającego dłużej niż 3 miesiące przysługuje ekwiwalent pieniężny.

Analizując zapisy wyżej wymienionych przepisów należy uznać, że wyłącznie przy ich zaistnieniu pracodawca może wypłacić pracownikowi świadczenie w postaci ekwiwalentu pieniężnego. Interpretacja rozszerzająca byłaby niezgodna z przepisami prawa pracy i stanowiłaby, moim zdaniem, wykroczenie przeciw prawom pracownika.

Z przedstawionego stanu faktycznego wynika, że pracodawca powinien nauczycielce, która nie wykorzystała urlopu wypoczynkowego z powodu choroby, udzielić w następnym roku

szkolnym uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 6 tygodni (w ferie zimowe nauczycielka korzystała z urlopu wypoczynkowego).

SKRÓCENIE WYPOWIEDZENIA A DNI NA POSZUKIWANIE PRACY

W związku ze zmniejszeniem zatrudnienia otrzymałam wypowiedzenie umowy o pracę za 3-miesięcznym okresem wypowiedzenia z jednoczesnym skróceniem tego okresu do jednego miesiąca. Kiedy zwróciłam się do pracodawcy o udzielenie mi 3 dni zwolnienia na poszukiwanie pracy, odpowiedział, że udzieli mi 2 dni, ponieważ mój okres wypowiedzenia nie przekracza miesiąca. Proszę mi odpowiedzieć, czy pracodawca postąpił słusznie? (R.M. Swiebodzice)

W świetle przepisów kodeksu pracy, jeżeli wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony następuje z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy albo zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących pracodawcy, w celu wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę pracodawca może skrócić okres trzymiesięcznego wypowiedzenia, najwyżej jednak do jednego miesiąca. Za pozostałą część okresu wypowiedzenia pracownikowi przysługuje odszkodowanie.

W okresie wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi przysługuje zwolnienie na poszukiwanie pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Wymiar tego zwolnienia wynosi:

- 2 dni robocze — w okresie wypowiedzenia nie przekraczającego 1 miesiąca,
- 3 dni robocze — w okresie trzymiesięcznego wypowiedzenia.

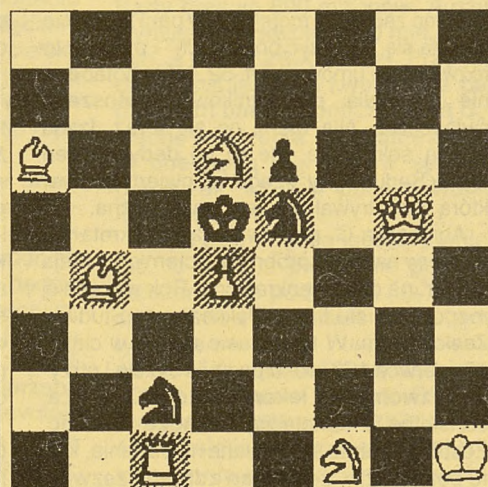
3 dni zwolnienia na poszukiwanie pracy przysługuje także pracownikowi, któremu skrócono okres wypowiedzenia z przyczyn, o których mowa wyżej.

Dni na poszukiwanie pracy mogą być udzielone pracownikowi łącznie bądź oddzielnie, w zależności od jego wniosku i potrzeb. Pracownik natomiast może skorzystać z tych dni po uprzednim wyrażeniu zgody przez pracodawcę. Dni te przysługują niezależnie od tego, która ze stron stosunku pracy wypowiedziała umowę o pracę, pracownik czy pracodawca. Podstawa prawna: art. 36¹ i 37 kodeksu pracy.

SZACH KRÓLOWI

pod redakcją
BOGDANA KUSIŃSKIEGO

Zadanie nr 34

MAT W DWÓCH POSUNIĘCIACH

Białe: Kh1, Hg5, Wc1, Ga6, Gb4, Sd6, Sf1, d4

Czarne: Kd5, Sc2, Se5, e6

Rozwiązanie zadania prosimy nadsyłać w terminie 14-dniowym pod adresem redakcji.

WZÓR NR 3

Jan Kowalski
nauczyciel kontraktowy
Szkoły Podstawowej Nr . . . .
(Gimnazjum Nr . . . ., Liceum
. . . . ., Zespołu Szkół . . . .)
w . . . . .

(wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego)
. . . . ., dnia . . . . . (data, miesiąc — słownie)
(miejscowość)

Józef Nowak
Wójt Gminy
(burmistrz, prezydent, starosta)
w . . . . .

WNIOSEK

Proszę o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego w związku z otrzymaniem pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu odbytego w tym celu w okresie od dnia . . . . . do dnia . . . . . oraz wskazanie terminu i miejsca przeprowadzenia egzaminu.

W załączeniu:

- (wymienić) dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych;
- zaświadczenie dyrektora szkoły o wymiarze zatrudnienia i zajmowanym stanowisku;
- zatwierdzony plan rozwoju zawodowego oraz sprawozdanie z jego realizacji;
- ocena dorobku zawodowego za okres stażu;
- dokumentacja potwierdzająca spełnienie wymagań właściwych dla danego stopnia.

WZÓR NR 4

Jan Kowalski
Nauczyciel kontraktowy
dyrektor
Szkoły Podstawowej Nr . . . .
(Gimnazjum Nr . . . ., Liceum
. . . . ., Zespołu Szkół . . . .)
w . . . . .

(wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego)
. . . . ., dnia . . . . . (data, miesiąc — słownie)
(miejscowość)

Józef Nowak
Wójt Gminy
(burmistrz, prezydent, starosta)
w . . . . .

WNIOSEK

Proszę o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego w związku z otrzymaniem pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu odbytego w tym celu w okresie od dnia . . . . . do dnia . . . . . oraz wskazanie terminu i miejsca przeprowadzenia egzaminu.

W załączeniu:

- (wymienić) dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych;
- zaświadczenie dyrektora szkoły o wymiarze zatrudnienia i zajmowanym stanowisku;
- zatwierdzony plan rozwoju zawodowego oraz sprawozdanie z jego realizacji;
- ocena dorobku zawodowego za okres stażu;
- dokumentacja potwierdzająca spełnienie wymagań właściwych dla danego stopnia;
- dokumentacja potwierdzająca spełnienie wymagań;
- inne dokumenty świadczące o osiągnięciach zawodowych.

WZÓR NR 5

Jan Kowalski
Nauczyciel mianowany
(dyrektor)
Szkoły Podstawowej Nr . . . .
(Gimnazjum Nr . . . ., Liceum
. . . . ., Zespołu Szkół . . . .)
w . . . . .

(wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego)
. . . . ., dnia . . . . . (data, miesiąc — słownie)
(miejscowość)

Adam Nieznany
. . . . . Kurator Oświaty
w . . . . .

WNIOSEK

Proszę o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego w związku z otrzymaniem pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu odbytego w okresie od dnia . . . . . do dnia . . . . . oraz wskazanie terminu i miejsca przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej.

W załączeniu:

- (wymienić) dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych;
- zaświadczenie dyrektora szkoły o wymiarze zatrudnienia i zajmowanym stanowisku;
- zatwierdzony plan rozwoju zawodowego oraz sprawozdanie z jego realizacji;
- ocena dorobku zawodowego za okres stażu;
- dokumentacja potwierdzająca spełnienie wymagań właściwych dla danego stopnia;
- dokumentacja potwierdzająca spełnienie wymagań;
- inne dokumenty świadczące o osiągnięciach zawodowych.

PLAN ROZWOJU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELA

(propozycja rozwiązań)

Przedstawiony poniżej plan rozwoju zawodowego nauczyciela jest syntezą wielu dotychczasowych propozycji wstępnych, między innymi opracowanych i wydanych w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Skiermiewicach. Zespół ekspertów naszego Związku proponuje rozwiązanie otwarte, które może ułatwić przygotowanie planu rozwoju zawodowego nauczycielom ubiegającym się o kolejne stopnie awansu zawodowego.

Za podstawę niniejszego rozwiązania przyjęto schemat rozwoju zawodowego w podstawowych sferach działalności nauczyciela zaproponowany w materiałach informacyjnych Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli oraz propozycje realizacyjne zawarte w wymienionych opracowaniach. W załączeniu przekazujemy jedno z możliwych rozwiązań uwzględniające przykładowe zadania do realizacji przez nauczyciela podczas stażu wymaganego w celu uzyskania kolejnych stopni awansu zawodowego nauczyciela oraz wzory pism dotyczących rozpoczęcia stażu i postępowania kwalifikacyjnego (egzaminacyjnego).

Klasyfikacja zadań ujętych we wspomnianych sferach działalności nauczyciela ma charakter otwarty. Wprowadzenie poszczególnych zadań do danej sfery jest zależne od celu ich realizacji, co oznacza np., że obserwacja zajęć może służyć pogłębieniu autorefleksji, porównywaniu własnych umiejętności z umiejętnościami doświadczonych kolegów, ale również rozwijaniu umiejętności dydaktycznych czy wychowawczych (poszukiwaniu konkretnych rozwiązań metodycznych).

Proponowane tabele mogą być uzupełnione komentarzem, autorefleksją, zestawieniem literatury i materiałów źródłowych, np. wykorzystanych w procesie hospitacji.

UWAGI:

- Zadania realizowane pod kierunkiem opiekuna stażu dotyczą — w szczególności — zadań nauczyciela stażysty i nauczyciela kontraktowego.
- Projekt planu rozwoju zawodowego zawiera podstawowy zestaw zadań dla nauczycieli wszystkich kategorii (przedmiotów, zajęć itp.). Zadania należy potraktować wybiórczo i wypełnić tabelę treścią szczegółową, adekwatną do potrzeb danej szkoły/placówki.

Plan rozwoju zawodowego . . . . . (imię i nazwisko)

nauczyciela . . . . . (nazwa szkoły/placówki)

ubiegającego się o stopień zawodowy nauczyciela . . . . .

Lp.	Sfera rozwoju zawodowego	Lp.	Zadania	Formy realizacji	Termin	Dowody realizacji, wskazówki, uwagi
I	organizacyjna	1	Poznanie procedury awansu zawodowego	Analiza przepisów prawa oświatowego dotyczących awansu zawodowego (ustawa, rozporządzenia)	VIII/IX 2000	Poprawnie sformułowany wniosek o rozpoczęcie stażu, wszczęcie postępowania, plan rozwoju zawodowego
		2	Nawiązanie współpracy z opiekunem stażu/doradcą metodycznym	Rozmowa, zawarcie kontraktu	IX 2000	Przejryste zasady współpracy, wzajemnej obserwacji zajęć, ...
		3	Poznanie zasad funkcjonowania i organizacji zadań szkoły/placówki	Analiza dokumentacji: statutu, programu rozwoju szkoły, regulaminów, wewnątrzszkolnego systemu oceniania itp.	IX/X 2000	
		4	Uczestniczenie w pracach organów szkoły	Współpraca z rodzicami, opieką nad samorządem szkolnym, wdrażanie wewnątrzszkolnego systemu oceniania, udział w procesie wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli		
		5	Aktywna i systematyczna współpraca ze strukturami samorządowymi, innymi organizacjami			
		6	Dokumentowanie realizacji planu rozwoju	Gromadzenie dokumentów: świadectw, zaświadczeń, programów, scenariuszy, nagrań, zdjęć, itp.		
		7	Przygotowanie projektu sprawozdania	Autorefleksja, autoanaliza, opis realizacji planu rozwoju		
		8	INNE			

II osobista	1	Wstępna ocena własnych umiejętności	Określenie formuły oceny, autorefleksja	VIII/X 2000	Określenie rzeczywistej długości stażu adekwatnej do własnych potrzeb i możliwości
	2	Obserwacja i analiza możliwości ucznia	Zbieranie informacji według przygotowanych narzędzi (np. karty obserwacji klasy)	na bieżąco	Sporządzenie bieżącej dokumentacji (np. przygotowanie oceny opisowej)
	3	Poszerzanie wiedzy i umiejętności w procesie aktywnego udziału w wewnątrz-szkolnym i zewnątrz-szkolnym doskonaleniu	Udział w pracach zespołu samokształceniowego, uczestniczenie w różnych formach doskonalenia zawodowego, szkoleniach itp.		
	4	Uzyskanie dodatkowych kwalifikacji	Studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne		
	5	Samodzielne studiowanie literatury pedagogicznej, wymiana doświadczeń, poszukiwanie rozwiązań	Np. prowadzenie dziennika lektur, udział w sesjach naukowych i metodycznych, dyskusjach itp.		
	6	Pełnienie dodatkowych funkcji w szkole/placówce, podejmowanie dodatkowych zadań	Pełnienie funkcji doradcy metodycznego, opiekuna stażu, liletra, wykonywania zadań egzaminatora, rzeczoznawcy itp.		
	7	Dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniem, ich promocja	Przygotowanie materiałów szkoleniowych na posiedzenie rady pedagogicznej, publikacje, prowadzenie otwartych zajęć itp.		Opublikowanie materiałów własnych, scenariusze zajęć, plany i programy szkoleń itp.
	8	Rozwijanie i doskonalenie umiejętności interpersonalnych	Udział w zajęciach warsztatowych, zbieranie i gromadzenie informacji, autorefleksja, samoocena		
	9	Określenie dalszej drogi rozwoju	Wnioski do dalszej pracy, plan rozwoju zawodowego w celu uzyskania kolejnego stopnia awansu		
III dydaktyczna	1	Obserwacja zajęć prowadzonych przez opiekuna (innych nauczycieli)	Hospitacja według wcześniej opracowanych narzędzi, omówienie jej wyników	dwa razy w miesiącu	Wnioski z obserwacji i hospitacji
	2	Prowadzenie zajęć w obecności opiekuna	Opracowanie scenariuszy zajęć, konsultacja, analiza, ewaluacja	raz w miesiącu	
	3	Analiza, określanie mocnych i słabych stron własnej działalności	Dokumentacja efektów własnej pracy z uwzględnieniem opracowanych narzędzi badań, analiz i ewaluacji		
	4	Opracowanie i wdrożenie programu autorskiego z	Umieszczenie programu w zestawie szkolnych programów nauczania, wychowania i opieki, wdrożenie programów we własnej szkole		
	5	Wykorzystanie technologii komputerowej i informacyjnej w pracy pedagogicznej	Korzystanie z komputerowych programów edukacyjnych, Internetu, encyklopedii multimedialnych, tworzenie własnych programów edukacyjnych		
	6	Doskonalenie warsztatu i metod pracy pedagogicznej	Aktywny udział we wszystkich formach doskonalenia adekwatnych do potrzeb nauczyciela i szkoły		
	1	Zapoznanie z programem wychowawczym szkoły i określenie zadań nauczyciela-wychowawcy			

Lp.	Strefa rozwoju zawodowego	Lp.	Zadania	Formy realizacji	Termin	Dowody realizacji, wskazówki, uwagi
IV wychowawczo-opiekuńcza		1	Zapoznanie z programem wychowawczym szkoły i określenie zadań nauczyciela-wychowawcy			
		2	Poznanie sytuacji rodzinnej wychowanków			
		3	Sporządzenie planu i programu spotkań z rodzicami	Prowadzenie zajęć w ramach pedagogizacji rodziców, dokumentowanie działań		
		4	Pogłębianie wiedzy i umiejętności w zakresie zaspokajania potrzeb wychowawczych uczniów			
		5	Aktywna realizacja zadań wychowawczych i opiekuńczych nauczyciela-wychowawcy	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, kontakty z pedagogiem szkolnym, realizacja zadań ujętych w programach profilaktycznych itp.		
		6	INNE			

WZÓR NR 1

Jan Kowalski

nauczyciel stażysta (kontraktowy, mianowany)

Szkoły Podstawowej Nr . . . . . (Gimnazjum Nr . . . . . Liceum . . . . . Zespołu Szkół . . . . .)

W . . . . .

(wniosek do dyrektora szkoły o rozpoczęcie stażu)

. . . . . dnia . . . . . (data, miesiąc — słownie) 2000 r.

WNIOSEK

Józef Nowak

Dyrektor Szkoły Podstawowej (Gimnazjum Nr . . . . . Liceum . . . . . Zespołu Szkół . . . . .)

W . . . . .

Przedkładam wniosek o rozpoczęcie z dniem 1 września 2000 r. (dniem nawiązania stosunku pracy) stażu stanowiącego warunek nadania stopnia nauczyciela kontraktowego (mianowanego, dyplomowanego) i zapewnienie jego prawidłowego przebiegu. Jednocześnie informuję, że w najbliższym czasie przedstawię do zatwierdzenia plan rozwoju zawodowego, który będę realizował w toku stażu.

Proszę o (wyznaczenie opiekuna) określenie sposobu odbycia stażu i terminu jego zakończenia.

Jan Kowalski

WZÓR NR 2

Jan Kowalski

nauczyciel stażysta Szkoły Podstawowej Nr . . . . . (Gimnazjum Nr . . . . . Liceum . . . . . Zespołu Szkół . . . . .)

W . . . . .

(wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego)

. . . . . dnia . . . . . (data, miesiąc — słownie) 2000 r.

WNIOSEK

Józef Nowak

Dyrektor Szkoły Podstawowej (Gimnazjum Nr . . . . . Liceum . . . . . Zespołu Szkół . . . . .)

W . . . . .

Proszę o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego w związku z otrzymaniem pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu odbytego w tym celu w okresie od dnia . . . . . do dnia . . . . . oraz wskazanie terminu i miejsca przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej.

WNIOSEK

Jan Kowalski

List do Pracowników Oświaty

REFORMA SYSTEMU EDUKACJI

Szanowni Państwo

Latem tego roku doszło do zmiany na stanowisku ministra edukacji narodowej. Obejmując tę funkcję, podkreślałem, iż cenię wyobraźnię i odwagę ministra Mirosława Handkego, który przygotował i zaczął wprowadzanie reformy systemu edukacji. Dla przyszłości narodu i rozwoju Polski ta reforma ma fundamentalne znaczenie. Młode pokolenie musi być wykształcone i lepiej przygotowane do wyzwań XXI wieku.

Oczywiście, nie ma rozwiązań idealnych. Do takich można jedynie dążyć. Tak zasadnicza reforma to proces, a w nim ważne jest doskonalenie rozwiązań oraz korekta błędów. To zadanie dla nas wszystkich i wymaga stałej współpracy Ministerstwa ze środowiskiem nauczycieli i dyrektorów szkół. W najbliższym okresie szczególnie ważne jest dokończenie zmian w szkolnictwie ponadgimnazjalnym.

Podczas „wakacyjnych” rozmów z przedstawicielami samorządów dążyliśmy do porozumienia w sprawie wynagrodzeń nauczycieli. Na realizację postanowień Karty rząd przeznaczył rezerwy finansowe. Jestem przekonany, że w ustawowym terminie – do 6 października 2000 roku – samorządy zrealizują zobowiązania wobec nauczycieli. Zmiana systemu wynagradzania stanowi istotny element reformy. Ze swego doświadczenia wiem, że samorządy doskonale zdają sobie sprawę, jakie znaczenie dla środowisk lokalnych ma reforma systemu edukacji.

Szkoła to najważniejsze miejsce w oświacie. Spotkanie nauczycieli z uczniami podczas lekcji stanowi najistotniejszy fragment edukacji i na to chcę przede wszystkim zwrócić uwagę. Chodzi o to, aby reformowana szkoła oznaczała wysoki poziom i przyjazne dla młodzieży środowisko.

W nowym roku szkolnym, który rozpoczne w Wąglikowicach, życzę nauczycielom powodzenia w doskonaleniu samych siebie i tworzeniu dobrego klimatu w szkole. Życzę uczniom, aby wytrwale pokonywali szkolne wymagania, cieszyli się, że poszerzają wiedzę i zdobywają nowe umiejętności.

Prof. dr hab. inż. Edmund Wittbrodt

minister edukacji narodowej

Stypendia dla uczniów ze wsi

- Rząd przeznaczył 30 mln zł na pomoc stypendialną dla uczniów wiejskich.
- Stypendia będą wypłacane od 1 września 2000 roku.
- Celem utworzenia tego funduszu jest pomoc dla młodzieży wiejskiej, aby mogła podejmować naukę na wyższych szczeblach kształcenia.

Z 30 mln zł przeznaczonych na 4 miesiące bieżącego roku stypendia może otrzymać 50-100 tys. osób – zależnie od tego, jak zostaną ocenione potrzeby poszczególnych uczniów. Uczniowie wywodzący się ze wsi i uczęszczający do szkół „maturalnych” mogą z tego funduszu otrzymać:

- stypendium socjalne,
  - całkowite lub częściowe pokrycie kosztu zakwaterowania w bur-sie lub na stacji,
  - całkowite lub częściowe pokrycie kosztu posiłków w stołówce szkoły lub prowadzonej przez inny podmiot,
- zależnie od sytuacji, uczeń może otrzymać jedno lub kilka świadczeń, aby mógł kontynuować naukę.

Program finansowany jest z rezerwy celowej nr 25 budżetu państwa. Wojewodowie, na podstawie propozycji Ministerstwa

Edukacji Narodowej, otrzymują od ministra finansów pieniądze na stypendia dla poszczególnych powiatów, czyli organów prowadzących szkoły średnie. MEN przekazało informacje kuratorom oświaty, aby prowadzili nadzór nad realizacją programu.

Podstawy programowe kształcenia profilowanego

Trwają prace nad projektem podstawy programowej kształcenia profilowanego w liceum. 20% czasu nauczania w 3-letnim liceum będzie przeznaczony na kształcenie profilowane.

- Profil akademicki ma być poszerzonym układem podstawy programowej kształcenia ogólnego.
- Profil techniczno-technologiczny ma mieć bloki: materiały, procesy projektowania i wytwarzania, eksploatacja, inżynieria materiałowa.
- W profilu środowiskowo-rolniczym proponuje się bloki: środowisko i jego zasoby, podstawy prawno-organizacyjne, gospodarka zasobami środowiska.
- Bloki w profilu społeczno-usługowym: funkcjonowanie firmy, komunikacja interpersonalna, obsługa klienta, elementy prawa i administracji, podstawy rachunkowości, prace biurowe.
- W profilu kulturowo-artystycznym proponuje się bloki: historia kultury i sztuki, kultura regionu, animacja kultury.

Tematyczny blok dla wszystkich profili będzie obejmował podstawy aktywności zawodowej.

Biblioteczka Reformy

Ukazał się 24 zeszyt : „MEN o dziedzictwie kulturowym w regionie”. Wkrótce zostaną wydane „MEN o bibliotekach szkolnych i pedagogicznych”, „MEN o nauczaniu języków obcych”.

Nowe autobusy szkolne

W roku 2000 Ministerstwo Edukacji Narodowej zakupiło dla gmin 346 autobusów. Pierwsze zostały przekazane 18 maja w Kośminie gminom woj. lubelskiego. 27 lipca br. ostatnie z zakupionych przez MEN autobusów odebrały gminy województwa warmińsko-mazurskiego.

Uwaga: w przypadku każdego województwa podajemy liczbę przekazanych autobusów i datę odbioru ostatniego autobusu.

Informacje na temat REFORMY: Infolinia (0-22) 629 00 59 (od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-14.00)

List do Pracowników Oświaty

REFORMA SYSTEMU EDUKACJI

Uzyskiwanie stopni awansu zawodowego nauczycieli

Nauczyciel stażysta ubiegający się o stopień nauczyciela kontraktowego w czasie odbywania stażu powinien:

- 1) poznawać organizację, zadania i zasady funkcjonowania szkoły, w tym: sposób prowadzenia dokumentacji oraz przepisy dotyczące bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy;
- 2) uczestniczyć jako obserwator w zajęciach prowadzonych przez opiekuna stażu lub innych nauczycieli, w wymiarze co najmniej dwóch zajęć w miesiącu. Powinien też omówić z prowadzącym zajęcia;
- 3) prowadzić zajęcia z uczniami, wychowankami lub słuchaczami, w obecności opiekuna stażu lub dyrektora szkoły - co najmniej jedno zajęcie w miesiącu;
- 4) uczestniczyć w wewnątrzszkolnych formach doskonalenia nauczycieli.

Wymagania pozwalające uzyskać awans na stopień nauczyciela kontraktowego obejmują między innymi: wykazanie umiejętności prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację zadań szkoły; posiadanie wiedzy z zakresu problemów środowiska uczniów, wychowanków, w stopniu umożliwiającym współpracę z tym środowiskiem; umiejętność omawiania zajęć, znajomość organizacji szkoły, w której odbywał staż.

Nauczyciel kontraktowy ubiegający się o awans na stopień nauczyciela mianowanego w okresie odbywania stażu powinien w szczególności:

- 1) uczestniczyć w pracach organów szkoły związanych z zadaniami edukacyjnymi, wychowawczymi, opiekuńczymi,
- 2) samodzielnie lub przez udział w doskonaleniu zawodowym pogłębiać wiedzę i umiejętności zawodowe,
- 3) poznawać przepisy dotyczące systemu oświaty, a w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2 i 3 Karty Nauczyciela - przepisy dotyczące pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w zakresie funkcjonowania szkoły - z uwzględnieniem specyfiki typu i rodzaju szkoły, w której odbywa staż.

Wymagania egzaminacyjne umożliwiające uzyskanie stopnia nauczyciela mianowanego obejmują między innymi: umiejętność organizacji i doskonalenia warsztatu pracy a także oceniania skuteczności działania; umiejętność uwzględniania problematyki środowiska lokalnego oraz problemów społecznych i cywilizacyjnych: uczestnictwo w realizacji zadań szkolnych, edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych lub innych wynikających ze statutu oraz specyfiki i typu szkoły; korzystanie z technologii komputerowej i informacyjnej; umiejętność posługiwania się przepisami dotyczącymi systemu oświaty, pomocy społecznej, postępowania w sprawach nieletnich.

Nauczyciel mianowany ubiegający się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego w okresie odbywania stażu powinien:

- 1) podejmować działania w celu doskonalenia warsztatu i metod pracy,
- 2) uczestniczyć w realizacji zadań wykraczających poza wykonywane obowiązki służbowe,
- 3) uczestniczyć w różnych formach doskonalenia, służących własnemu rozwojowi oraz podniesieniu poziomu pracy szkoły,

w której nauczyciel jest zatrudniony - z uwzględnieniem specyfiki typu i rodzaju szkoły, w której odbywa staż.

Wymagania kwalifikacyjne umożliwiające uzyskanie awansu na stopień nauczyciela dyplomowanego obejmują: opracowywanie i wdrażanie przedsięwzięć oraz programów na rzecz doskonalenia swojej pracy i podwyższania jakości pracy szkoły, w tym wykorzystywanie i doskonalenie umiejętności stosowania technologii komputerowej i informacyjnej; umiejętność dzielenia się wiedzą i doświadczeniem z innymi pracownikami szkoły; a ponadto realizację co najmniej czterech z ośmiu wymienionych w rozporządzeniu zadań.

Komisja kwalifikacyjna lub egzaminacyjna

podejmuje postępowanie w kolejności otrzymania wniosków. Jeżeli nauczyciel kończy staż i w tym samym roku złoży wniosek z dokumentacją do 30 czerwca, postępowanie kwalifikacyjne lub egzaminacyjne powinno zostać podjęte i zakończone w tym samym roku szkolnym.

Przewodniczący komisji powiadamia nauczyciela o terminie i miejscu przeprowadzania rozmowy kwalifikacyjnej lub egzaminu, co najmniej na 14 dni przed datą posiedzenia komisji.

Komisje podejmują rozstrzygnięcia

w obecności co najmniej 2/3 składu swoich członków. Każdy z członków komisji ocenia spełnianie wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia awansu zawodowego według skali 0 do 20 punktów. Nauczyciel otrzymuje akceptację komisji kwalifikacyjnej lub zdaje egzamin, gdy uzyska co najmniej 2/3 możliwych do uzyskania punktów.

Minister Edukacji Narodowej podpisał rozporządzenia

– w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli

Rozporządzenie określa: sposób odbywania stażu, rodzaj dokumentacji załączanej do wniosku nauczyciela o postępowanie kwalifikacyjne lub egzaminacyjne, zakres wymagań kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych, z uwzględnieniem różnicowania grup nauczycieli oraz tryb działania komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych oraz wzory zaświadczeń o akceptacji lub zdaniu egzaminu i wzór aktu nadania stopnia awansu zawodowego.

– w sprawie wymagań, jakim powinni odpowiadać eksperci wchodzący w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy oraz warunków wpisywania na listę ekspertów i skreślenia z niej

W skład komisji wejdą eksperci z listy ustalonej przez ministra edukacji narodowej.

– zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać osoby zajmujące stanowiska dyrektorów oraz inne stanowiska kierownicze w przedszkolach oraz w poszczególnych typach szkół i placówek

Rozporządzenie stanowi między innymi, że jeśli dyrektor gimnazjum nie posiada wymaganych kwalifikacji, to może pełnić funkcję do 31 sierpnia 2002 roku. Dyrektorzy przedszkoli i szkół podstawowych, którzy nie mają wymaganych kwalifikacji, swoje funkcje mogą pełnić do 31 sierpnia 2003 r.

Jak zamawiać książki do kształcenia specjalnego

Podręczniki do kształcenia specjalnego mogą otrzymać nieodpłatnie szkoły specjalne, a w bieżącym roku także ogólnodostępne szkoły, w których uczą się zakwalifikowani do kształcenia specjalnego: upośledzeni umysłowo, słabo słyszący, niesłyszący. Poza poszerzeniem dostępu do bezpłatnych książek, MEN nie zmienia nic w zaopatrzeniu w podręczniki.

Szkoły składają zamówienia do kuratoriów oświaty, a kuratoria przesyłają je do wydawnictwa. Bezpośrednio u wydawcy szkoły mogą składać zamówienia, gdy chcą uzupełnić braki, ale trzeba uzyskać w kuratorium (lub delegaturze) potwierdzenie uzupełniającego zamówienia

Zamówienia należy kierować pod adresem: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne SA ul. Chrzanowskiego 14, 04-392 Warszawa. Infolinia: 0-800 220 555 w godz. 9-15. Wykaz podręczników stale jest dostępny na stronie internetowej MEN.

Informacje na temat REFORMY: Infolinia (0-22) 629 00 59 (od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-14.00)